

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MÜZİKLE TEDAVİ VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ
TERAPİK ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arzu ÖZÇEVİK

Tez Danışmanı: Dr. Haşmet ALTINÖLÇEK

HAZİRAN 2007

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MÜZİKLE TEDAVİ VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ
TERAPİK ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arzu ÖZÇEVİK

Anasanat Dalı : Türk Müziği

Programı : Türk Müziği

HAZİRAN 2007

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MÜZİKLE TEDAVİ VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ TERAPİK
ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arzu ÖZÇEVİK

(413021030)

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 07 MAYIS 2007

Tezin Savunulduğu Tarih : 12 HAZİRAN 2007

Tez Danışmanı : Dr. Haşmet ALTINÖLÇEK

Diğer Jüri Üyeleri: Yrd. Doç. Dr. Recep USLU

Yrd. Doç. Dr. Nuri UYGUN (M.Ü.)

HAZİRAN 2007

ÖNSÖZ

“Müzikle terapi ve öğrenciler üzerindeki terapik etkileri” konulu bu yüksek lisans tezi, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanmış olup, müziğin insanlar üzerindeki etkisi ve gücü dikkate alınarak, çocuk sağlığındaki tedavi amaçlı kullanılışı incelenmiştir.

Bu çalışmada, tarihsel veriler ve güncel kaynaklara dayanılarak özellikle çocukların psikiyatrik sorunlarının giderilmesinde müziğin tedavi etkileri ile ilgili günümüz bilim anlayışına kadar olan gelişmeler ve bu alandaki yapılan çalışmalar belirtilmiştir.

Sesin biçimlendirilmesi ile yaratılan müzik sanatı dışında başka hiçbir sanat kolu, etkileme gücü, ses, ton renkleri ve şekil nitelikleri bakımından müziğin eriştiği düzeye ulaşamamıştır. Müziğin bu unsurları terapi’de önem arz etmektedir.

Bu konuya beni yönlendiren, konu ile ilgili bilgi ve kaynaklardan yararlandığım değerli hocam ve danışmanım Sayın, San. Öğr. Gör. Dr. Haşmet ALTINÖLÇEK’e, çalışma süresince görüşlerinden ve kaynakları ile ilgili yardımlarını gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Recep USLU’ya, yabancı bir kaynağın çevrilmesinde yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Metin EKE’ye ve San. Öğr. Gör. Dr. Semih ALTINÖLÇEK’e, yabancı kaynakların çevriminde bana yardımcı olan arkadaşım Vuslat ÇOPUROĞLU’na ayrıca maddi ve manevi destekleri için aileme ve dostlarıma teşekkür ve minnet duygularımı iletmeyi bir borç bilirim.

Haziran 2007

Arzu ÖZÇEVİK

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
TANIMLAR	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
1. GİRİŞ	1
2. MÜZİK TERAPİ VE TARİHÇESİ	3
2.1.Müzik Terapinin Tanımlanması	3
2.2.Dünyada Müzik Terapinin Tarihçesi	4
2.2.1. Tarihin İlk Dönemlerinde Müzikle Tedavi	4
2.2.2. İbrani Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi	5
2.2.3. Eski Yunan Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi	5
2.2.4. Eski Roma Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi	8
2.2.5. Eski Çin Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi	8
2.2.6. Eski Mısır Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi	8
2.2.7. Eski Dönem Amerika'sında Müzikle Tedavi	9
2.2.8. Ortaçağ Avrupa'sında Müzikle Tedavi	9
2.2.9. XVIII. Ve XIX Yüzyıl Avrupa'sında Müzikle Tedavi	10
2.2.10. XX. Yüzyıl Avrupa'sında Müzikle Tedavi	12
2.3.Türklerde Müzikle Tedavinin Tarihçesi	14
2.3.1. İslamiyet Sonrası Türklerde Müzikle Tedavi	15
2.3.2. Türk-İslam Medeniyet'inde Müzikle Tedavi Merkezleri	20
2.3.3. Osmanlı Döneminde Darüşşifalar	23
3. ÖĞRENCİLERİN SAĞLIĞI'NDA MÜZİĞİN FAYDALARI	34
3.1. Ruhsal ve Ahlâki Açıdan Faydası	34
3.2. Hareket Fonksiyonunun Gelişmesine Faydası	34
3.3.Kendini İfade Edebilme Yeteneğinin Gelişmesine Faydası	35
3.4.Eğitime Faydası	36
3.5.Sosyalleşmesine Faydası	36
3.6.Çalgı Çalabilme Becerisi ve Faydası	37
3.7.Şarkı Söyleme Becerisi ve Faydası	37
3.8.Psikolojisine Faydası	38
3.9.Davranış Biçiminin Oluşmasına Faydası	38
3.10. Duygusal Zenginliği Geliştirmesine Faydası	39
4. ÇOCUKLARIN REHABİLİTASYONDA MÜZİKLE TEDAVİ	40
4.1.Otistik Bozukluk Gösteren Çocuklarda Müzikle Tedavi	40
4.2.Zekâ k Geriliği Gösteren Çocuklarda Müzikle Tedavi	41

4.2.1. Sosyal ve Duygusal Davranışların Düzeltilmesinde Müzikle Tedavi	42
4.2.2. Hareketle İlgili Becerilerin Düzeltilmesinde Müzikle Tedavi	43
4.2.3. İletişim Yeteneğinin Gelişmesi'nde Müzikle Tedavi	44
4.2.4. Öğrenme Güçlüğü'nün Giderilmesi'nde Müzikle Tedavi	44
4.3.Hiperaktif Çocuklarda Müzikle Tedavi	45
4.4.Fiziksel Engelli Çocuklarda Müzikle Tedavi	47
4.5.Konuşma ve İletişim Bozukluklarında Müzikle Tedavi	48
4.6.Öğrenme Bozukluklarının Müzikle Tedavisi	49
5. ÇOCUKLARDA MÜZİKLE TEDAVİNİN LİTERATÜRÜ	50
5.1.Türkçe Kitaplar	50
5.2.Türkçe Makaleler	58
5.3.Yabancı Kitaplar	75
5.4.Yabancı Makaleler	84
6. SONUÇ	93
KAYNAKLAR	96
ÖZGEÇMİŞ	99

KISALTMALAR

bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
haz.	: Hazırlayanlar
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
Ktp.	: Kütüphanesi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Yay.	: Yayınları
b.	: bin (Arapçada oğul veya oğlu)
Tr.	: Türkçe
Ar.	: Arapça
İng.	: İngilizce

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 2.1. : Asklepios kutsal Alanının Görünüşü (H. Schleif'in modeli)	7
Şekil 2.2. : Güney Batı'dan Genel Görünüş	7
Şekil 2.3. : Kayseri Gevher Nesibe Tıp Medresesi	21
Şekil 2.4. : Sivas Keykâvus Darüşşifası	22
Şekil 2.5. : Sivas Şifahanesi	22
Şekil 2.6. : Amasya Şifahanesi	23
Şekil 2.7. : Bursa Yıldırım Medresesi	24
Şekil 2.8. : Bursa Darüşşifası (1399)	24
Şekil 2.9. : Bursa Yıldırım Darüşşifası	25
Şekil 2.10. : Fatih Külliyesi	26
Şekil 2.11. : Edirne Darüşşifası	28
Şekil 2.12. : Darüşşifa'da bendir çalan kişiyi canlandıran manken	29
Şekil 2.13. : Müzikle tedavi edilen bir hastanın mankenler ile canlandırılması	29
Şekil 2.14. : Meşguliyetle ilgili tedavi odası	30
Şekil 2.15. : Darüşşifa'dan genel bir görünüş	30
Şekil 2.16. : Darüşşifa'da müzikle tedaviyi canlandıran mankenler	30
Şekil 2.17. : Edirne Şifahanesi, Su Tedavisi Şadırvanı	31
Şekil 2.18. : Enderun Hastanesinin planı	32
Şekil 2.19. : Divriği Ulu Camii ve Şifahanesi	33
Şekil 2.20. : Şifahane'nin giriş kapısı	33

TANIMLAR

Müzik terapi (music-therapy): Psikolojik temellere dayanan rahatsızlıkların, müzikle tedavi yöntemi ile giderilmesidir.

Müzik terapist (music-therapist): Psikolojik temellere dayanan rahatsızlıkların giderilmesi için, müzikle tedavi yöntemini uygulayan kişi.

Psikoterapi (psychotherapy): Ruhsal bozuklukları düzeltmede uygulanan tedavi yöntemi olup, kişinin gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Psikoterapist(psychotherapist): Ruhsal bozuklukları düzeltmek için özel eğitim görmüş kişi.

Rehabilitasyon (rehabilitation): Kişinin fiziksel yeteneklerini geliştirerek onu, yararlı bir uğraşa yöneltme; özellikle herhangi bir bedensel engeli olan kişilerde, normal olan uzuvların belli bir işe yöneltilmesiyle, bu kişileri verimli hale getirme.

ÖZET

Müziğin, birçok tanımındaki gibi ruhun gıdası olduğu, insanı rahatlattığı, dinlendirdiği ve huzur verici etkilerinin olduğu bilinmektedir.

Günümüzde yapılan bilimsel çalışmalarda, müziğin insan sağlığı üzerinde etkili olabileceği yönündedir. Bu alanda, Amerika ve Avrupa’da pek çok araştırma merkezi çalışmalarını sürdürmektedir.

Müzik, çocuklarda görülen bazı psikiyatrik bozukluklarda faydalı olabilmektedir. Yapılan araştırmalarda da belirtildiği gibi, özellikle zekâ geriliği, davranış bozuklukları ve öğrenme bozuklukları görülen çocuklarda müzik terapisi ile sevindirici sonuçlar alınabilmektedir. Müzik bu tür rahatsızlıkları olan çocuklarda, ruhsal, duygusal ve toplumsal gelişime katkıda bulunur. Ayrıca zihinsel melekelerin kuvvetlendirilmesine ve iletişim yeteneğinin gelişmesine yardımcı olur.

Tarihsel olarak bakıldığında, müziğin ruh ve beden sağlığına olan etkileri ile ilgili, çok bilgiye rastlanmaktadır. Günümüzde de müzik terapi bilimsel ve metodik bir yöntem kazanmıştır.

Bilindiği gibi, modern psikiyatrinin en önemli konularından biri, problemlili kişileri topluma kazandırmak, gerçek yaşamla ilişkilerini sağlamaktır. Bu bağlamda, giderek büyük anlam ve önem kazanan müziğin terapik etkileri, çocukların sağlıklı gelişmesinde önem arz etmektedir.

SUMMARY

It is known that, music is good for soul, it has peaceful, relaxing and comforting as it's said in many definitions of music.

In many scientific researchers, it's accepted that music has positive effects on human health. Many American and European research institutions are working on this subject.

Music is very useful in some psychological disorders of children. The researchers prove that with musical therapy good results were taken, especially in behavior problems, learning problems and lack of intelligence.

Music helps to strength brain functions and develops communication abilities. Historically, we have many know how about the effects of music on mental and body health. And now music archived scientific and methodic approach.

As its known, one of the most important issues of modern psychiatry is to adopt problematic people to society and make them have connections and relations with real life.

For this reason, music's therapic effect on children development is very important.

Üniversitesi	: İstanbul Teknik Üniversitesi
Enstitüsü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Türk Müziği
Programı	: Türk Müziği
Tez Danışmanı	: Dr. Haşmet ALTINÖLÇEK
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans – Haziran 2007

ÖZET

MÜZİKLE TEDAVİ VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ TERAPİK ETKİLERİ

Arzu ÖZÇEVİK

Müziğin insan ruhu ve sağlığı üzerinde güçlü etkilerinin olduğu kabul edilmektedir. Müzik, bazı psikolojik bozuklukları olan çocuklar için çok faydalıdır. Birçok araştırmalar, bilimsel ve metodik uygulamalar ile kanıtlanmıştır. Bu çalışmada, müzikle terapinin tarihçesi anlatılmış ve etkileri araştırılmıştır. Ayrıca, çeşitli uygulamalara yer verilmiştir. Son bölümde ise, müzikle tedavi ile ilgili bir literatür çalışması da yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzikle Tedavi, Müzikle Terapi, literatür

Bilim Dalı Sayısal Kodu:

University : İstanbul Technical University
Institute : Institute of Social Science
Science Programme : Turkish Music
Programme : Turkish Music
Supervisor : Dr. Haşmet ALTINÖLÇEK
Degree Awarded and Date : M.A. Thesis – June 2007

ABSTRACT

MUSIC THERAPY AND THE THERAPIC EFFECTS OF MUSIC ON PUPILS

Arzu ÖZÇEVİK

It's accepted that music has intensely effects on human health and soul. Music is very usefull in some psychological disorders of pupils. It's proved with many researchs. And now music achived scientific and methodic approach. In this study, the brief historical account of music terapy was stated and the effects of music on pupils was researched . Besides, several methods were discussed. In the last section there's a study about musical terapy books and articles.

Keywords: Music Therapy,

Science Code:

1. GİRİŞ

İnsanlar arasındaki iletişimde ortak bir dil ve güç olan müzik sanatı, insanların duygularına yaklaşabilme, hissedebilme ve iletişim kurabilmelerinde önemli bir araçtır.

Müzik, insanlara özgü ve insanın doğasında bulunan bir davranış biçimidir ve müziğin güçlü bir etkisinin olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, psikolojisi bozuk olan insanlara daha iyi bir davranış biçimi kazandırmada yararlı olabilmektedir. Çünkü müzik insanın bozulmuş olan ruhsal dengesini yeniden kurabilen ve bireyin, çevresine gereği gibi uyumunu sağlayabilen bir araçtır.

Müziğin insanlar üzerinde güçlü bir etkisinin olması, doğrudan doğruya insanın duyum ve bilinçle ilgili davranışlarının merkezi olan beyni etkilemesindendir.

İnsan müzikle yalnızca iletişim kurmakla kalmamış, müziği psikolojik sorunlarını gidermek için de bir yardımcı araç olarak kullanılmıştır. Böylece müziğin terapik etkileri ortaya çıkmıştır.

Müziğin terapik etkileri, zihinsel özürlü veya emosyonel (duygusal) sorunları olan çocukların ve erişkinlerin psikolojik rahatsızlıklarını belirlemede, bunlara bir çözüm getirmede yol gösteren bir iletişim aracı olmuştur.

Müziğin terapik etkileri nedeniyle, pekçok eskiçağ medeniyetlerinden günümüze kadar müzik, tedavide kullanılmıştır. Ancak, ülkemizde müzikle tedavinin önemi iyice anlaşılmamış ve bu alandaki bilimsel çalışmalarda hız kazanmamıştır. Oysa müzikle ilgilenmenin ve müzik dinlemenin yetişkinlerde olduğu gibi öğrencilere sağladığı yararlar da pek çoktur. Ne yazık ki, ülkemizde bu yeterince anlaşılamamış ve önemsenmemiştir.

İnsanın aklını, bedenini, duygularını etkileyen müzik öğrencilerinin kişilik gelişimlerinin sağlanmasında da etkili bir araç olabilir. Çünkü müzik ile sosyal

ilişkilerin geliştirilmesi, kendine güvenin kazandırılması fizik egzersizler, motor kontrol ve konsantrasyonun arttırılması gibi kazanımlar sağlayabilmektedir.

Son yıllarda dünyada ruh hekimleri, klinik psikologlar ve müzikle tedavi uzmanlarının yapmış olduğu araştırma ve çalışmalardan da anlaşıldığı gibi müziğin terapik etkilerinin çocuk sağlığında önem arz etmektedir.

Bu çalışma 5 bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm giriş bölümü olup, müziğin insanlar üzerinde güçlü bir etkisinin olduğu ve tedavide kullanıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, müziğin terapik etkilerinin çocukların sağlığında ne kadar önemli olabileceği konusuyla ilgili yapılan çalışmalara dikkat çekilmek istenmiştir. İkinci bölümde, müzik terapi tanımlanmış ve çağlar boyunca dünya da ve Türkler deki müzik terapisi ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Ayrıca, müzik terapinin uygulandığı tedavi merkezlerinden söz edilmiştir. Üçüncü bölümde, çocukların sağlıklı gelişmesinde müziğin sağladığı faydalar belirtilmiştir. Dördüncü bölümde, çocuklarda görülen çeşitli rahatsızlıkların müzikle tedavisi anlatılmıştır. Beşinci bölümde, Türkiye’de ve dünya’da çocuklarda müzikle tedavi alanında yapılmış olan araştırma ve uygulama ve çalışmalara yer verilmiştir. Özellikle yabancı kaynaklardan en önemli olan makale ve kitapların tanıtımına yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde yer alan makale ve kitapların künyeleri verilmiş olduğundan, tekrar kaynaklar bölümünde belirtilmemiştir.

Çalışma sonuç, kaynaklar ve özgeçmiş ile bitmektedir. Kaynaklara ulaşılmasında Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi, İ.T.Ü Miam Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Beyazıt Merkez Kütüphanesi, Yıldız Sarayı Kütüphanesi’nden yararlanılmıştır.

2. MÜZİK TERAPİ VE TARİHÇESİ

2.1. Müzik-Terapinin Tanımlanması

“Müzik-terapi” sözcüğü, “müzik” ile “terapi” sözcüğünden oluşmaktadır. Terapi, Yunanca bir sözcük olup, hastaların bakımı ve tedavisi için gerekli önlem ve çareleri bulmak anlamlarını ifade etmektedir.(Benenzon, 1991: 13)

Psikiyatride müzikle tedavi; sosyal ilişkilerin geliştirilmesi, kendine güvenin yeniden kazandırılması, fiziksel egzersizler ve motor kontrol, konsantrasyonun artırılması için tedavi programının bir ögesi olmuştur (Arıkan,1966: 35)

Müzik-terapi, sanat-terapi yöntemlerinden biri olup, insandaki iletişim kanallarını açmak ve tedavi etkilerini sağlamak için uygulanmaktadır. Müzikle terapi yöntemi, hastaların aktif ve yaratıcı katılımını gerektirmektedir. Terapist, hastaların durumlarını ve uygulanan tedavileri ayrıntılarıyla bilmeli ve hastaya ilginç gelmeyen bir müzik dilini kullanmamaya özen göstermelidir, aksi taktirde hastayla iletişim kurmakta zorlanabilir. Bu aşamada, terapistin yeteneği önem arz etmektedir. Müzikterapi, bütünüyle deneyim üzerine kurulmuştur.

İnsanlar arasındaki iletişimde ortak bir dil ve güç olan müzik sanatı, İnsanların duygularına yaklaşabilme, hissedebilme ve iletişim kurabilmelerinde önemli bir araçtır. Müziğin psikolojik rahatlamayı sağlayıcı etkilerinin olduğu bilinmektedir. Bu sebeple, psikolojisi bozuk olan insanlara daha iyi bir davranış biçimi kazandırmada yarar sağlayabilir. Çünkü müzik, insanın bozulmuş olan ruhsal dengesini yeniden kurabilen ve bireyin, çevresine gereği gibi uyumunu sağlayabilen bir araçtır. İnsanın ruh sağlığında müziğin tartışılmaz bir işlevi vardır.

2.2. Dünyada Müzik-Terapinin Tarihçesi

Eski çağlardan beri insanlar, hastalıkların iyileştirilmesinde bilgileri ve inançlar doğrultusunda çeşitli tedavi yöntemleri kullanmışlardır. Bu tedavi yöntemlerinden biri de müzikle tedavi olup, en etkileyici yöntemlerden biridir.

2.2.1. Tarihin İlk Dönemlerinde Müzikle Tedavi

Tarihin ilk dönemlerinde kabilelerde dini ve manevi hayatı yönlendiren ve çok saygın bir statüleri olan şamanlar, ritim, müzik ve dansı kullanarak hastaları tedavi ediyorlardı. Belki de şamanlar, bilinen tarihin ilk müzik terapistleri idi.

İlkel dönemlerde insanlar, evrenin esrarlı olduğuna, ruhlar ya da doğüstü güçler tarafından yönetildiğine inanmış ve hastalığın nedenini bedene giren kötü bir ruhun eseri olarak yorumlamıştır. Dolayısıyla o dönemlerde, bedende birden fazla ruhun bulunabileceği, bununla birlikte iyi ve kötü ruhların insanın içine girebileceği ya da insanların davranışlarını dışarıdan yönetebilecekleri sanılıyordu. (Baymur, 1985: 288)

İlkel dönemde hekimler şifalı bitkilerden yaptıkları ilaçlar ile, müzik ve dansları da kullanarak, tütsüyle karışık ayinlerle hastanın bedenine girdiğine inandığı kötü ruhla savaşıp onu uzaklaştırmaya çalışmışlardır. Bu tedavi yöntemi'nde monoton bir ritimle birlikte, insanın içine giren kötü ruhun tepkisine göre hızlı, yavaş, yumuşak veya sert melodiler ile ikna edici ve etkileyici sözler de söylenerek hasta iyileştirilmeye çalışılıyordu. Alvin (1966: 23-24) Hastaların tedavisinde müziğin kullanılması, dansların edilmesi ve tütsülerin yakılması, insanın bedenine giren kötü ruhları etkileyerek, hastanın bedeninden kötü ruhun kovulmasını amaçlıyordu.

Günümüzde de Afrika içlerinde bu tür geleneklerin sürmekte olduğu bilinmektedir. Örneğin, Zambiya'da hastalığın adının konulması ve tedavisi için, davulla tutulan ritim ve edilen dansla, hastayı heyecanlandıran bir ortam oluşturulmakta ve bu ortamın, ritim aracılığıyla gittikçe yoğunlaşması sağlanarak, hastanın sinir sisteminde bir değişiklik yaratılmaktadır. Daha sonra bu ortamdan çıkan hasta, büyük bir rahatlık duymakta ve iyileşmektedir. (Alvin, 1956: 18)

2.2.2. İbrani Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi

İbraniler de müzikle tedavi konusu ile ilgili bilgileri, mukaddes kitaplarından öğreniyoruz. Tevrat'taki I.Samuel'in 16. bölümünün 16.-23. satırlarda şöyle bir anlatıma rastlarız: “Şeytan ruh, Saul’a hakim olunca Davut, harpını eline alıp çalmaya başladı. Bunun üzerine şeytan ruh, oradan uzaklaştı ve Saul rahatladı”. (Kitab-ı Mukaddes-Eski ve Yeni Ahit, 1958: 288-289)

Davut peygamberin harpından çıkardığı büyüleyici nağmeler Mısır Kralı Saul’ün iyileşmesini sağlamıştı. Ayrıca, Davut peygamberin sesinin gür ve etkileyici olması nedeniyle, Zebur’a inananları etkilediği de herkesçe bilinen tarihi bir gerçektir.

2.2.3. Eski Yunan Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi

Eski Çağ medeniyetleri arasında, en çok Yunanlıların müziği hakkında bilgi sahibiyiz. Yunanlılar döneminden kalma yazılı eserler, anıtlar ve başka belgeler yardımıyla bu milletin müziği hakkında oldukça geniş bilgi edinilmiştir.

Eski Yunanlılar, müziği her türlü erdemin kaynağı sayarlardı. Onlara göre müzik, ruhun eğitilmesi ve arınmasında büyük bir etkendi. Hatta, eski Yunanlılar da Paignio adlı neşe ifade eden havalar, dertlere karşı bir avunma, bir ilaç ve hastalıklardan kurtulma şarkıları olarak kabul edilirdi. (Adasal, 1955: 37-38)

Eski Yunan mitolojisinde, güzel lir çalışıyla tanınan Apollon, hem müziğin, hem de hekimliğin tanrısı sayılırdı. Apollon, lir çalarak insanların sıkıntılarını giderir ve onlara neşe verirdi. (Çobanoğlu, 1962:257)

Yunanlı filozof Sokrates’in öğrencisi Platon (Eflatun) da M. Ö. 400’lü yıllarda, müziğin ahenk ve ritim ile ruhun derinliklerine etki ederek, kişiye bir hoşgörü ve rahatlık yerdiğini belirtmiştir. (Combarieu, 1920: 12)

M.Ö. 585-500 yılları arasında yaşayan büyük Yunan filozofu ve matematikçisi Pythagoras, umutsuzluğa düşen veya çabuk öfkelenen hastaları, belirli melodilerle tedavi edebilme olanaklarını araştırmıştır.

Tıbbın babası sayılan Hipokrat’ında 2400 yıl önce, bazı hastalıkları tedavi için, hastaları ilahilerle tapınağa götürdüğü rivayet edilir. (Adasal, 1955: 37)

Platon'un öğrencisi ve Büyük İskender'in hocası Aristoteles (M.Ö.384-322) de müziğin insan ruhu üzerindeki etkilerini araştırmış ve bunu yazılarında belirtmiştir. (Adasal, 1955: 38)

M.Ö.9.yüzyılda yaşayan büyük Yunan şairi Homeros da yazdığı "Odyssiea" adlı yapıtında, müziğin kanamaya karşı iyi geldiğini yazmaktadır.

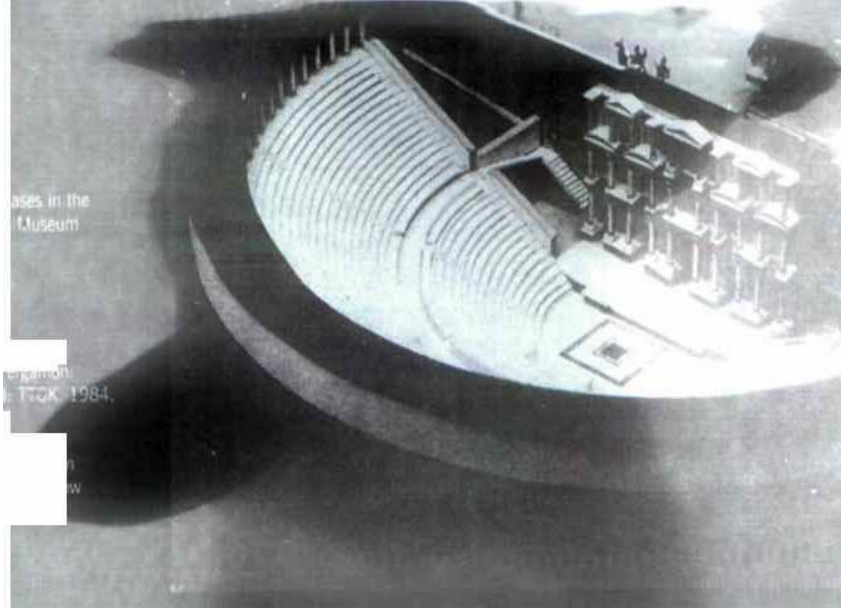
Eski Yunanlılar'da, Frigya usulü müziğin, cinsel heyecanı uyarıcı etkisinden ayrıntılı olarak söz edilmektedir: "Bu müziğin nağmeleriyle heyecanlanan bazı gençler, bir aktristin evine girmişlerdi. Bu olaya tanık olan Pythagoras, başka bir biçimde müzik parçaları çalmaya başlamış, heyecanları geçen gençler de evi terk etmişlerdi". (Grebene, 1978: 20)

Yunanistan'ın en ünlü anatomi ve fizik bilgini olan Claudis Galien de müziğin, akrep ve böcek sokmalarına karşı bir panzehir olduğunu ileri sürmektedir.

Eski Yunan, Heros'u Asklepios hekimlik tanrılığına yükselince, M.Ö.4. yüzyılda Yunanistan'da bulunan Epidaures'daki Asklepieion gibi bir sağlık koruma yurdunu, Bergama'da da kurmuştur.

Bergama Sağlık Yurdu'nun hastalara uyguladığı tedavi yöntemleri ile ilgili bilgileri yazıtlardan, özellikle M.S.2. yüzyılın ortalarında burada on üç yıl kalmış olan hatip Aelius Aristeidis'in yazılarından öğrenmekteyiz. (Cebeci, 1996: 55)

Asklepieion'da (Şekil 1.) hastalara genellikle, telkin, fizyoterapi, müzik-terapi, su, çamur banyoları yaptırmak ve şifalı otlar, kremlerle hastaları yağlamak, masaj yapmak tedavi yöntemlerinin başında geliyordu. (Altınölçek, 2003: 3)

Şekil 2.1: Asklepios Kutsal Alanı'nın Görünüşü (H. Schleif'in Modeli)

Şekil 2.2: Güneybatıdan Genel Görünüş
(Foto Pergamongrabung arşivinden)

2.2.4. Eski Roma Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi

Eski Roma'da Celsus ve Aretteus da müziğin ruhu yatıştırdığını ve ruh hastalarını iyileştirdiğini söylemiştir. Hatta, M.Ö.250-184 yılları arasında Roma'lı şair Titus Maccius Platus, "Charmides" adlı şarkısının yaralara iyi geldiğine söz etmiştir. (Combarieu, 1920: 12)

Theophraste (M. Ö. 4. yy.), kalça ağrısının frigyen (Yunanlılar'ın kullandığı Asya kökenli, re-do-si-la-sol-fa-mi-re seslerinden oluşur) modunda bir melodi ile iyileştirilebileceğini söylüyordu. (Combarieu, 1920: 12)

2.2.5. Eski Çin Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi

Eski Yunan ve Roma'nın yanında, eski Çin'de de müziğin etkilerine ilişkin örnekler vardır.

Örneğin; eski Çin'de, gür ses veren bir gongun kötü cinleri ve ruhları, hastanın yanından kaçırdığı inancı vardı. Eski Çin'de, bu inanıştan hareketle, hastanın iyileşmesi için bu gongu çalarlardı.

Büyük Çin filozofu Konfüçyüs'ün de müzik hakkında bazı görüşleri vardır. "...Müzik yapıldığı zaman kişiler arası ilişkiler düzelir, gözler parlar, kulaklar keskin olur. Kanın hareketi ve dolanımı sakinleşir. Müzik tonların bir verimidir. Kökeni, dış etkenlerin beyne olan etkisidir. Neşeli sesler, ince ve yavaştır, ruha rahatlık verir. Sevinç dolu sesler, yüksek ve sonra dağılıcıdır. Öfkeli sesler, korkunç ve kabadır. Saygı taşıyan sesler, doğru ve gösterişsizdir. Sevgi gösteren sesler, yumuşak ve ahenklidir. Ancak, sesin bu altı özelliği, doğal değildir, dış etkenlerin aracılığıyla meydana gelen etkilerdir. Müzik, ahenkle süslenir, iyi ruhlara yönelir ..." (Özerdim, 1963: 19-40).

2.2.6. Eski Mısır Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi

Eski Mısır'da tıp ilminin oldukça ileri derecede olduğunu biliyoruz. Müzikle tedavi'de tıp ilmine paralel olarak gelişme sağlamıştır.

Bilinen en eski kitabe (uzun bir metinden oluşan), Abidos kitabeleridir. Mısır'daki bir piramitte bulunan bu kitabe, büyü sözlerinin pratik kullanımı

hakkında bir kaynak niteliğindedir ve müziğin kökeni hakkında verilen bilgiler açısından da ilgi çekicidir.

Sazkara’da yer alan bu piramitte, Kral Ounas’ın Alabastr lahdinin bulunduğu mezar odasında, duvarda mühürlenmiş olan çepeçevre hiyeroglifler görülür. Bu kitabede büyü formülleri, dualar ve ölü ayinleri ile ilgili metinler olup, “dört defa söylenecek”, “dört defa tekrar edilecek” gibi emirler de bulunmaktadır. Metinde, yılan ısırıklarına karşı ve Kral Ounas’ın öteki yaşamındaki yolculuklarında onu korumaya yarayacak büyülü formüller, ritim, simetri, ses yinelemeleri gibi bir şarkı düşüncesinin çok net verildiği bilgiler yer almaktadır (Combarieu, 1920: 12)

2.2.7. Eski Dönem Amerika’sında Müzikle Tedavi

A.B.D.’nin en önemli kabilelerinden biri olan ve kuzeydeki kızılderili ile Ontorio arasındaki bölgede yer alan Ojibwa yerlileri üzerine yapmış olduğu bir araştırmada B. J. Holman bizlere, bir kulübede yere diz çökmüş şarkı söyleyerek bitki köklerinden bir karışım hazırlayan yerliden söz eder. Yerli, hastalık ve bedenini ele geçiren şeytan için, şarkı eşliğinde tadı şeytana tiksinti verecek olan bir karışım hazırlamaktadır. (Combarieu,1920: 13)

Ojibwa yerlilerinde, bir hekimlik topluluğu (mide-wiwin) vardır ve bu topluluk, şamanlardan oluşan manituların himayesi altında yer almışlardır. Hekimlerin büyülü şarkıları bilmeleri ve bu şarkılarla hastaları iyileştirmeleri çok önemli ve çok gizlidir.

Yarı uygar kabilelerde iyileştirme sanatı, büyülü bir şarkının yardımıyla, hastanın bedeninden şeytanı kovma sanatıdır.

Eski dönemlerde ses yinelemeleri, büyülü şarkılar doğa kanunlarını değiştirmek, savaş, intikam, aşk, insanların ölümü ve güneşli veya yağmurlu hava dilekleri için de söyleniyordu.

2.2.8. Ortaçağ Avrupa’sında Görülen Müzikle Tedavi

Protestanlığın kurucusu ve bir din reformcusu olan Martin Luther (1483-1546) de, yazdığı bir yazısında, şeytanın müzikten nefret ettiğini söylemişti. (Combarieu, 1920:13)

Protestan müzik, Katolik kilise müziğinin içindeki folk ve ulusal öğelerin bir gelişimiydi. Martin Luther, bir bölümü folk şarkılarından uyarlanmış, bir bölümü de diğer Alman besteciler tarafından bestelenmiş birçok ilahi yazdı. Bu ilahiler yani “koral”lar, Alman orta sınıf müziğinin karakterini üstlendiler. Bunlar, 1525 Ayaklanmasında, köylülerin savaş türküleriydi. (Finkelstein, 1996: 28)

Daha sonra bu korallar, Alman folk ve kutsal müziğinde, bir dönemin temsilcisi olarak kaldılar.

Büyülü müzik, bir çıyanın ve böceğin zehirindeki tüm kötü etkiyi kaldırmaya yetiyordu. Ancak, her zaman başarılı olunamıyordu. Bu konuda, olaya tanık olan İtalyan Covarrubias, 1611’de aşağıdaki satırları yazıyordu: “... Zehirli bir örümcek veya tarantula gibi zehirli bir böcek ısırıldığı zaman boğulma duygusu, kalpte kramplar, önlenemeyen titremeler olur; dişler birbirine çarpar, şiddetli ağrılar oluşur, kusma ve kendini kaybetme hali ortaya çıkardı.

Tüm bu yakınmaları hafifletmek için, hareket etmek gerekir; bu hareket de “taranteila” denilen ve insanı dans etmeye yönelten bir müzik ile elde edilir. Parça keman ile çalınır, bazen flüt veya gitar da kullanılabilir ve buna vurmalı çalgılar da eklenir. Müzik, o denli heyecan verici olmalıdır ki hasta, durmadan dans etme zorunluluğunu duysun. Düzelme görülmeden de durmamak gerekir. “... Bu tip tedavi seansları, iki veya üç gün gece gündüz süregelirdi, bu arada sayıları kalabalık olan müzisyenler sıra ile çalarlardı. (Combarieu, 1920: 64)

2.2.9. XVIII. ve XIX. Yüzyıl Avrupa’sında Müzikle Tedavi

Müziğin insan ruhu üzerine olan olumlu etkilerine ilişkin başka bir örnek de şudur; İspanya Kralı V. Phillip, ruhsal krizleri sırasında ünlü İtalyan ses sanatçısı Farinelli (1705 - 1782)’nin “Broschi” adlı parçasını dinleyerek rahatladı. (Grebene, 1978: 19)

İskandinav halkları arasında şarkıların ve melodilerin; hastaları tedavi etmek, yaraları iyileştirmek, kanı durdurmak, ağrıyı dindirmek için kullanıldığı söylenmektedir.

Fransızlar ise, hastanelere haftada bir defa bando takımı getirtip konser verdirirlermiş. (Yiğitbaş, 1972: 248)

Müziğin, gut hastalığına iyi geldiği, eski ve ünlü hekimler tarafından belirtilmektedir. Hatta Bavyera Kralı Frederik’in oğlu, gut krizlerini müzikle tedavi ederdi.

İngiliz hekim Phillip Lebon, saç dökülmesini önleyecek bir yöntem bulmuştur. Phillip Lebon, sağlıklı bir insanın saçının 120000 saç telinden oluştuğunu ve bunların her gün 50-80 tanesinin yenilendiğini, fakat çeşitli nedenlerle dökülen saçların yerine çıkanlarının gün geçtikçe azaldığını belirtmektedir. Phillip Lebon bunu önlemek için öncelikle, saç köklerinin kanla normal şekilde beslenmesini amaçlamaktadır. Bunun için de doktor Lebon, saçların döküldüğü kısımları lokal anestezi ile uyuşturmakta ve uyuşturulan kısma 15-20 tane akupunktur iğnesi batırmaktadır.

Tedavinin bu aşamasında hastaya, oldukça hareketli, modern müzik ve genellikle Stravinski’nin parçaları dinletilmektedir. Doktor Lebon’un açıklamasına göre, akupunktur iğnesi ve müzik yardımıyla kafa derisindeki kan dolaşımı hızlandığı için, kökleri zayıflamış ve dökülmeye hazır olan saçların beslenmesi sağlanıyor ve dökülmeleri önlenebiliyor. Aynı zamanda, dökülmüş saçların kökleri de güçlendiği için yerlerine yenilerinin çıkması da sağlanabiliyor. (Yığıtbaş, 1972: 356)

Fransa’da, sembolizmin öncülerinden olan Charles Baudelaire de en sıkıntılı bir anında Wagner’in Tanhauser operasından “Akşam Yıldızı” adlı parçayı dinlemekle, intihardan vazgeçtiğini bir mektubunda belirtmektedir.

Müzikle tedaviyi kliniğe sokma düşüncesini ilk defa ortaya atanlardan biri, tanınmış nörolog Philippe Pinel’dir. 1792’de Fransa’da Pinel’e henüz genç yaşındayken, ihtilal komitesi tarafından iki büyük kilise hastanesindeki elli akıl hastasını güneşe çıkarma ve ayak zincirlerini kırma izni verilmiştir. Pinel, sonradan Bicetre Hastanesi’nde çalışırken moral tedavisinin içine müziğin de sokulmasını önermiştir. (Çobanoğlu, 1962: 262)

19. yüzyılda müzikle tedavi Brieredi Boismant (1868), Laurent (1870), Choment (1874), Vinchon (1913), Van de Wall (1943) tarafından ileri sürülmüş ve savunulmuştur.

2.2.10. XX. Yüzyıl Avrupa’da Müzikle Tedavi

20.yy.’da müzikle tedavinin hak ettiği yere ulaşabilmesi için çalışmalar oldukça hız kazanmıştır. Bir İngiliz araştırmacı, armoni, ritim ve melodinin birer tedavi faktörü olduğunu belirtmiş, bunun hastaya enerji verdiğini ve gözle görülür bir iyileşme sağladığını ifade etmiştir. Müzikle birlikte kontrolsüz kasların harekete geçtiğinden, müzikal etkinliklerin bireysel olarak ve grup halinde uygulanabileceğinden söz etmiştir. (Çoban, 2005: 39-40)

Wall, 1920 yılında, Pensil Vannia ve New York eyaletlerinin hastane ve hapisanelerinde, müziğin insan ruhu üzerindeki etkisini araştırmıştır. Wall’a göre, müziğin insan ruhu üzerinde yatıştırıcı ve stimüle edici etkisi vardır.

Daha sonra Licht (1947), Rodin (1948), Frey (1951), Zanker-Glatt (1956), Marineddu (1854) ve Demianovvski (1958)’nin öncü çalışmaları, müzikle tedaviyi bugünkü konumuna getirmiştir.

Altshuler, 1947’den beri Michigan Devlet Hastanesi’nde, müziği tedavi programı içine sokmuştur. Gaerdner ve Paul, nevrozlarda; jaedicke, klimakteriun psikozlarında; Gillis ve Lesdles, şizofrenide; Lucas ve Altshuler, depresyonda; Kratter, oligafrenide; Zanker ve Glatt da alkoliklerde ve nevrozlarda müzikle tedaviyle olumlu sonuçlar almışlardır. Weis, Margolin (1953) ve Futheil(1954) grup psikoierapilerinde müzikten yararlanmışlardır. Osvvald (1961), Koh ve Hedlund(1969), Ruiz ve Pilon(1969), Kaffer(1969), Ullrich (1969), Dickens ve Sharpe(1970) grup psikoterapilerinde müzikle tedaviyi uygulamışlardır. (Güvenç, 1991: 23)

İlk müzikle tedavi merkezi, İngiltere’nin en büyük akıl hastalıkları hastanesi olan Horton Hastanesi’dir ve burada yapılan çalışmalar ile çok kısa zamanda başarılı sonuçlar alınmaya başlanmıştır. (Yiğitbaş, 1972: 328)

Mary Priestley adlı bir müzik-terapist, İngiltere’de otistik çocuklar üzerinde piyano sesinin son derece etkili olduğunu, bu tip hasta çocukların çevrelerine daha kolay uyum sağlayabildiklerini saptamıştır. (Güneş Gazetesi, 24.9.1990)

Yine İngiltere’de, Kraliçe’ye bağlı “Nordoff-Robins Music Therapy Centre”, otistik çocuklar ve yeni çevreleriyle ilişki kurmakta güçlük çeken çocuklar üzerinde, pentatonik (içinde yarım sesli aralıklar bulunmayan gam, örneğin; do-re-mi-sol-la-do) karakter gösteren müzikle tedavi çalışmaları yapılmaktadır.

Alman doktorlar, müzikle tedavinin sağladığı başarılar hakkında önemli bilgiler vermişlerdir. Örneğin; bir hasta, cildinde çıban ve sivilce çıkmasından yakınıyordu. Hastalığın öncesi araştırılmış ve hastanın, zorunlu nedenlerle yaşam tarzını değiştirmek zorunda kaldığı anlaşılmıştır. Piyano çalmak ve klasik müzik dinlemek, onun için önemli bir gereksinimdi. Fakat yaşamını değiştirmek zorunda kalınca, bunları yapmaya fırsat bulamamıştı. Hekimler, bunu anlayınca da ona, müzik kürü yaptırıldılar. Sonuçta, kısa süre sonra hastanın sadece sinirsel halleri değil, sivilce ve çıbanları da kaybolmuştur. (Ulus Gazetesi, 9.11.1964)

20.yy.’da okullarda, araştırma merkezlerinde, hastanelerde ve özel psikiyatri kliniklerinde hem çocuklar hem de erişkinler için müzikle tedavi seansları düzenlenmeye başlanmıştır. Özellikle çocuk hastalara uygulanan müzikle tedavi seanslarından oldukça başarılı sonuçlar alınmıştır.

Edebiyat dünyasında da müziğin insan ruhuna olan etkilerinden bahseden örneklerle sıkça rastlanır. Örneğin, İngiliz filozof ve devlet adamı Francis Bacon, ölümünden sonra yayınlanan Sylva Sylvarum adlı eserinde, her gün müzik dinlemekle ruhunun canlılığını ve beslendiğini belirterek, “Müzik ruhun gıdasıdır” sözünü dile getirmiştir. (Çoban, 2005: 40)

Büyük İngiliz şairi Shakespeare, kahraman Kral II. Richard’a şu sözleri söyler; “ Delileri iyi etmesine rağmen beni çılgına çeviren, delirten bu müziği susturun”. Yukarıda Shakespeare’in de belirttiği gibi, müzik insanları olumlu yönde etkileyebildiği gibi olumsuz yönde de etkilemektedir.

Fransız hekim Quarin, müziğin sara hastaları üzerindeki etkisinden bahsetmiş ve birkaç çarpıcı vaka örneği sunmuştur. Marquet, melankoliyi iyi etmek için gerekli yöntemler arasında müziği de saymıştır.

Bourdelot isimli hekim de, akıl hastalarına müzikle tedavi yöntemlerini uyguladığından bahsetmiştir. Esquirol, bunalımların tedavisinde en etkin yöntemlerden birinin müzik olduğunu söylemiştir.

Müziğin akıl hastalarında belli bir disiplin içinde kullanılmaya başlaması, hastaların ve hastanelerin intizamını artırmıştır. Birçok akıl hastanesinde, hastalara konserler verilmeye, hastalardan oluşan korolar kurulmaya başlanmıştır. (Çoban, 2005: 41)

Bu dönemde müziğin fiziksel hastaların psikiyatrik durumlarını çözümlemede müzik kullanımı daha da yaygınlaşmıştır.

2.3. Türklerde Müzikle Tedavinin Tarihçesi

Türkler, müziği ruh hastalıklarının tedavisinde ilk defa uygulayan uluslardan biridir. Batı uluslarının, ruh hastalarını bir hasta olarak kabul etmeyip, onlara işkence yaptıkları Orta Çağ'da Türkler, onları bir hasta olarak kabul etmiş, ruh sağlığına, ruh hastalarına ve tedavilerine büyük önem vermişlerdi.

Eski Türklerde müzikle tedavi önceleri Orta Asya “Kam”ları tarafından, uygulanmaya başlandı. Altay, Kazak, Kırgız, İdil, Ural, Özbek, Uygur, Türkmen Türk topluluklarında Baksı, Bahşı adı verilen bu tedavicilerin, bu geleneği bugün de sürdürdüklerini görmekteyiz. Uygur Türklerinde ise, Emçi adı verilen tabibler ve Ata-Sagun, Otacı adında saray tabibleri vardı. Bütün Türk ülkesindeki tabiblerin prensi anlamında “Otacı iliği” olarak adlandırılırdı. Bu değim, Osmanlı Türklerinde “Hekimbaşı” olarak kullanılmıştır. (Güvenç, 1999: 815-816)

Şamanların zamanımıza kadar gelmiş Orta Asya temsilcisi baksa'dır. Zamanımızda bahşı olarak isimlendirilen bu âşıklar, kötü ruhları kovma törenlerinde kopuz kullanıyorlardı. Kırgız baksaları, tedavilerde kıyak adı verilen kemeçler çalıyorlardı. Daha sonraları baskı adıyla anılmaya başlayan baksa'ların hâlâ Altaylar civarında, Urumci, Kaşgar gibi yörelerde yaşadıkları sanılır. (Çoban, 2005: 41-42)

Baksı seansları şöyle yapılırdı: Seansa oturarak başlanır, melodi ve ritim eşliğinde kollar spiral (kıvrılarak) şeklinde harekete geçirilir, enerjinin kollara yükseldiği düşünülürdü. Ritim ve melodi değişir, hareket ve enerji omuzlara ulaşır,

ardından başı çeşitli yönler e çevirme şeklinde hareketlerle devam edilirdi. Daha sonra sezgiye açık, içten geldiğı şekilde dans edilirdi. Seansın en önemli yeri burasıydı. Bu bölümde baskı, ata ruhuna ulaşmaya çalışırdı. Bütün geçici bilgilerinden, maddî bedeninden sıyrılıp o an için gerekli bilgilere ulaşmaya çabalardı.

Burada bir müzikle tedavi yöntemi olan improvizasyon yani doğaçlamanın çarpıcı bir örneğini görürüz. Kırgız Türkleri'nde baksı bir nevi şamandır (tedavi edici). Hastayı tedavi edebilmesi için gereken ilham hali de bir içe doğuş (improvizasyon) olayıdır. (Çoban, 2005: 41-42)

Baksı'ların Müzik-terapi uygulamalarında icra edilen müzik ve ritim türleri improvizasyon (irticali, icraat, içe doğuş) şeklinde olup, kullanılan müzik türü de genellikle beş seslidir. (Güvenç, 1999: 816)

Günümüz Avrupa'sında da beş seslilik, birçok tedavi merkezi'nde kullanılmaktadır. Özellikle Londra Kraliyet Müzikle Tedavi Okulu'nda, otistik çocukların adaptasyonunda tedavi edici; Macaristan'da ise çocuk eğitiminde önemli bir unsur niteliğindedir. (Çoban, 2005: 42)

Ayrıca, birçok ülkede, müzikle tedavi çalışmalarında beş seslilikten yararlanılır.

2.3.1. İslamiyet Sonrası Türkler'de Müzikle Tedavi

Tıp tarihinde, Türklerin ruh hastalarını rehabilitasyon yolu ile tedavi ettiklerine ilişkin geniş bilgilere rastlanmaktadır. (Grebene, 1978: 23)

Özellikle tasavvuf ekolü mensupları (sufiler) müzikle ilgilenmiş olup, insanın ruhî (nefsî) hastalıklardan kurtulup olgunlaşmasına katkıda bulunduklarını savunmuşlardır. (Çetinkaya, 1995: 14)

İslâm tarihinin önemli şahsiyetlerinden biri olan bilgin ve hekim Ebû Bekr Râzî (M. S. 834-932) yazdığı bir eserinde, melankolik hastaların meşguliyetle tedavi edilmelerinden söz etmiştir. "... Melankolik hasta kesinlikle meşguliyetle tedavi edilmelidir ..." dedikten sonra, "... Melankolik hasta, müzik öğrenmeli, öğretmeli, özellikle güzel sesle okunan şarkılar dinlemelidir.

Melankolik hasta, ancak bu şekilde sıkıntılarından ve dertlerinden kurtularak iyileşme olanağı sağlayabilir” demiştir. (Güvenç, 1991: 13)

Yunan felsefesini İslam dünyasına tanıtmış, Eski Yunan müziğini Arapça olarak kaleme almış dünyaca ünlü büyük Türk bilgini Fârâbi (870-950), “al-Madhal fi’l Mûsikî” (Kılıç Ali Paşa Kütüphanesi, no: 674) adlı eserinde sazlardan ve müzisyenlerden söz eder. (Öztuna, 1970: 214)

Makamların ruha olan etkileri, Fârâbi’ye göre şöyle sınıflandırılmıştır:

1. Rast Makamı: İnsana sefa, (neşe, huzur) verir.
2. Rehavi Makamı: İnsana beka (sonsuzluk düşüncesi) verir.
3. Kûçek Makamı: İnsana hüzün ve elem verir.
4. Büzürk Makamı: İnsana havf (korku) verir.
5. Isfehan Makamı: İnsana hareket becerisi ve güven duygusu verir.
6. Nevâ Makamı: İnsana lezzet ve ferahlık verir.
7. Uşşâk Makamı: İnsana dihek (gülme) verir.
8. Zirgûle Makamı: İnsana nevm (uyku) verir.
9. Sabâ Makamı: İnsana şecaat (cesaret, güç) verir.
10. Buselik Makamı: İnsana güç verir.
11. Hüseyinî Makamı: İnsana sulh (sükûnet, rahatlık) verir.
12. Hicâz Makamı: İnsana tevazu (alçak gönüllülük) verir. (Kalender, 1987:363)

Büyük İslâm bilgin ve filozoflarından olan İbn-i Sînâ (980-1037), eserleriyle özellikle felsefe ve tıp alanlarında İslam ve Batı dünyasına uzun süre aşilamaz bir otorite olmuştur.

İbn-i Sînâ, müziğin tıpta oynadığı rolü şöyle anlatmaktadır: “... Tedavinin en iyi yollarından, en etkililerinden biri, hastanın aklî ve ruhî güçlerini artırmak, ona hastalıkla daha iyi mücadele için cesaret vermek, ona en iyi müziği dinletmek, onu sevdiği insanlarla bir araya getirmektedir...” (Grebene, 1978: 26).

İbn-i Sînâ, Arapça yazdığı, Kitabü’l-Şifa’daki 12 bölüm tümüyle müziğe ayrılmış olduğundan, Baron Rudolph Deerlanger tarafından Fransızca’ya çevrilmiş ve “La Musique Arap” adıyla yayımlanmıştır. (Öztuna, 1970: 50)

“Al-Kanun Fi’t-Tıbb” eserinin birinci, üçüncü ve dördüncü kitaplarında bulunan çocuk hastalıkları ve psikiyatrisi ile ilgili bölümleri, bu alanda sadece Türk-İslâm hekimliğini değil, 17. yüzyıla kadar Avrupa hekimliğini de çok etkilemiştir. (Sayılı, 1984: 258)

Ayrıca İbn-i Sînâ, bugünkü modern psikiyatrinin ve çocuk psikiyatrisinin de kurucusu olmuştur.

Mevlâna Celâleddin-i Rumi (1207-1273) kuşkusuz, müziğin insan ruhu üzerindeki etkilerini en iyi biçimde dile getiren ve bunun en güçlü yorumunu yapan kişidir. Müzik yardımıyla transa geçme yoluyla hasta tedavisine çalışan baksılar, kopuz (duter, dombra) denilen müzik aletini kullanırlar.

Mevlâna’nın sağılığında yapılan özel törenlerin sonradan düzene konularak, bir kurum niteliği kazanması, mevlevi tarikatını oluşturmuştur. Bunu düzenleyen, biçimlendiren, sema (dönüş) gösterisini özel bir törene dönüştüren, Mevlâna’nın oğlu Sultan Veled’tir. (Eyuboğlu, 1993: 218)

Bilindiği gibi, mevlevi inanışına göre, şiir ve müzik, insan ruhunu etkilemekte ve ilâhi aşkı güçlendirmektedir. Müziğin ve dansın insan ruhu üzerine yapmış olduğu etkiyi, en iyi semada bulmaktayız.

Kânûnî Sultan Süleyman Hân (1520-1566) zamanında saray hekimi olan Musa b. Hâmûn, padişaha ithaf ettiği dış hastalıklarıyla ilgili eserinde, bu hastalıkların müzikle tedavisinden, aynı zamanda çocukların müzikle uyutulmasından, huy ve ahlâklarını düzeltmek için müzikten faydalanılması gerektiğinden bahsetmektedir. (Terzioğlu, 1984: 262)

Eski Türk hekimlerinden Şu’ûrî Hasan Efendi’nin Ta’dilü’l-Emzice adlı eserinde, belirli makamların, günün belirli zamanlarında müsbet anlamda etkili olduğunu belirtmektedir.

Makamların, etkili oldukları zamanlara göre sınıflandırılışı da şöyledir:

1. Rast ve Rehavi Makamları: Seher zamanları etkilidir.
2. Hüseyni Makamı: Sabahleyin etkilidir.
3. Irak Makamı: Kuşlukta etkilidir.

4. Nihavend Makamı: Öğleyin etkilidir.
5. Hicaz Makamı: İki ezan arası etkilidir.
6. Buselik Makamı: İkinci zamanı etkilidir.
7. Uşşak Makamı: Gün batarken etkilidir.
8. Zengüle Makamı: Guruptan sonra etkilidir.
9. Rast Makamı: Gece yarısı etkilidir.
10. Zirefkend Makamı: Gece yarısından sonra etkilidir. (Güvenç, 1991: 13)

Şu'ûrî'ye göre, müziğin meclis adamlarına olan etkileri de birbirinden farklıdır: Ulema (alimler) meclisine, rast makamı; ümera (emirler) meclisine, ısfahan makamı; dervişler meclisine, hicaz makamı; sofiler meclisine, rehavi makamı etkilidir. (Grebene, 1978: 33)

İnsanların renkleri, giyimleri ve hatta huyları ile makamların yakından ilişkisi olduğunu kabul eden eski Türk hekimleri ve müzisyenleri, ırak makamını esmerlere ve saldırgan hastalara; rast makamını ve içinde rast makamının özelliklerini taşıyan makamları sarışınlarla, ağır ve sessiz huylu olanlara; kûçek makamını da soğuk ve sakın huylu, beyaz tenli olanlara dinletirlerdi. (Gökay, 1939: 35)

Makam ve fasılların, çeşitli uluslar üzerinde değişik etkileri olduğunu da kabul eden Türk hekimleri hüseyini makamını, Araplar'a; ırak makamını, Acemler'e; uşşak, Türkler'e; buselik makamını da Rumlar'a ve Frenkler'e dinletirlerdi.

Hekimbaşı Gevrekzâde Hâfız Hasan Efendi'nin (1727-1801) Netîcetü'l-fikriyye fî-tedbîri velâdeti'l-bikriyye ve er-Risâletü'l-mûsikiyye mine'd-devâi'r-rûhâniyye adlı eserlerinde müzikle tedaviye dair bilgiler vardır. (Turabi, 2005: 21)

Hekimbaşı Gevrekzade Hâfız Hasan Efendi'nin "Netîcetü'l-fikriyye fî-tedbîri velâdetü'l-bikriyye" adlı eserinde çocuk psikiyatrisi hakkında geniş bilgiler bulunmaktadır.

Aşağıda, Hekimbaşı Gevrekzade Hâfız Hasan Efendi'nin "Risâletü'l-mûsikiyye mine'd-devâi'r-rûhaniye" adlı eserinde, insan bedeninde oluşabilecek hastalıklar da makamların iyi geldiğine dair şu bilgileri vermiştir;

1. Rast makamındaki nağmelerin felce (inme) hastalığına iyi geldiğini,

2. Irak makamındaki nağmelerin menenjit ve hafakan (yürek darlığına) gibi hastalıklarda büyük yarar sağladığını,
3. Isfahan makamındaki nağmelerin zihin açıklığı oluşturduğu ve vücudu soğuk ve ateşli hastalıklardan koruyucu etkisinin olduğunu,
4. Zirefgend makamındaki nağmelerin felce, sırt ağrısına, mafsalları ağrılarına iyi geldiğini,
5. Revahi makamındaki nağmelerin baş ağrılarının tümüne, burun kanamasına, ağız çarpıklığına, felç ve balgamdan ileri gelen hastalıklarda fayda sağladığını,
6. Büzürk makamındaki nağmelerin beyne, bağırsak ağrısına, ateşli hastalıklara fayda sağlayacağı özelliğinin yanında, zihni temizleyici, doğru düşünceye sevk edici ve kara sevdâyı giderici etkisinin olduğuna,
7. Zirgüle makamındaki nağmelerin kalp hastalıklarına, menenjit hastalığına iyi geldiğini,
8. Hicaz makamındaki nağmelerin işitme zorluğuna ve şehvet uyandırma da yarar sağladığını,
9. Buselik makamındaki nağmelerin insan bedenine, bağırsak hastalığına, kalça kemiği ağrısına, baş ağrısına ve göz hastalığına ağrısına faydalı olduğunu,
10. Uşşak makamındaki nağmelerin ayak ağrılarına iyi geldiğini,
11. Hüseyini makamındaki nağmelerin insanı ferahlattığı, kalp ve karaciğer hastalıklarına ve mide hararetine büyük fayda sağladığını,
12. Neva makamındaki nağmelerin gönül okşadığını ve insanın içindeki kötü düşünceleri yok edici etkisinin olduğunu belirtmiştir. (Turabi, 2005:22)

Hekimbaşı Gevrekzade Hasan Efendi, bu eserini yazarken eski kaynaklardan ve özellikle İbn-i Sînâ'nın "Kanun" adlı kitabından yararlandığı görülmektedir.

Yukarıdaki açıklamaların ışığında; tıpla müziğin ortak yönleri olduğu anlaşılıyor. Çünkü insanların dertlerini ve acılarını hafifletmek için her iki alandan da yararlanılıyor. Belki de bu nedenle, birçok tıp bilgini ve doktor, müziğe ilgi duymuş olabilir.

2.3.2. Türk-İslam Medeniyeti'nde Müzikle Tedavi Merkezleri

Tarihi kayıtlar, akıl hastalarının müzikle tedavi edildiği “Aesculape Mabedleri”nden sonra, Selçuklu Türkleri’nde de bu tür tedavinin akıl hastalarına uygulandığını bildirmektedir. İslam âleminin pek çok kentinde Selçuklu Türkleri, bimarhaneler, mâristanlar ve darüşşifalar kurmuşlardır. Bunlardan biri, Nureddin Hastanesi’dir.

Günümüzden 900 yıl önce Selçuklu Sultanı Nureddin Zengi tarafından yaptırılan Nureddin Hastanesi’nde müzik makamları tedavi amacıyla kullanılmıştır.

Bu tür tedavi merkezlerinden bir diğeri ise, Kalavun Hastanesi’dir. Memluklu Sultanı Kalavun’un, Kahire’de 1284’te yaptırdığı ve kendi adı ile anılan Kalavun Hastanesi’nde erkek akıl hastaları ve kadın akıl hastaları için ayrı bölümler vardı. Bu hastanede, akıl hastaları müzikle tedavi edilmekteydi.

Yine Türkiye sınırları dışında kalan Halep’te ki Mâristanı, akıl hastaları için 1351’de kurulmuş son Selçuklu hastanelerinden biridir.

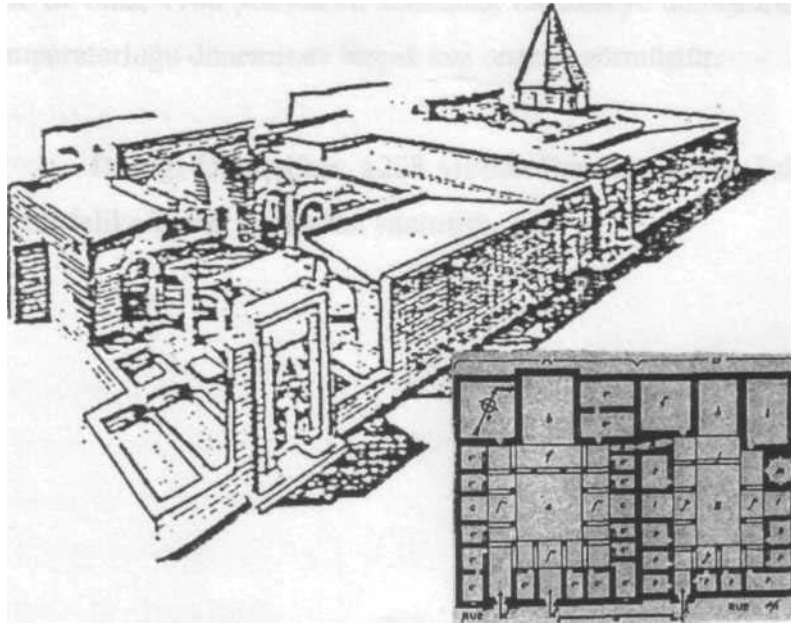
Halep’te ki Ergun Mâristan’ı için Prof. Dr. Süheyl Ünver şunları yazmaktadır: “... Halep’teki Ergun Mâristanı da oraya Selçuklu Türkleri’nin yerleşmesinden sonra yaptırılmış olan diğer hastanelerden en iyi kurulmuş olanıdır. Yapının girişinde, büyük ve herhalde hekimler için özel odalar, buradan sonra etrafında revaklar ve hasta odaları bulunan büyücek ve havuzlu bir avlu ve buradan geçilince, dehlizlerle birbirine ulaşılabilen ve yekdiğerinden tamamen ayrı üç daireden oluşmaktadır. Her dairenin ortasında bir avlu ve her avluda da birer havuz vardır. Bu dairelerden bir tanesi, azgın delilere özel olup, ayrıca etrafını çepeçevre kuşatan bir dehlizle diğer dairelerden ses bakımından da ayrılmıştır.” (Ünver,1998: 17).

Zihinsel özürllüler için Halep’te kurulmuş olan bu mâristandan daha önceleri, Anadolu’da çeşitli kentlerde, müzikle tedavi yöntemlerini uygulayan şifahaneler kurulmuştur. Bunlardan biri Kayseri Şifaiyesi’dir.

Çifte Medrese, Kayseri’de bulunan ilk Selçuklu eseridir. I.Gıyaseddin Keyhüsrev’in yaptırdığı tıp medresesiyle kız kardeşi Gevher Nesibe Hatun’un yaptırdığı şifaiyeden oluşmaktadır (1205). Bina, birbirine bitişik açık avlu iki

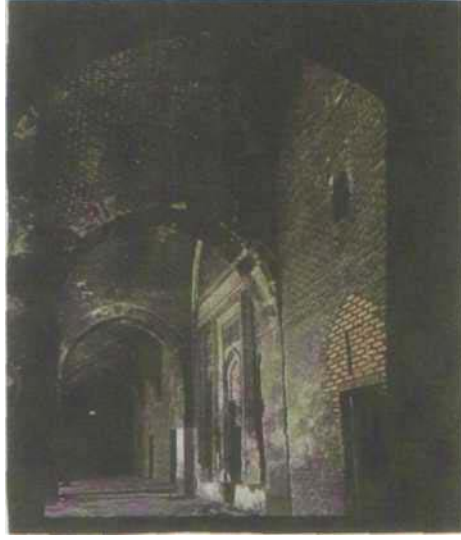
yapıdan oluşur. Birinin diğerinden daha geniş olması dışında, her iki yapı da tipik medrese şemasına uygundur.

Gerek şifaiye, gerekse medrese, bir açık avlu çevresinde düzenlenen dört eyvan şemaya uygun olarak inşa edilmiştir. Şifaiye. dış ölçüleri 41x38,5 metre olan dikdörtgen biçiminde bir yapıdır. Dört köşe avlusunun bir kenarı 12,50 metre olup. üç yanı üç kemerli revnaklarla çevrilidir. Ancak eyvanın önüne rastlayan dördüncü revnak, tek açıklıkla yapılmıştır. Ama eyvanın iki yanına odalar konulmuş, bunlardan batıdaki, küçük bir oda; doğudaki ise birinden ötekine geçilen iki dikdörtgen oda şeklinde düzenlenmiştir. (Tuğlacı,1985: 208)

Şekil 2.3: Kayseri Gevher Nesibe Tıp Medresesi.

Keykâvus Darüşşifası, 1217 yılında I.Alaeddin Keykâvus tarafından hastane olarak yaptırıldı. Sivas'ta ki eserlerin en eskisidir. Bina, dikdörtgen şeklinde olup, batıya bakan cephe kapısı, çok güzel oymalarla süslüdür. Binanın ortası boş, etrafı odalarla çevrilidir. Güney tarafındaki piramide benzeyen kubbeli yerde, İzzeddin Keykâvus'un mezarı vardır.

Şekil 2.4: Sivas Keykâvus Darüşşifası.
(Dr. Haşmet Altınölçek'in arşivinden)

Şifaiye, o devrin en büyük hastanesi ve sağlık okuluydu. Burada akıl hastaları müzikle tedavi edilmekteydiler. Kapı üzerindeki kitabede “darüşşifa” adı geçmekte ise de bina, 1768 yılında bir fermanla, medreseye dönüştürülmüştür. Yapı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde birçok kez onarım görmüştür.

Divriği Darüşşifası, 1228 yılında Erzincan Emiri Fahreddin Behram Şah'ın kızı Melike Turan tarafından yaptırıldı.

Şekil 2.5: Sivas Şifahanesi
(Dr. Haşmet Altınölçek'in Arşivinden)

Darüşşifa, Ulu Camii'n güney cephesinde bitişik olarak inşa edilmiş simetrik bir plana sahiptir. Bir iç avlu etrafında sıralanan aksiyal üç eyvan ile bunların aralarında yer alan odalardan oluşan, kapalı avlulu medreselerin genel plan şemasına uygun bir yapıdır.

Tokat Pervane Bey Darüşşifası, Selçuklu veziri Müniddün Süleyman Pervane tarafından 1277 yılında yaptırılmıştır. İki katlı ve medrese biçimindedir. Mimarisi, gotik üslubu andırır. Birinci katta dört büyük salon ve on beş oda vardır. İkinci kat da birincinin hemen hemen aynıdır. 1811 yılına kadar bu yapı, hastane olarak varlığını sürdürmüştür.

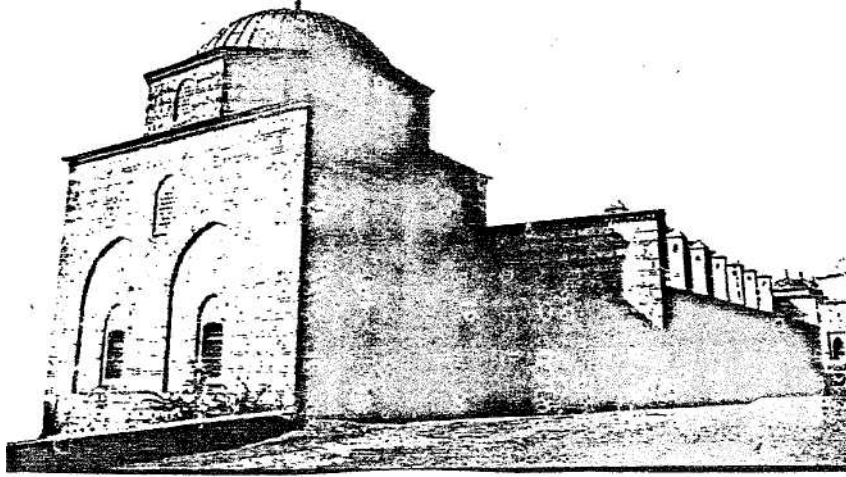
Amasya Darüşşifası 1308'de İlhanlı hükümdarlarından Olcayto Hüdahende'nin karısı İlduş (Yıldız) Hatun adına, Anber bin Abdullah tarafından yaptırılmıştır. Plan bakımından eyvanlı medrese tipine giren eser, gördüğü iş nedeniyle "bimarhane – tımarhane" adını almıştır. Akıl hastalarının müzikle tedavi edildiği kuruluşlardan biri olan yapıyı Evliya Çelebi, "Miskinler Tekkesi" olarak adlandırır. Zamanında hem hastane, hem de tıp medresesi olarak kullanılan yapıda öğrenciler, hekimlik bilgilerini teorik olarak öğrenirlerdi. 1939 depreminde çok zarar gören yapı, 1945'te onarılmıştır. (Tuğlacı, 1985: 78)

Şekil 2. 6: Amasya Şifahanesi
(Dr. Haşmet Altmölçek'in Arşivinden)

2.3.3. Osmanlı Döneminde Darüşşifalar

Osmanlı döneminde kurulmuş ilk hastane Bursa’da, Yıldırım Bayezit tarafından dört yılda yaptırılarak 1399 yılında hizmete açılan Yıldırım Darüşşifası’dır.

Şekil 2.7: Bursa Yıldırım Medresesi, (Hakkı Acun Arşivi)

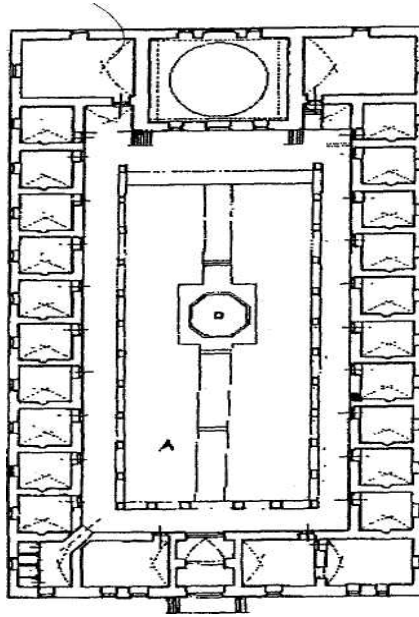
Şekil 2.8: Bursa Darüşşifası (1399), (Süheyl Ünver)

Tam teşekküllü bir hastane özelliğindeki bu darüşşifa, Bayezit imareti (Külliyesi)’nin bir parçasıydı. Yıldırım Darüşşifası için Evliya Çelebi, “Seyahatname”sinde şunları söylemektedir:

“Mehrum ve mağfur Bayezid-i Veli Vakıfnamesinde hastalara deva, dertlilere şifa, divanelerin ruhuna gıda ve def-i sevda olmak üzere on adet hanende ve sazende gulâm tahsis etmiştir ki, üçü hanende, biri neyzen, biri kemani, biri musikâr-i, biri santuri, biri udi olup haftada üç kere gelip hastalara ve delilere musiki faslı verirler.” (Çelebi,1944: 470)

Açıklaması: “Affa uğramış merhum Bayezid-i Veli Vakıfnamesi’nde hastalara deva, dertlilere şifa, divanelerin ruhuna gıda ve sevdalıların derdini azaltması için, on adet şarkıcı, biri neyzen, biri kemancı, biri musikâr-i, biri santurcu, biri udi olup haftada üç kere gelip hastalara ve beyinsel özürlülere musiki faslı verirlermiş.”

Yirmi odası olan ve kadrosunda biri başhekim olmak üzere üç hekim, bir cerrah ve bir de kehhâl (göz doktoru) bulunan darüşşifâda, başlangıçta akıl hastaları için yalnızca bir bölüm bulunmaktaymış. Daha sonra ise bütünüyle, yalnızca delilere ayrılmış olan bu hastane, 19. yüzyılın sonuna kadar, tam dört yüz yıl boyunca kullanılmıştır. (Samuk, 1980: 39)

Şekil 2.9: Bursa Yıldırım Darüşşifası

Bursa Yıldırım Darüşşifası 1855 yılı depreminde hasar görmüş, bir süre baruthane olarak kullanılmıştır. Geriye, yıkık duvarları kalmıştır.

Osmanlı döneminde, Türklerin akıl hastaları için yaptırdıkları ikinci hastane, İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet'in kendi adıyla anılan caminin güneydoğusunda bulunan ve meşhur külliyesinin bir parçası olan Fatih Darüşşifası'dır.

Şekil 2.10: Fatih Külliyesi

Bugün herhangi bir kalıntısı bile bulunmayan bu darüşşifa, 1470 yılında hizmete sunulmuştur. Evliya Çelebi, Seyahatname'sinde, bu hastaneden söz etmektedir.

“Evvela, tımarhaneyi Ebûlfeth Sultan Mehmet, 70 hücre, 80 adet kubbe ve 200 hüddâmı vardır. Dersiam ve hekimbaşısı vardır. Ayende ve râvendagândan bir adam hasta olsa bimarhaneye götürüp ona hizmet ederler. Diba ve zibü zerbafe harir câme hablan vardır. Her gün iki defa hastalara çeşit çeşit nefise iyi gelen yiyecekler bez olunur.

Evkafı o derece kavidir ki vakıfnamesinde: Eğer matbahda keklik, turac ve sülün kuşlarının eti bulunmaz ise bülbül, serçe ve güvercin pişüp hastalara bez oluna, diye muharrerdir. Hastalara, divânelere def-i çünün için mutribân ve hânendegân tâyin edilmiştir. Avretler ve kefereler için dahi başka bir köşede tımarhane vardır...” (Çelebi, 1962: 47).

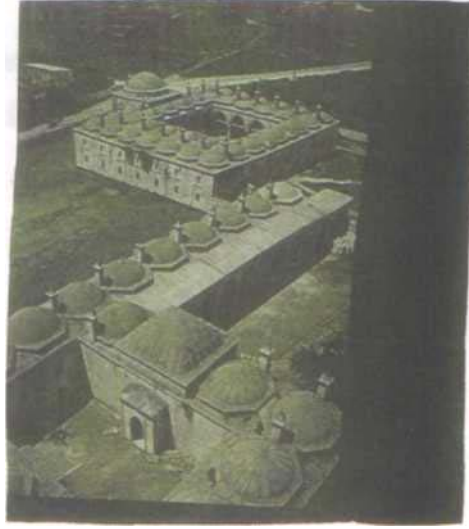
Açıklaması:“Fetihlerin babası Sultan Mehmed'in tımarhanesinin 70 hücre, 80 tane kubbesi ve 200 yol göstericisi vardır. Öğretmeni ve başhekimisi vardır. Herhangi biri, gelen ve geçen biri hastalanırsa onu tımarhaneye götürüp

hizmet ederlerdi. Tımarhanede hastalar ipekli, altın işlemeli çarşaflarda yatırılırdı. Her gün ve gün be gün hasalara hoşlarına gidecek şeyler verilirdi. Vakıf o derece sağlam gelirlidir ki, vakıftan gelen belgede hastalara her zaman keklik, serçe gibi, eti lezzetli kuşların pişirilip verilmesi yazılmıştır. Hastalara ve delilere, deliliğin def edilmesi için sazende ve hanendeler vazifelendirilmiştir. Ayrıca, kadınlara ve müslüman olmayanlara bile bir köşede tedavi bölümü bulunmaktadır.”

Bugünkü Fatih Camii’nin güneydoğusunda, yaklaşık on bin metrekarelik bir alan üzerinde kurulmuş ve 1470 yılında hizmete girmiş olan Fatih Darüşşifası, birçok yangın ve zelzele felaketi geçirmiş; fakat tekrar tamir edilerek 1924 yılına kadar çalışmalarını sürdürmüştür. Bu yıldan sonra hastane, oda oda çeşitli kişilerin eline geçmiş, zamanla büsbütün yıkılmış ve yerine tahta barakalar yapılmıştır. Sonuçta, Sultan II. Mahmut tarafından, ancak çevre duvarları ayakta kalabilmiş olan hastanenin yeri, bir başka yangından sonra açıkta kalan demirci esnafa verilmiştir. Böylece, darüşşifa yok edilmiş ve temellerine kadar ortadan kaldırılmıştır.

Osmanlılar döneminde, akıl hastaları için yaptırılmış hastanelerin, günümüze kadar yıkılmadan gelebilmiş olanı, Edirne’de Tunca nehri kenarında, Sultan II. Bayezid tarafından 1486 yılında kurulmuş olan Edirne Darüşşifası’dır. Güzel çiçekler, çeşmeli bahçeler ve avluların süslediği bu şifa evinde, Yunan filozof ve doktorları tarafından ileri sürülen tedavi yöntemlerinin uygulanması sağlanıyordu. Şifa evinin yanında, bir tıp okulu da kurulmuştu.

Burada çeşitli kokular, çiçekler ve özellikle müzik aletleriyle güzel ve hoş melodiler çalınarak yatıştırıcı tedavi yöntemleri uygulanıyordu.

Şekil 2.11: Edirne Darüşşifası.
(Dr. Haşmet Altınölçek'in Arşivinden)

Bu darüşşifada hastalar, ücretsiz olarak yedirilip beslenir ve tedavi edilmeye çalışılırdı. Tam teşekküllü bir hastane olan darüşşifanın zamanla sadece akıl hastalarına şifa verdiği bilinmektedir.

Yine Evliya Çelebi'nin ifadesine göre: “Bazı hücrelerde evvel baharda, cünun mevsiminde, sevdazede uşşâk emr-i hakim ile, bu timaristana getirerek altın ve gümüş zincirleri ile kayd ü bend idüp her bir arslan yatağında yatar gibi kükreyip yatarlar. Bahusus, bahar faslında divaneler zincir kırdıkları mahalde Edirne'nin cümle civanları divaneleri seyre gelip dururlar. Merhum ve mağfur Bayezid-i Veli hazretleri vakıfnamesinde: hastalara deva, delilere şifâ, divânelerin ruhuna gıda ve def-i sevda olmak üzere on adet hanende ve sazende gulâm tahsis etmiştir ki, üçü hanende, biri neyzen, biri kemani, biri musikârî, biri santurî, biri çengi, biri çengsanturî, biri udî olup haftada üç kere gelip hastalara ve delilere musiki faslı verirler.” (Çelebi, 1944: 470).

Açıklaması: “İlkbaharda sevdalanarak aklını yitiren kişiler, emir üzerine şifahaneye getirilip, altın ve gümüş zincirlerle yataklarına bağlanırlardı. Bunlar, arslanlar gibi kükrelerdi. Yalnızca, bahar mevsimine ait günlerde delilerin zincirleri çözülür ve Edirne'nin bütün gençleri, beyinsel özürllüleri seyretmeye, şifahanenin karşısına gelirlerdi.

Duacı olduğumuz merhum Bayezid-i Veli Vakıfnamesi'nde hastalara deva, dertlilere şifa, divanelerin ruhuna gıda ve sevdalıların derdini azaltması için, on kişi şarkıcı ve çalgıcı kulunu görevlendirmiştir ki, bunların üçü şarkıcı, biri neyzen, biri kemancı, biri kuramcı, biri santurcu, biri udi olup haftanın üç günü hastalara ve beyinsel özörlölere musiki faslı verirlerdi.”

Şekil 2.12: Darrüşşifa'da bendir çalan kişiyi canlandıran manken

Şekil 2.13: Müzikle tedavi edilen bir hastanın mankenler ile canlandırılması

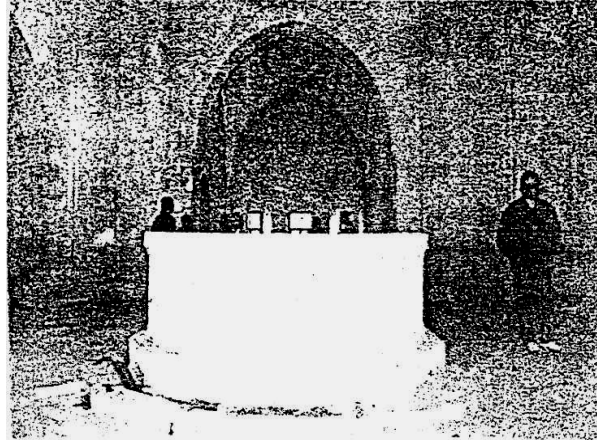
Şekil 2.14: Meşguliyetle ilgili tedavi odası

Şekil 2.15: Darüşşifa'dan genel bir görünüş.

Şekil 2.16: Darüşşifa'da müzikle tedaviyi canlandıran mankenler

Şekil 2.17. Edirne Şifahanesi, Su Tedavisi Şadırvanı

Uzun yıllar hizmet görmüş olan bu kurum, I. Dünya Savaşı nedeniyle boşaltılmış ve oradaki akıl hastaları, Dr. Mazhar Osman tarafından darüşşifamn kapısına kilit vurularak alınıp, yine Edirne'nin Kıyık semtindeki Fransız hastanesine taşınmışlardır (Samuk, 1980: 42).

Bundan sonra darüşşifa, terk edilmiş ve oldukça tahribat görmüş; ancak son yıllarda onarılarak müze haline getirilmiştir.

Fatih döneminde (1451-1481) yapılan Topkapı Sarayı'nda, yetenekli çocuk ve gençlerin yetiştirildiği **Enderun** denilen saray okulu vardı. Bu okul, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki ileri bir eğitim kurumu olup, saray hizmetleri için görgülü ve bilgili insanlar yetiştirmek amacıyla kurulmuştu. Müzik, güzel yazı, nakış, ciltçilik, tezhip ve minyatür sanatları derslerinin verildiği Enderun Okulu'nda bir de hastane bulunmaktaydı. Burada, genç yaştaki Enderun üyeleri müzikle tedavi edilirdi.

Enderun Okulu'nun konservatuar bölümünde okuyan Ali Ufki'nin 1665'te yazdığı ve 1972'de İngiltere'de British Museum'daki Harleian Koleksiyonu'nda yer alan İtalyanca elyazma eserinde Enderun Hastanesi'nin bilinen en eski planı yer almaktadır. (Sayılı, 1984: 269)

Şekil 2.18: Enderun Hastanesinin planı

49. Bahçe, 50. Enderun Hastanesi (Tımarhane), 51. Hastanenin, 'Tımarhane Ağası' denilen yönetici müdürünün dairesi, 52. "Anneler" denilen yaşlı kadın kölelere ait daire, 53. Has'odaya (saray görevlilerine) ait hastane, 54. Hazineye ait hasta odası, 55. Büyük odaya ait hastane, 56. Küçük odaya ait hastane, 57. Hastane hamamı, 58. Hadımağalar hastanesi, 59. Enderun Hastanesi'ne giriş kapısı, 60. Cindilere ait koğuş, 61. Acemoğlanlarına ait koğuş, 62. Bâb-ı Hümayûn

Divriği Ulu Camii ve Darülsifası, Selçuklu döneminde Mengücekoğullarından Ahmet Şah İle Melike Turan tarafından 1228 tarihinde yaptırılmıştır. Camii ve şifahanenin yapımında mimar ve sanatkar olarak Ahlatlı Hürremşah ve Tifüsü Ahmet çalışmıştır.

Ahmet Şah annesi ile camii yaptırırken eşi Turan Melik de camii bitişik olan şifahaneyi yapmıştır. Camiye bitişik olarak yaptırılan şifahanenin meydana getirdiği dikdörtgen planlı yapı bloğu, Divriği Kalesi'nin bulunduğu kayalık tepenin güney batı yamacında doldurularak tesviye edilmiş eğimli bir arazide bulunmaktadır.

İki katlı şifahane, orta bölümü örten üç “tonozla” diğer kubbe ve tonozların zengin süslemeli taş mimarisi, mekanı olduğundan çok daha büyük ve gösterişlidir.

UNESCO tarafından 1985 yılında Dünya Kültür Mirası olarak kabul edilen Divriği Ulu Camii ve Şifahanesinin onarımına yönelik çalışmalar Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Sivas Valiliği tarafından yapılan protokol gereği yürütülmektedir.

Şekil 2.19: Divriği Ulu Camii ve Şifahanesi

Şekil 2.20: Şifahane'nin giriş kapısı

3. ÖĞRENCİLERİN SAĞLIĞI'NDA MÜZİĞİN FAYDALARI

İnsanın aklını, bedenini, duygularını etkileyen müzik, öğrencilerin yaşamında da etkili bir araçtır. Yapılan araştırmalarda çocuğun gelişiminde müzik olgusu önemli bir unsurdur. Bu nedenledir ki, birçok ülkede uzmanlar, çocuğun daha anne karnındayken müzik dinlemeye alıştırılmasını önermektedir.

3.1. Ruhsal ve Âhlaki Açıdan Faydası

Okul öncesi ve ilkokul döneminde çocuklara müziğin en iyi öğretilbileceği dönemler olduğu biliniyor. Bu dönemlerde müzik eğitimi, ruhsal ve âhlaki yönde çocuk üzerinde önemli etki yapar. Bunun için müzik eğitimine gereken önem verilmelidir. Çünkü müzik, insanın bozulmuş olan ruhsal dengesini yeniden kurabilen ve çevresine gereği gibi uyumunu tekrar sağlayabilen bir araçtır.

Müziğin olduğu yerde nefret, kin, hiddet gibi kötü duygular olmaz. Müzik âhlakın düzelip yükselmesine yardımcı olur. Fransızların “Müzik, âhlakı güzelleştirir.” sözü, bu gerçeği doğrulamaktadır.

3.2. Hareket Fonksiyonunun Gelişmesine Faydası

Müzik iletisinin algılanması ile hareket etme, insanoğlu için içgüdüsel bir olgudur. Müziğin ritmik ve melodik yapısı insanın kas mekanizmasını faaliyetlerini uyarmaktadır. Ritm, melodi, söz ve diğer öğelerden oluşan müzik, çocuklara zevkli aktiviteler yaşamalarına, bedensel olarak gelişmelerine ve ilerlemelerine katkı sağlamaktadır.

Çocukların doğasında bulunan müzikteki ses ve hareket arasında ki yakın ilişki, onların müziği anlamalarına ve bireysel gelişmelerine temel teşkil etmektedir. (Haines- Gerber, 1992: 4)

Tüm insanlar gibi çocukta, toplu yada kendi başına şarkı söylerken, her zamankinden farklı bir biçimde soluk alıp vermeler, şarkının cümlelerine göre düzenli biri biçimde olur. Böylece çocuğun akciğerleri gelişir ve çocuk soluk alıp verme denetleme becerisi kazanır. (Sun- Seyrek, 1993: 34)

Bilindiği gibi, müzik kendine özgü bir “müziksel uyarıcı”dır. Bir müziksel uyarıcının uyarıcılık derecesi ortama, zamana ve bireye göre değişebilir. Örneğin; marşlar, oyun müziği ve dans müziği gibi değişik müzik türleri özellikle çocukların yaşamlarındaki devingenliği (hareketliliği) artırıcı uyarıcılardır. (Altınölçek, 2005: 2)

Dolayısıyla da, müziksel uyarıcılar, çocuğun kas fonksiyonlarının gelişmesine ve daha sağlıklı yetişmesine olanak verir.

3.3. Kendini İfade Edebilme Yeteneğinin Gelişmesine Faydası

Bazı öğrencilerin kendilerini ifade edebilmede zorlandıkları ve itilip kakılmaya maruz kaldıkları görülmektedir. Bu gibi durumlarda çocukların, müziksel aktivitelere katılma gibi yöntemler faydalı olabilmektedir.

Çünkü, bu tür aktiviteler çocukların sosyalleşmesini, kendisini iyi derecede ifade edebilmesini ve kendisine olan güvenini kazanmasına olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla da kendisinin başkaları tarafından itilip kakılmasına fırsat vermemektedir.

Müziğin duyguları ifade etme yeteneğini artırma etkisi sayesinde, iletişim daha sözel hale gelebilmektedir. Kıskançlık, çekingenlik, bozgunculuk, kavgacılık, yaramazlık gibi davranış bozuklukları genellikle kendini ifade edememe ve bunun neticesinde yanlış anlamalardan kaynaklanmaktadır. (Çoban, 2005:140)

Müziğin terapik etkileri sayesinde çocuklarda görülen bu bozukluklar düzelebilmektedir.

3.4. Eğitimine Faydası

Öğrenme güçlüğü çeken çocukların eğitiminde hafızalarının gelişimi ve sıkıntılarının azaltılmasında müzik ile başarı sağlanabilir. Çünkü; yapılan araştırmalarda müzikle ilgilenen çocukların daha erken ve hızlı okudukları görülmüştür. Çocuğun beyni erken yaşlarda ne kadar çok farklı ve zenginleştirici tecrübelerle maruz bırakılırsa, o nispette kendini geliştirebilir.

Yedi yaş civarı gelişimi normal olan çocuklarda, yeni bir dünya, tanıma yolu gelişir. Dolayısıyla da dünyadaki problemleri zihinsel olarak çözmeye ve sistematik olarak hissedip, düşünmeye başlarlar. Bu mantıklı düşünebilme kabiliyeti, çocuğun notaları öğrenmesini, ritim, ahenk gibi kavramları tanımasını sağlar. Böylece çocuklar, bir ritmi veya melodiyi hafızalarında yaşatabilirler.

Yapılan araştırmalarda, müzik dinleme ve çalgı çalmayı öğrenme, aynı zamanda çocukların matematik ve fen derslerini kavrama kabiliyetini arttırmıştır.

Müzik eğitimi, ruhsal ve âhlaki açıdan çocuk üzerinde önemli etkiler yapar. Çocuklara iyiyi, güzeli ve doğruyu kavramasını sağlar.

Bilindiği üzere, milattan önceki dönemlerden başlayarak günümüze kadar birçok bilim adamı yazar ve pek çok kişi, müziğin tanımlamasını yapmıştır. Bunlardan biri olan Platon (M.Ö. 428-347) müziği, sesler aracılığı ile insanın ruhuna erdemli bir şekilde giren mükemmel bir eğitici sanat olarak tanımlamıştır.

3.5. Sosyalleşmesine Faydası

Müzik tüm sanat dalları içinde en fazla sosyal olanıdır ve yüzyıllar boyunca ortak bir deneyimi oluşturmıştır. Sosyal fonksiyonu kişiye bir katılımcı olarak veya bir gözlemci olarak etkilemiştir. Özellikle belli müzikler (çocuk şarkıları, milli marşlar gibi) grup içinde uyumlu ve düzenli davranışı oluşturmaktadır.

Müziğin grup psikoterapisi için ideal bir araç olduğu konusunda fikir birliđi mevcuttur. (Altınölçek, 2005: 3)

Çocuğun müzik ile ilgili bir faaliyet görevini grup içerisinde yapabilmesi ona, kendi dışındaki çocuklar ile birlikte bir şeyler paylaşabilme duygusunu kazandırır.

Bu duygunun gelişmesiyle çocuk psikososyal yaşantı bağlamında iyi bir aşama sağlamış olur. Böylece çocukların sosyal işlevselliklerinin önemli ölçüde arttığı ve duygularını ifade etme yeteneklerinin de geliştiği görülmektedir.

Şarkı söyleme yâda çalgı çalmayı öğrenme gibi becerileri olan öğrenciler, müziği arkadaşları ile paylaşmayı severler. Hatta, müzik grupları oluştururlar. Bu etkinlikler öğrencilerin kendilerini ifade edebilme ve sosyalleşmelerine katkı sağlar. Dolayısıyla, evin yaşamı dışındaki sosyal yaşantılar çocuklara grup ilişkisi ve iletişimi fırsatı sağlar.

3.6. Çalgı Çalabilme Becerisi ve Faydası

Çocuğun çalgı çalma becerisini göstermesi aşaması, müzik eğitiminin en üst seviyesini oluşturur. Dolayısıyla çocukların ruhen daha sağlıklı yetişmeleri için, onlara çalgılar tanıtılmalı ve bir çalgı çalabilme becerisi kazandırılmalıdır.

Çocuğun müzik eğitimine erken yaşlarda başlaması onun müziğe karşı olan yeteneğinin gelişmesini sağladığı gibi ruhunun rahatlamasını da sağlar. Bu bağlamda, büyük İslâm bilgin ve filozoflarından biri olan İbn-i Sinâ (980-1037), küçük çocukların büyümesinde müziğin, ruh sağlığı açısından faydalı olacağını belirtmektedir. (Sayılı, 1984: 26)

3.7. Şarkı Söyleme Becerisi ve Faydası

Çocukların şarkı söylemelerinin dil gelişimlerini olumlu yönde etkiler. Çocuk şarkı söylerken, şarkının sözlerini öğrenir ve sözcük dağarcığı genişler. Ayrıca, şarkıda ki sözlü tekrarlar ve tekerlemeler, dil çevikliğini yani çabuk ve doğru konuşma yeteneğinin kazanılmasını sağlar. Böylece akıcı bir konuşma becerisi elde edilir. Çocukların bir şarkıyı söyleyebilmeleri, şarkı söylenirken o şarkıya eşlik edebilmeleri çocukların oldukça hoşuna giden mutlu oldukları anlardır.

Çocukların şarkı söyleme becerilerini geliştirebilmeleri için, onlarla beraber şarkı söyleyerek iştirak edilmelidir. Ayrıca çocuklar şarkı söylerken onları cesaretlendirecek konuşmalar yapılmalı (bu şarkıyı çok güzel söylediniz tekrar söyler misiniz gibi...) Çalışmalar esnasında kayıt yapılmalı ve daha sonra bu kayıt çocuklara

dinletilmelidir. Bu tür müzikal etkinlikler, çocukların ruhen ve bedenen rahatlamalarını sağlamaktadır.

3.8. Psikolojisine Faydası

Öğrencilerin öğrendikleri ve dinledikleri müzikler psikolojilerinde olumlu etkiler yaratarak, onlara mutluluk vermektedir. Müzik, depresyon geçiren öğrencilerin ruh hâletini düzelterek, stres hormonlarını azaltır.

Öğrencilerin stresten korunmak için, iyi müzikler dinlemelidirler. İnsan ruhunu okşayan, neşelendiren, dinlendiren ve kulağa hoş gelen hafif müzik, halk ezgileri ve tek bir müzik çalgısının kullanıldığı müzik eserleri etkili olabilir.

Böyle öğrencilere ruhu okşayan, neşelendiren, dinlendiren müzikler dinlemeleri önerilmektedir. Ayrıca, tasavvuf müziğinin de bu tür vakalarda etkili olduğu söylenebilir. Bu tür müziğin dinlendirici, huzur verici etkilerinin olduğu, insanın bütün sinirlerini yumuşatarak, mistik bir ruhaniyet haline girmesini sağladığı belirtilmektedir.

Dünyadaki uygulamalarda Beethoven ve Mozart sonatlarının ve Chopin prelüdlerine kadar klasik piyano müziği Schumann, Schubert, Brahms ve karışık şarkı koleksiyonları gibi popüler şarkıların kolay uyarlamaları da psikolojik sorunlu öğrencileri memnun edici olabildiği belirtilmektedir. (Altınölçek, 2005: 3)

Dolayısıyla, bu tür müzikler, adaleleri gevşeterek, gerginliğini üzerlerinden atılabilmelerini sağlamaktadır. Dertlendiren, erotik sözlü ve üzücü anıları hatırlatan müzikleri dinlemeleri çocuklar için uygun değildir.

3.9. Davranış Biçiminin Oluşmasına Faydası

Müzik, insana özgü ve insanın doğasında bulunan bir davranış biçimidir ve güçlü bir etkisi vardır. Dolayısıyla, davranış bozukluğu gösteren çocukların davranışlarını değiştirmede ve onlara daha iyi bir davranış biçimi kazandırmada müzikten yararlanılabilir.

Her tür müziğin, insan davranışlarında değişiklik yaratması, psikolojik etkilenmenin bir sonucudur.

Çocuklarında bozulmuş olan ruhsal dengelerini yeniden kurabilmelerinde ve çevrelerine gereği gibi uyum sağlayabilmelerinde müzik yardımcı olabilmektedir. Ancak, çocukların müziğe karşı olan davranışlarını ortaya çıkarmada, müziğin terapi için kullanımında bilimsel çalışmalara gereksinim vardır.

3.10. Duygusal Zenginliği Geliştirmesine Faydası

Çocukların, duygusal zenginliğini geliştirmelerinde müziğin önemli bir yeri vardır. Özenle seçilmiş bir çocuk şarkısı yada milli bir marş, çocuğun duygusal davranışlarını etkileyebilir. Çünkü müzik, çocuklar ve yetişkinler üzerinde büyük bir etkileme gücüne sahiptir.

Bilindiği gibi insan beyni çevreyle ilişkiyi sağlayan tek ve önemli bir organdır. Bu sebeple insanlar, çevrelerinden gelen en basit bir iletiye bile, tamamıyla duygu ve beyinleri ile bağlar. Bu açıklamaların yapılmasının nedeni şudur; bir organizmanın duygusal gelişimi ne kadar fazla ise, o organizmanın dış dünyası da o kadar zengindir. (Altınölçek, 1998: 22)

4. ÇOCUKLARIN REHABİLİTASYONUNDA MÜZİKLE TEDAVİ

4.1. Otistik Bozukluk Gösteren Çocuklarda Müzikle Tedavi

Otizm kavramı, öğrenme güçlüğü, zekâ geriliğini, fiziksel özürleri kapsayan bir kavramdır. Otizm, doğuştan olabildiği gibi, insan yaşamının ilk üç yılında da ortaya çıkan ve yaşam boyunca devam eden bir hastalıktır. Kendi dünyalarında yaşayan bu çocuklarla iletişim kurmak çok güçtür. İletişim her zaman sözlü olmayabilir. Karşılıklı duygu ve kalp iletişimi, otistik çocuklarla iletişim kurmada önemli bir öğedir. Dolayısıyla ailenin, çocuğuna karşı davranışları, çocuğun eğitimi ve ilerlemesi açısından çok önemlidir. Duygusal bir rahatsızlık olarak değerlendirilen otizm, çocuğun dış dünyanın gerçeklerinden uzaklaşıp, kendine özgü bir dünya yaratmasıdır. (Alvin, 1966: 22).

Yapılan bilimsel araştırmalarda çoğunlukla, otistik çocukların müziğe karşı oldukça duyarlı oldukları belirtilir. Yapılan müzikle tedavi çalışmalarında, otistik çocukların davranışlarının ve ilişkilerinin eskiye nazaran düzeldiği görülmektedir. Otistik çocukların sadece bir kısmı konuşmayı öğrenebilir. Sözel iletişim, az görülen bir durumdur. Kimi zaman, bir kelimenin üst üste defalarca tekrarlandığı görülür.

Otistik bir çocuğun müziğe karşı tepkisi gözlemlendiğinde, hareketli canlı müziğin çocuğun üzerinde anlamsız sesler çıkarma (gürültülü bir biçimde), yerinde zıplama gibi tepkiler göstermesine neden olduğunu, hafif, hoş melodili çocuk şarkılarının ise çocuğun hoşuna giderek çocuğu sakinleştirdiğini görebiliriz.

Otistik çocukların, durdukları yerde sallanmaya ya da sürekli ellerini çırpma gibi ritüel davranışları, müzikle tedavi sonrası anlamlı davranışlara dönüşebilir. Bu ritüel davranışlar, şarkı söylerken ya da dinlerken dans etme, el çırpma gibi davranışlara dönüştürülebilir. (Alvin, 1966: 22).

Otistik çocuklara müzikle tedavi uygulamalarını yapacak terapistin yararlanacağı yöntem, çocuk tarafından ister davula vurarak, ister kendi kendine

sallanarak meydana getirilen ritmik örneğe, kendi sesini veya müzik aletini uydurması iledir. Böylece çocuk, terapistle arasında az veya çok bir beraberlik gözetir ve kendine olan güveni artar. Terapist daha sonra çocuğun ritmik örneğindeki monotonluğu değiştirebilir ve başka örnekler vererek çalışmaya devam edebilir. Çok küçük ve önemsizmiş gibi görülen bu çalışmalar problemlerin çözümünde oldukça başarılı sonuçlar verdiği görülmüştür. (Grebene, 1976: 15)

Müzik, otistik çocukları içe dönük kişiliklerinden kurtulmaları için dış dünyaya açılan bir yoldur. Tedavi dışında da bu çocukların müziğe dikkat ettikleri gözlemlenmiştir.

4.2. Zekâ Geriliği Gösteren Çocuklarda Müzikle Tedavi

Zekâ geriliği bireyin zihinsel işlevlerinde, iletişim, özbakım ve sosyal becerilerinde anlamlı sınırlamalar görülmesi durumudur. Böyle bir durumda öğrenme, düşünme, problem çözme, dış dünyayı algılama, dikkatte yetersizlikler ortaya çıkar. Haliyle bu alanlarda ki yetersizlikler kişinin davranışlarını ve uyumunu da olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuğun konuşması, bireysel ihtiyaçlarını karşılaması, öğrenmesi yaşatlarından geri kalır. (Çoban, 2005: 87)

Zekâ geriliği olan çocukları farklı aktivitelere yönlendirirken neyi, ne kadar başarabileceğinin tesbit edilmesi gerekir. Dolayısıyla ona en çok hangi aktivite fayda sağlayacaksa, o aktiviteye yönlendirilmesi gerekir.

Zekâ geriliği olan çocuk ile iyi ilgilenilirse öğrenmeye yönelik olumlu davranışlar görülebilir. Bunun içinde terapistin diğer çocuklardan oldukça daha çok zaman ayırması ve daha çok gayret göstermesi gerekir.

Bilindiği gibi, zekâ düzeyi IQ testleriyle ölçülmektedir. Bir kişinin zekâ puanı 90-110 düzeyinde olmalıdır. 70'in altında kalan puanlar, zekâ geriliğini düşündürür. Değerlendirmede uyumsal davranışlar, uzmanın gözlemi ve çocuğun kendi yaş grubuna göre yapabildikleri de dikkate alınır.

Çocuk, okula devam ettiği halde derslerinde oldukça başarısızsa, arkadaşları ile sorun yaşıyorsa ve kendini ifade edemiyorsa bu durumdan şüphe edilmelidir.

Hafif düzeyde zekâ geriliği olan birçok çocuğun durumu, okula başlamadan fark edilememektedir. (Çoban, 2005: 88)

Zekâ geriliği olan çocukların zihinsel yetenekleri ortalamanın altındadır. Bu çocuklar, iletişim kurabilmede, kendini koruyabilmede, sosyal becerilerde ve davranışlarını kontrol edebilmede güçlük yaşarlar.

Müzikle tedavi, farklı düzeyde zekâ geriliğinde başarı ile kullanılabilir. Yeter ki tedavi başarılı bir teknikte ve bu işte uzman olan kişilerce uygulansın.

Müzik, zekâ geriliği gösteren çocukların ruhsal, duygusal ve toplumsal gelişimine katkı sağladığı gibi, duyu sistemleri ile ilgili yetersizliklerin giderilmesine de yardımcı olur. Ayrıca dikkat-konsantrasyonunun sağlama becerisi ve iletişim yeteneğinin gelişmesini de sağlar. Müzikle tedavi çocuğun bozulmuş olan zihinsel yeteneklerini yeniden şekillendirebilmesinde ve olumsuz davranış biçimlerini düzeltebilmesinde faydalı olabilir. Müzikle tedavi çocuğun sıkıntılarını gidererek rahatlamasını sağlar.

4.2.1. Sosyal ve Duygusal Davranışların Düzeltilmesinde Müzikle Tedavi

Zekâ geriliği gösteren çocuklarda sıklıkla sosyal becerilerin kazanılması konusunda sorunlar gelişir. Ritmik aktiviteleri, şarkıları ve hareket aktivitelerini birlikte kullanan müzikle tedavi programları, sosyal davranışların öğrenebildiği bir ortam hazırlar.

Müzikle tedavi gruplarının doğası, iletişime, paylaşım ve insanlarla tanışmaya teşvik edici niteliktedir. Müzikal aktivitelere katılımın verdiği hoşnutluk duygusu, müzikle tedavinin gücünü artırır. (Çoban, 2005: 98)

Zekâ geriliği olan çocuklar genelde sorulmadan konuşma, yerinde duramama ve saldırganlık gibi davranış biçimleri göstermektedir.

Müziğin bu tür çocuklar için eğlenceli bir aktivite olması sebebiyle, onların uygunsuz davranışlarını düzeltmelerinde fayda sağlayabilir. Ancak, uzman bir müzik terapist, zekâ geriliği gösteren çocukların davranışlarını düzeltmede etkili olabilir. Dolayısıyla, uzman bir müzik terapistinde aranılan özellikler: Bir müzik aleti çalabilmeli, şarkı söyleyebilmeli ve gerektiğinde dans edebilmelidir. Çünkü

çocukların aktivite gösterebilmesinde ve aktiviteye katılmasında bunlar önemli olmaktadır.

4.2.2. Hareketle İlgili Becerilerinin Düzeltilmesinde Müzikle Tedavi

Müzik aracılığı ile zekâ geriliği olan çocuklar kendi başlarına kalmaktan kurtulup, birlikte harekete geçme olanağını bulurlar. Müzikle birlikte dans ve beden hareketleri de kasları koordine etmeye ve grup beraberliğine yardım eder. Özellikle vurucu enstrümanların ritmik kullanılışı daha ileri kişisel grup hareketlerine yol açar. (Grebene, 1976: 14)

Bütün hareketler, kas aktivitesini uyandıran ve kontrol eden merkezi sinir sistemi tarafından yönlendirilir. Bu çok karmaşık sistem, yeni doğan bir çocukta olgunlaşmamış durumdadır. Normal çocuklarda merkezi sinir sistemi hızlı bir şekilde olgunlaşır. Çocuk altı yaşından itibaren hoplama, koşma ve sıçrama gibi karmaşık hareketleri yapabilme becerisi kazanır.

Zekâ geriliği olan çocuklarda ise, merkezi sinir sistemi yavaş bir şekilde gelişir veya tamamen gelişemez.

Hareketin istemli olarak kontrolü çoğu zaman zor veya imkânsızdır. Hâlbuki hareket aktiviteleri çocukların çevreyi araştırmasına izin verir, hareket becerilerinin gelişmesi de öğrenme için temel oluşturur. Bu yüzdendir ki müzik ve hareket aktiviteleri, zekâ geriliği olan çocukların müzikle tedavi programlarının en hayati parçasıdır. (Çoban, 2005: 99-100)

Verilen hareketleri müzik eşliğinde yapabilmeyi, hafif ve orta derecede zekâ geriliği olan çocuklar öğrenebilmektedir.

Ancak ileri derecedeki zekâ geriliği olan çocuklara müzikle hareket becerilerinin kazandırılmasında fazla umutlu olmamak gerekir. Hareket aktivitelerini bir ritme uygun baş sallama veya ayakla vurma gibi basit hareketlerden, karmaşık hareketlere kadar geniş bir yelpazeye sahiptir. Hareket aktivitelerinde ritim; çocuğun yürüme, koşma, zıplama, sıçrama ve koşturma gibi hareketleri öğrenmesinde motivasyon sağlar. Bu hareket becerileri, beden algısı, denge, hızlilik, esneklik, güçlülük, yön duygusu ve öğrenme ile ilişkilidir. (Çoban, 2005:100)

Yukarıda da belirtildiği gibi, hareketle ilgili becerilerin düzeltilmesinde ritmik hareketlerin önemi büyüktür. Ayrıca, folklorik oyunların oynanması ile de büyük kas gruplarının güçlendirilmesi ve hareket etme, figür gösterme birlikteliğinin oluşması sağlanabilir.

4.2.3. İletişim Yeteneğinin Gelişmesinde Müzikle Tedavi

İletişim, insanın varlığını sürdürme biçiminin bir ürünü ve insanın varlığını sürdürme biçimindeki gelişmelere göre değişimlere uğrayan, insana özgü bir olgudur. (Oskay, 1982: 7).

Müzik de iletişimi sağlamak ve öğrenmek için kullanılan önemli bir araçtır. Dolayısıyla da, zekâ geriliği gösteren çocuklarda görülen en önemli yetersizliklerden biriside iletişim becerilerinin zayıf olmasıdır. Bu nedenle müzik faaliyetleri, sesleri algılamalarını ve anlamlandırabilmeleri için fayda sağlar. Çünkü zekâ geriliği olan çocuklar işittikleri anlamlı ya da anlamsız seslerin ayırt edilmesinde güçlük yaşarlar. Bundandır ki, iletilen mesajları da kavrayamazlar.

İletişim yeteneğinin geliştirilmesi çalışmalarında müzikle tedavi uzmanı, sesleri izleme, yerini tespit etme, tanımlama ve ayırt etme için tasarladığı müzikal etkinlikler sayesinde çocuğun işitme sistemini geliştirir.

Her müzikle tedavi seansında, çocuğun iletişim için gerekli olan önemli materyalleri hatırlamasını sağlayan, bunları sık sık tekrar eden şiirler ve melodiler kullanılmalıdır. Bunun için önemli kelimeler vurgulayan şarkılar uygundur. (Çoban, 2005: 102.)

Müzikle tedavisini uygulayan terapistin çocuğun gayretini arttırabilmesi ve sevindirici neticeleri alabilmesi için çok sabırlı olması gerekir. Ayrıca, çocuğun iletişim yeteneğini geliştirebilmesi için teşvik edici ve motive edici olması gerekir.

4.2.4. Öğrenme Güçlüğü'nün Giderilmesinde Müzikle Tedavi

Zekâ geriliği olan çocuklarda görülen en önemli sebeplerden biri öğrenme güçlüğü'nün olmasıdır. Dolayısıyla, bu çocuklara, öğrenmeyi ve öğrenme ortamını sevdirebilmek için zevkli hale getirmek gerekir. İşte müzikle tedavi, çocukların

öğrenmeye olan ilgilerini sağlayabilmekte ve öğrenme ortamını zevkli, eğlenceli bir hale getirebilmektir.

Çocuğun duygusal ve zihinsel gelişimini hesaba katarak çok karmaşık yöntemlerden uzak durmak gerekir. Çocuk müzikle uğraşırken çoğu zaman başka bir öğrenme performansına ihtiyaç duymaz. Bu da öğrenme esnasında ki bunalma duygusunu en aza indirir. Mesela bir şarkı söylenirken veya bir müziğe el çırpılarak katılırken eş zamanlı olarak göz temasında artma, dikkat süresinde uzama, söylenenleri takip etmede kolaylaşma, sözel taklit yeteneğinde gelişme, bellekte kuvvetlenme ve duyuları sesleri ayırt etme yeteneğinde ilerleme görülür. (Çoban, 2005: 103)

Zekâ geriliği gösteren çocuklarda öğrenme ile bir başka problem de, öğrendiklerini kısa bir müddet sonra unutmalarıdır. Müzik, bu durumlarda çocukların öğrendikleri önemli bilgileri akılda tutmasına yardımcı olabilir. Örneğin, çiftlik hayvanlarını öğreniyorsa “Ali babanın bir çiftliği var” şarkısı öğretilerek şarkıdaki hayvanları hatırlayabilmesi için, hayvanların resimleri gösterilir. Bu yöntem şarkıda geçen hayvanları hatırlamasında etkili olabilir. Buda akılda tutma becerisini geliştirebilir.

Yukarıda belirtildiği gibi öğrenme güçlüğü çeken çocuklarda, en kolay olan bir müzikal aktivite de bile, pek çok anlamlı gelişmeler gözlemlenebiliyor. Müzikle tedavi, bu tür çocukların uzun bir öğrenme sürecini kısaltabiliyor.

4.3. Hiperaktif Çocuklarda Müzikle Tedavi

Hiperaktif (hyperactive); aşırı hareket veya faaliyet gösteren, aşırı aktif anlamlarını ihtiva eder. Hiperaktivite (hyperactivity) ise; aşırı hareket veya faaliyet gösterme hali, dikkat eksikliği ve dürtü kontrolü azalmasının bir arada görüldüğü psikiyatrik bir bozukluktur.

Bu çocuklarda görülen davranış bozuklukları; aceleci, sabırsız ve ani tepki göstermeleridir. Çok konuşur ve söz keserler. Durup dururken yola fırlar, istedikleri şeyin olmasını isterler. Bu çocuklar başlarını sık sık derde sokarlar. Oldukça hareketlidirler. Normal davranış biçimi göstermedikleri için arkadaşları tarafından pek sevilmezler. Hiperaktif çocuklar normal ve normalin üstünde zekâyâ sahiptirler.

En önemli problemleri dikkat eksikliğidir. Bu nedenle zekâlarını da yeterince kullanamazlar. Görsel ve işitsel hafızaları oldukça iyidir; gördükleri, duydukları şeyleri akılda tutabilirler.

Hastalık tedavi edilmezse ileriki yaşlarda unutkanlık, davranışların kontrolünde azalma ve bozukluk görülür. Yukarıda da belirtildiği gibi hiperaktif çocuklarda dikkat eksikliği olduğu için anlama ve kavrama sorunu yaşarlar. Bu durumda, okul hayatında başarısının azalmasına neden olur.

Müzikle tedavi, hiperaktif çocukların zihinsel sorunlarını çözmede en iyi tedavi edici yöntemlerden biri olarak gösterilmiştir. Bu konuda yapılmış bir çalışmada 20 hiperaktif çocuk ile 20 normal çocuk üzerinde sessizliğin, müziğin ve konuşmanın aritmetik problemlerini çözme yeteneğine etkisi incelenmiştir. Sonuçta, normal çocuklarda bu üç durumda da aynı problemi çözme kapasitesi tesbit edilmiştir. Hiperaktif çocuklarda ise, müzikal uyarı sonrasında ki aritmetik problem çözme yeteneğinin, sessizlik ve konuşma sonrasındakinden daha iyi olduğu gözlemlenmiştir. (Çoban, 2005: 113)

Hiperaktif çocuklar genellikle konsantrasyon problemi yaşarlar. Müzik, onlara bu konsantrasyon problemlerini aşabilecekleri, hareketliliklerini kabul edilebilir bir çerçeve içerisine sokabilecekleri, aşırı duygularını kontrol altına alabilecekleri bir ortam yaratabilir. Şarkı söylemek, solfej ve nota öğrenmek, beste yapmak, bir başarı hissi ve tatmin olma duygusu oluşturacaktır. (Priestley, 1975. 44).

Ayrıca, bu tür çocuklarda müziğin zihinsel performansı arttırdığı görülmüştür. Müziğin eğlendirme, gevşetme gibi etkisinin olması sebebiyle can sıkıntısını da azalttığı söylenebilir.

Hiperaktif çocukların hayatlarının her alanına müziğin yerleştirilmesiyle hem beyin fonksiyonlarının normale dönmesi, hem davranış bozukluklarının kontrol edilmesi, hem de sosyal uyumlarının artırılabilmesi mümkün hale gelebilmektedir. Bunun için çocuğun akademik ve sosyal kayıplarını önlemek için müzikle tedavi uzmanları aktif etkinlikler düzenlemelidir. Anne-baba, yakın çevre, okulda ki öğretmenler, okul idaresi, psikolog, psikiyatr ve müzikle tedavi uzmanı, bir ekip bilinci içinde hareket ederek çocuğun davranış ve zihin problemlerini düzeltmek için programlar yapılmalıdır. (Çoban, 2005: 114)

Hiperaktif çocukların gelişiminde, grupla çalgı çalma, şarkı söyleme, dans etme gibi motive edici etkinlikler sosyal becerilerinin gelişmesine yardım eder.

4.4. Fiziksel Engelli Çocuklarda Müzikle Tedavi

Fiziksel engelli çocukların, kendilerini oldukları gibi kabul edebilmeleri için özel yardıma ihtiyaçları vardır. Kendileri fiziksel engelli durumlarını kabullendiklerinde, başkalarının da onların durumlarını kabullenmesi daha kolay olur.

Müzik eşliğinde yapılan hareketler, fiziksel engelli insanın fiziksel eksiliğini tolere etmesine yardımcı olur. Saatlerce müzik yapmaları, müzikle uğraşmaları, hem yaratıcılıklarını arttırıcı ve hem kendileri hem de çevredekiler için mutluluk verici bir hobi olur. (Priestley, 1975: 44).

Bazı fiziksel engelli çocuklar kendilerine uygun kullanabilecekleri çalgılar bulabilirler. Ortopedi (hareket sistemi ile ilgili tıp dalı) de kasların fiziki rehabilitasyonunda yardımcı olarak kullanılmak üzere özel yapılmış bazı çalgılar vardır. Bu çalgılar yatağa bağımlı özel hastalar için özel olarak dizayn edilip yapılmıştır. Klavyeli çalgılar buna örnek verilebilir. Bunlardan başka fiziki engelli hastaların normal çalgıları kullanabilmesi için özel protezler dizayn edilmiştir. Örneğin, suni bir el, kol engellinin piyano çalmasını sağlayabilir. (Altınölçek, 2007: 5)

Pek çok ülkede fiziksel engelliler için, müziksel faaliyetlerin önemi kabul edilmiştir. Çünkü, fiziksel engelli çocukların kişisel gelişmelerinde ve sosyal tecrübelerinde müzik ile ilgili beceri ve faaliyetler çocuğun yetişmesinde yarar sağlayabilmektedirler. Çocuğun, çocukluk evresinden itibaren yetişkinlik evresine doğru, sürekli gelişen müziksel becerisi nedeniyle gösterilen ilgi, onun topluma girmesine yardımcı olabilmektedir.

Engelli çocuğun, fiziksel rahatsızlığının tedavisi mümkün değilse, yaşamı süresince özürlü kalacak olan hasta psikolojik problemlerle karşı karşıya gelebilir. Bu gibi durumlarda bazı isyankâr, sert ve kötümser olabilir. Bu nedenle müzik-terapi fiziksel hastalıkların tedavisinde yarar sağlayabilmektedir.

4.5. Konuşma ve İletişim Bozukluklarında Müzikle Tedavi

İletişim, insanın varlığını sürdürme biçiminin bir ürünü ve insanın varlığını sürdürme biçimindeki gelişmelere göre değişimlere uğrayan, insana özgü bir olgudur. (Oskay, 1982: 7).

Birey olarak her çocuk, belli bir çevre içinde doğar ve çevredeki doğal, toplumsal ve kültürel olaylarla iç içe yaşar. Bu nedenle çevresindeki belli öğelerle etkileşim içindedir. Etkileşimin olduğu her yerde iletişim, iletişimin olduğu her yerde de etkileşim vardır. Bu iki olgu birbirinin vazgeçilmez parçalarıdır.

İletişim sorunu yaşayan çocuklar da müzik tedavisi ile bu sorunlarını giderebilirler. Bilindiği gibi, şarkı söyleme, konuşma ve dil, daha da özgül olarak işitme hafızası, ses ayarı ve ses etkinliği gerektirir.

Çocuğa verilen ses eğitimi ve nefesli çalgı eğitimi, konuşma terapisinde birçok sistemin birlikte kullanılabilen alıştırma elde edilmesini sağlar. Hedefler; heceleme, sesin iniş çıkışı, nefes alma ve konuşma hızındaki bozulmalardır.

Müzik eğitimi ile çocuk, hem konuşmada ki hem de müzikteki sesi algılama süreçlerini kolaylaştırmaktadır. Müzik eğitimi almayanlarda yalnızca beynin sol yan bölgeleri (temporal lob) ses algıları için kullanılmaktayken, müzik eğitimi alanlarda beynin her iki yan bölgesinin de kullanımı söz konusu olmaktadır. Bu da konuşmadaki sesi algılama süreçlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Yine müzik eğitimi almış olanlarda kelimelerin ifade ettiği korku, hüznün, kızgınlık gibi duyguların vurgulanmasını doğru bir şekilde verme yani prozodi yeteneği daha iyi gelişmektedir. (Çoban, 2005: 118).

Bilindiği gibi, perkinson hastalığında konuşmanın bozulduğu görülmektedir. İşte, müzik tedavisi ile konuşmanın akıcılığı ve anlaşabilirliğinin sağlanmasında faydalı olmaktadır.

Konuşma bozukluğu (kekeme) olan çocuklar, şarkı söylerken kekelemedikleri ve kelimeleri düzgün telaffuz ettikleri görülür. Bu gibi durumlarda müzikal tarzda okuma ve konuşmanın etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca, çocuğun telaffuz etmede zorlandığı harfler, kelimeler tespit edilip bir müzikal parça halinde okutulabilir.

Çocuklara sözlü müzik öğretilmesinde ki amaç, sözü anlaşılır bir biçimde ve doğru bir söyleyişle kullanmaktır. Şarkının yorumlanmasında sözün, birlikte yürüdükleri seslerle orantılı olarak renk ve ritme uymasına, ne belirgin bir şekilde öne çıkmasına ne de çok hafif söyleyişlerle kaybolmasına izin verilmeyerek, normal işlevini yerine getirmesi zorunludur. Ses, iyi bir yoruma ulaşmışsa, söz iyi bir yoruma ulaşmış demektir.

4.6. Öğrenme Bozukluklarının Müzikle Tedavisi

Öğrenme güçlüğü çeken çocuklarda sıklıkla kompleksli düşünceler gelişmektedir. Bu çocuklar psikolojik olarak kendilerini dışlanmış ve istenmeyen biriymiş gibi algılamaktadırlar. Dolayısıyla bu durum, kendilerine olan güvenlerinin azalmasına sebep olmaktadır. Böyle çocukların müzik tedavisi ile, özgüvenlerini arttırdıkları söylenebilir.

Öğrenme bozuklukları, özel öğrenme alanlarında oluşan bozukluklardır. Müzik öğretme, bu bozuklukların düzeltilmesinde kullanılan bir yöntemdir. (Çoban, 2005: 117).

Çocukların kendilerine olan güvenlerini kazandırabilmek, bir şeyi başarabilme sevincini tattırabilmek için, onlara çalgı çalabilme eğitiminin verilmesi yararlı olabilir.

Müzik çocuğun kendisini ifade etmesine, sosyal ilişkilere girmesine yardımcı olur. Ayrıca müzik çocuğun kendisini iyi hissetmesine ve iletişim yeteneğinin gelişmesine neden olur.

5. ÇOCUKLARDA MÜZİKLE TEDAVİNİN LİTERATÜRÜ

5.1. Türkçe Kitaplar

Adnan Çoban, Müzik Terapi, Timaş Yayınları, İstanbul 2005, 320s.

Psikiyatrik hastalıklarda müzikle tedavinin günümüz bilim anlayışına göre nasıl uygulandığı anlatılmış alan kitap, 6 bölümden oluşmuştur. 3.bl. Çocuklarda ve Ergenlerde Müzikle Tedavi (s.85-139) ile ilgilidir.

Bölümün konuları şunlardır:

Çocuklarda Müzikle Tedavi/85,

Zekâ Gerilikleri/87,

Zekâ Geriliği olan Çocuklarda Müzikle Tedavi/97,

Hiperaktif Çocuklar/108,

Hiperaktif Çocuklarda Müzikle Tedavi Uygulaması/113,

Öğrenme Bozukluklarında Müzikle Tedavi/117,

Konuşma ve İletişim Bozukluklarında Müzikle Tedavi/118,

Otistik Bozukluk ve Otistik Çocuklukların Özellikleri/120,

Otistik Çocuklarda Müzikle Tedavi/124,

Ergenlerde Müzikle Tedavi/133,

Eğitim Ortamlarında Müzikle Tedavi/139.

Ahmet Hakkı Turabi, ve Gevrekzâde Hâfız Hasan Efendi ve Mûsikî Risâlesi, Rağbet Yayınları, İstanbul 2005,240s

Geleneksel Osmanlı hekimliğinin son temsilcilerinden biri olan Hekimbaşı Gevrekzâde Hâfız Hasan Efendi'nin hayatı ve eserlerinden bahsetmektedir. Osmanlı döneminde bir kurum olarak uygulama sahası bulan müzikle tedavi konusunda geçmişten gelen birikimi ve kendi döneminde anlayış aksedilmiştir. Kitap 3 bölümden oluşmuştur. 1.bl. Gevrekzâde Hâfız Hasan Efendi'nin hayatı ve eserleri ile ilgilidir. (s.27-84)

Bu bölümde yer alan Netîcetü'l fikriyye ve fî-tedbîri velâdeti'l-bikriyye isimli eseri, iü ktp., TY, nr.7092 bulunmakta olup, eserin 87^a -103^b varakları arası mûsikinin çocuklar ve çocuk hastalıkları üzerindeki tesirleri ile ilgilidir. 2.bl. Gevrekzâde Hâfız Hasan Efendi'nin bir başka eseri olan er-Risâletü'l-mûsikiyye mine'd-devâi'r rûhâniyye adlı eserin tanıtımı, müzik ve müzikle tedavi konusu yer almaktadır. (s.89-150) 3.bl. Eserin transkripsiyonuna ayrılmıştır. (s.155-240)

Ahmet Şahin Ak, Avrupa ve Türk-İslâm Medeniyetinde Müzikle Tedavi Tarihi Gelişimi ve Uygulamaları, Öz Eğitim Yayınevi, Konya 1997, 231s.

Avrupa ve Türk-İslâm Medeniyeti'nde Müzikle tedavi'nin tarihi gelişiminden, uygulamasından bahseden bu kitap 5 bölümden oluşmuştur. 3.2.4.'ü Selçuklu ve Osmanlılarda müzikle tedavi konusu olup, Şamda bulunan Nureddin Zengi ve Kahire'de ki Kalavun darüşşifalarından bahsedilmiştir. Ayrıca çocuk psikiyatrisinden bahsedilerek, Abdülhamit I ve Selim III'ün devirlerinde hekimbaşı olan Gevrekzade Hasan Efendi'nin yazdığı “Nefîcetül-Fikriye ve Tedbîr-i Velâdet-ül Bikriye” isimli eserden bahsedilmiştir. Bu eserin çocuk psikiyatrisi bakımından önemli olduğunu ve hangi mûsiki makamlarının hangi çocuk hastalıklarına iyi geldiğini belirtmektedir. (s.125-130)

Ali Uçan-Gökay Yıldız-Ertuğrul Bayraktar, İlköğretimde Müzik Öğretimi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Burdur, Temmuz 1999, 103s.

İlköğretim çağındaki çocuklarda müzik eğitimi ve öğretimi bilgileri ile öğretim yöntemleri bilgilerinin bulunduğu, 3 bölüm halindeki kitap çeşitli ilim adamlarının bilgilerinden oluşmuştur. Bilindiği gibi, sağlıklı çocukların yetişmesinde müzik eğitimi ve öğretiminin sağladığı faydalar çoktur.

Bölümlerin konuları şöyledir:

- 1.bl. İlköğretimde müzik eğitimi ve öğretimi/2
- 2.bl. İlköğretimde müzik öğretim yöntemleri/35.
- 3.bl. İlköğretimde müzik dersi işleme-uygulama örnekleri/100

Aydın Sayılı, İbn-i Sinâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1984.

İbn-i Sinâ bedenen ve ruhen sağlıklı çocukların yetişmesinde müziğin önemli olduğunu belirterek gerek çocuk, gerekse yetişkin akıl hastalarının meşguliyet, şok, telkin, müzik ve ilaçla tedavi edilebileceğini savunmuştur.

Banu Doğan, Avrupa’da Müzikle Tedavi, Mephisto Yayınları, İstanbul, 2006 143 s.

Müzikle tedavinin farklı açılardan gelişimi ve bu gelişimin sonuçları üzerinde durulmuştur. Çalışmada; ruhsal ve bedensel hastalıkların tedavisinde çok önemli olan müziğin, tarihsel gelişimine paralel olarak, terapide kullanılan müzik aletlerinin terapik özellikleri ile tanıtımına öncelik verilmiştir.

Kitapta yer alan bilgiler, müziğin çocuklar üzerindeki terapötik etkileri ile ilgilidir. Kitap 4 bölümden oluşmuştur.

- 1.bl. Müziğin tarihi ile ilgilidir. (s.11-37)
- 2.bl. Müzik tedavisi ile ilgili çeşitli unsurların tanımları ile ilgilidir. (s.39-58)
- 3.bl. Çeşitli müzik tedavisi yöntemleri ile ilgilidir. (s.69-124),
- 4.bl. Medya içinde müzik terapiye yer verilmiştir./129

Bekir Grebene, Müzikle Tedavi, Güven Kitabevi Yayınları, Ankara 1978,98s.

Ruh sağlığında müziğin önemi, psikiyatrik hastaların rehabilitasyonunda müzik tedavisi ve uygulama yöntemlerini anlatan bu kitap 14 bölümdür. 7.bl. Psikiyatride ve Tıbbın Diğer Alanlarında Müzikle Tedavi (s.39-55) ile ilgilidir. Değişik Psikiyatrik Bozukluklarda Müzikle Tedavi başlığı altında çocukların müzikle tedavisi ile ilgili yer alan konular şunlardır:

- Mental Gerilik Gösteren Çocuklarda Müzikle Tedavi
- Otistik Çocuklarda Müzikle Tedavi

Edip Günay, Müzik Sosyolojisi-Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, Mart 2006 264 s.

Müzik sosyolojisi; genel sosyoloji diğer(özel) sosyolojiler ile müzik bilimlerinin ve müzik sanatının örtüştüğü alanlarda çalışmalara yer veren kitap dört bölümden oluşmuştur.

1.bl.'de müzik, bilim ve müzik sosyolojisi konularına yer verilmiş. (s.9-26)

2.bl. Bilimler ve müzik sosyolojisi başlıklı olup, alt başlıklardan psikoloji ve müzik sosyolojisi, eğitim ve müzik sosyolojisi konuları çocukların sağlıklı gelişimlerinde müziğin önemi ve etkilerini içermektedir.

3.bl. ise, terimler açıklamalar örneklemeler ile ilgilidir. (s.223-253)

Hasan Cihat Örtter, Müzik ile Terapi ve Bununla ilgili Araştırmalar, Mephisto Basım Yayınevi, İstanbul, 2005, 127s.

Müziğin insan psikolojisi üzerine tedavi edici etkilerinin olduğundan söz etmiştir. Eski medeniyetlerden beri tedavide kullanılan müziğin günümüzde de çeşitli hastalıkların tedavisinde etkili olduğu belirtilmektedir. Kitabın içindekiler kısmında yer alan konuların sıralanışı farklı biçimde dizayn edilmiştir. Kitap 6 bölümden oluşmuştur. Ancak, 1.bölümden önce üç konu yer almıştır.

Bunlar şöyle sıralanır:

Yaşam içinde yaşamak terapisi s.16,

Müzikle terapi s.18, İnsanlığın aradığı mutluluk: Müzik /20,

1.bl. giriş ve amaç /22.

2.bl. genel bilgiler/24.

Bu bölümde müzik, müzik tedavisi, tarihi gelişimi ve çeşitli hastalıklarda kullanılmasına dair bilgiler arasında mental gerilik gösteren ve otistik çocuklarda müzik tedavisi bilgilerini de yer verilmiştir.

3.bl. gereç ve yöntem/68 (çeşitli bulguların istatistiki yöntemler ile değerlendirilmiş.)

4.bl. bulgular /69 (bulgular tablo dağılımında belirtilmiştir.)

5.bl. tartışma /76 (elde edilen bulgular tartışılmış)

6.bl. sonuç ve öneriler.

M.Sadık Yiğitbaş, Dil, Din ve Mûsiki, İstanbul Matbaası Sanat Enstitüsü, İstanbul, 1968, (240s.)

Mûsiki ile ilgili birçok makalenin ve Türk mûsikisi formlarından oluşmuş birçok eserin yer aldığı kitap 6 bölüm halinde dizayn edilmiştir.

1.bl. dil, din ve mûsiki/27 (Bu makalede müziğin ruhun gıdası olduğu ve müziğin çocuklar üzerindeki etkilerinden söz edilmiştir.) Ayrıca bu bölümde yazar diğer makalelerine yer vermiştir.

2.bl. dini eserler /122.

3.bl. saz eserleri /136

4.bl. şarkılar/136

5.bl. deneylerim (yazarın kendi besteleri yer almıştır.)

6.bl. zeybek halk türkûleri/232.

M.Sadık Yiğitbaş, Mûsiki ile Tedavi, Yelken Matbaası, İstanbul, 1972, 431s.

Mûsiki ile Tedavi kitabı, iki kitabın birleşmesinden oluşmuştur. I. Kitap, İbn-i Sinâ (980-1037), Abdülkadir Meraği (1360-1435), Şeyh Safiyüddin Abdülmü'min (1217-1294), Şirazlı Şeyh Sadî (1184-1291) ve Mevlâna Celâleddin Rumi (1207-1273) 'nin müzik ile olan ilişkisinden söz eder. Ayrıca İslamiyette Mûsiki ve Sema, Erzurumlu İbrahim Hakkı (1703-1780) ve Mûsiki, Mûsikinin Ruhu Etkilemesi ve sonuçları yer alır. (s.33-86). 2.bl.'ü Türk Mûsikisinin ilim ve sanat yönlerini açıklayan büyüklerimizden birkaçı başlıklı olup, Rahmi Bey (1864-1924)'e yer vermiştir./87

İkinci kitap Mûsiki ile Tedavi olup, 1.bl. Mûsikinin Sağlık ve Hastalık Üzerine Etkileri (s.275-324) olup, Türk müziği makamlarının insanların üzerindeki etkilerinden bahsetmiştir.(s.288-) Tabii ki bu bilgiler, çocuklarda müziğin terapik etkileri bakımından önemlidir. 2.bl. Modern Tababette Mûsikinin Yeri (s.324-359) bilgilerinden oluşur.

Bölümün konuları şunlardır:

Müzik her derde devadır/325,

Ultrasonik(sihirli) sesler/330,

Duyulmayan sesler ne işe yarıyor?/335,

Efes'deki Kurbağa Sesleri/339,

Deliler Mûsiki ile tedavi edilebilir mi?/340,
Mûzik bazı hastalıkları tedavi edebiliyor./343,
İnsanların %90'ı müziğe kabiliyetlidir./345,
Mûzikle Tedavi Cemiyeti/348,
Bakırköy Akıl Hastanesinde Mûzik Tedavisi/355,
Saç Dökülmesinde Mûzik Tedavisi/356,
Mûzikle Kanser Ameliyatı/356,
Mûsikinin mide asidi ifrazatına etkisi bulundu/358,
Mûzikal Senkoplar ve Ekstrasistoller/359.

Musa b.Hamun, Mases Hamans Kompedium der... haz. Arslan Terzioğlu, München, 1977

Kanuni Sultan Süleyman'a ithaf ettiği dış tababetine ait Türkçe eserinde dış hastalıklarının mûzikle tedavisinden bahsederken çocuk psikiyatrisi bakımından mûzik tedavisinin öneminden de bahsetmiştir. Bu da Türk çocuk psikiyatrisinin XVI.yy. daki parlak devrinin bir kanıtıdır. (Recep Uslu, Mûzikoloji ve Kaynaklar, İTÜ Vakfı yayınları, İstanbul 2006, s.178)

Rahmi Oruç Güvenç, “Türklerde ve Dünya’da Mûzikle Ruhî Tedavinin Tarihçesi ve Günümüzdeki Durumu”, T.C. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, 1985, 65 s.

Mûzik ve Ruhî Tedavinin Dünya’da eskiden beri kullanılan bir metod olarak bilindiği, Türklerde bu tedavi sisteminin Orta Asya’dan beri süregelerek, Selçuklu ve Osmanlı döneminde de uygulandığı belirtilmiştir.

Mûziğin halen, Dünya’nın pek çok yerinde Ruhî hastalıkların tedavisinde “hastaneler bünyesinde” önemle üzerinde durularak kullanıldığından söz etmiştir. Çalışma 7 bölümden oluşmuştur. Bölüm başlıkları şöyledir:

- I. Giriş ve Gaye/1
- II. Genel Bilgiler/3
- Tarih Boyunca Mûzik ve İnsan İlişkileri/3
- Mûzikle Tedavinin Tarihçesi/8
- Afrika ve Amerika’da/8
- Asya ve Avrupa’da/11

Türklerde Müzik/17
aa) Şamanlar Devri/17
bb) Baksı Seansı/18
cc) Selçuklu Türklerinde/20
dd) Osmanlı Türklerinde/22
-Fatih Darüşşifası/28
-Edirne Darüşşifası/29
ee) Bugünkü Durum/31
Müzik Enstrümanlarının Gücü/35
Müzik Elemanları/36
Frekans/36
Şiddet/36
Ton-Renk/37
Aralık/37
Süre ve Ritm/37
Müzikle Tedavinin Nöral Mekanizması/40
Müzikle Tedavide Analitik Görüş/44
Psikiyatri Hastanelerinde Müzik Tedavisi Uygulaması/48
Toplu Olmayan(tek) Tedavi/49
Toplu Tedavi/49
III. Çalışmamız
Materyal ve Metod/52
Vak'alar/55
Bulgular/58
IV. Tartışma/60
V. Neticeler/62
VI. Özet/64
VII. Kaynaklar/65

Ratip Kazancıgil, Edirne Sultan II. Beyazid Külliyesi, Trakya Üniversitesi Yayınları, No:7, Edirne 1997, 126s.

Sultan II. Beyazid Külliyesi'nin üniteleri tanıtılan, darüşşifaya(hastaneye) geniş yer verilen ve burada uygulanan müzik tedavisinden bahseden kitap, 87 konu başlıklıdır. 54. sayfadan 62. sayfaya kadar Mûsiki ile Tedavi'den bahsedilmiştir. 55.

konu başlığı, Psişik ve Organik Hastalıkların Mûsiki ile Tedavisi (s.59-60). Burada, XIX. yüzyılda hekimbaşı olan Gevrekzade Hasan Efendi'nin çocuk psikolojisi konusunda yazmış olduğu “Neticetül-Fikriye ve Tedbir-i Veladet-ül Bikriye” adlı eserinde mûsiki makamlarının hangi çocuk hastalıklarına iyi geleceğini açıklayan bilgiler vardır.

Recep Uslu, Mehmed Hafid Efendi ve Mûsiki, Pan Yayınevi, İstanbul, 2001, (Osmanlıca yazımla beraber 86s.)

Mehmed Hafid Efendi'nin yazmış olduğu eserlerinden biri olan ed Dürerü'l-müntehâbatü'l mensûre fî ıslâhi'l-galatâtı'l-menşûre adlı Türkçe eseri, bir galatât yani dilde yanlış kullanılan kelimelerin incelenmesi ile ilgili olduğu belirtilmiştir. Bu eser ansiklopedik bilgiler vermektedir. Kitabın bazı maddeleri mûsiki ile ilgilidir. Mûsiki (sadeleştirilmiş şekli) başlıklı bölümde(s.54) hastalığa uygun makamlar alt başlığı ile verilen bölümde Türk mûsikisindeki bazı makamların hangi hastalıklara iyi geldiği belirtilmiştir.

Kitabın içindekiler kısmında yer alan konular şunlardır:

Mehmed Hafid Efendi Hayatı ve Eserleri /19

ed-Dürer'de Mûsiki (latinize metin) /23

ed-Dürer'de Mûsiki (sadeleştirilmiş metin)/39

indeks /56

ed-Dürer'de Mûsiki (Osmanlıca yazımı) /86

Süleyman Uludağ, İslâm Açısından Mûsiki ve Semâ, Uludağ Yayınları, Bursa 1992, 400s.

Müziğin dinî hükmü nedir ve ne olmalıdır? Konusu ile ilgili bilgilerin bulunduğu kitap müzik-din ilişkisi ağırlıklıdır. 6 bölümden oluşmuştur. 5.bl. Dinî Mûsiki'nin Doğuşu(s.207) ile ilgilidir. Bu bölümün konularından biri de Mûsikinin Çeşitli Tesirleri(s.281) olup, Mûsikinin Çocuklar Üzerindeki Tesirleri hakkındaki bilgiler verilmektedir.

Yalçın Çetinkaya, İhvân-ı Safâ'da Müzik düşüncesi, İnsan Yayınları, İstanbul 1955, 143s.

İslam düşünce dünyasının en önemli ekollerinden biri olan İhvân'ın, müzik konusundaki düşünceleri ile ilgilidir.

Kitap 3 bölümden oluşmuştur.

- 1.bl. İslâm dünyasında müzik ile ilgili bazı genel düşünlere yer verilmiştir. (s.11-26).
- 2.bl. İhvân-ı Safâ'nın öncülerinin müzikle ilgili düşüncelerine yer verilmiştir. (s.31-69)
- 3.bl. İhvân-ı Safâ'da Mûsikî düşüncesine yer verilmiş. (s.73-133).

Bölüm içerisinde yer alan İhvân'a göre Mûsikînin Rûha tesiri/92 ve Nağmelerin Etkilerindeki Farklılık Hakkında /133 alt başlıklarda verilen bilgiler, müziğin insanlar üzerinde, dolayısıyla da çocuklar üzerindeki etkileri ile ilgilidir.

5.2. Türkçe Makaleler

Abdülkadir Akcan, “Müziğin Gücü” www.sizinti.com’dan, 2005-05-03, 1s.

Müzik dinlemenin ve müzikle uğraşmanın öğrencilere sağladığı faydalardan söz etmektedir. Müziğin, öğrencilerin kendilerini ifade edebilmede ve yüksek akademik performans sağlanabilmesindeki etkilerini belirtmektedir. Psikologların, çocukların öğrenmeleri ve başarılarını arttıran faktörlerle ilgili yaptıkları araştırmalardan söz ederken müziğin, öğrenme kabiliyetini arttırdığını belirtmektedir. Ayrıca, şuur ve zekâ yönünden öğrenme güçlüğü çeken çocukların müzikle tedavi edilebileceklerinden söz etmektedir.

Adnan Çoban, “Çocuklarda Müzik Terapi”, http://www.mcatürk.com/muzik_cocuk.html, 16.11.2004, 3s.

Çocuklarda görülen zekâ geriliği, davranış bozuklukları ve öğrenme güçlüklerinde, müzik terapinin uygulanabildiğinden söz edilmiştir. Müziğin bu çocuklarda ruhsal, duygusal ve toplumsal gelişime katkıda bulunmasında fayda sağladığı belirtmiştir. Hareket ve duyu sistemleri ile ilgili yetersizliklerin giderilmesine, dikkat-konsantrasyon gibi zihinsel melekelerin kuvvetlendirilmesine

ve iletişim yeteneğinin gelişmesine de yardımcı olabildiği yönünde bilgiler verilmiştir.

Adnan Çoban, “Çocuklarda Müzik Terapi Üzerine” www.mcatürk.com/dergi_cva_0402_muzik.html, 16.11.2004, 2.s.

Zeka geriliği olan çocuklarda müzik terapisinin kullanabildiğinden söz edilmiştir. Müzik ortamında, zeka geriliği olan çocukların, sosyal ve davranışsal ilerlemeler kaydedebildikleri belirtilmiştir. Bireysel ve grup müzik terapilerinin çocuğa sağladığı faydalar anlatılmıştır.

Alev Konik, “Orff-Schulwerk Semineri “ İno 6 Orff-Schulwerk Eğitim Danışmanlık Merkezi Dergisi, Avusturya Liseliler Vakfı Yayını, İstanbul, Sonbahar-2004, s.22

9-10 Ekim 2004 tarihlerinde özel Alev İlköğretim okulunda Orff eğitimi ile ilgili verilen eğitimin öneminden bahsedilmiştir. Seminerde, müziği oyun ve dans ile birleştirerek, çocukların daha yaratıcı olabilmelerini, kendilerine güven duyabilmelerini, kendilerini ifade edebilmelerini ve bundan dolayı da daha sosyal olmalarını sağlayan bir bakış açısı kazandırmış olduğuna dair bilgilerden söz edildiğini belirtmektedir.

Aslı E.Perker, “Mehteran Ziliyle Doğum Terapisi” Sabah Gazetesi, 27 Ocak 2001, s.7.

Almanya’da müzikle terapi üzerine eğitim alan Banu Doğan, Türkiye’de bu terapi yöntemi üzerine çalışmak istediğini belirtmiştir. Mehter takımlarında kullanılan zili hamile kişinin karnının üzerindeki tutarak zile bagetle vurulduğunda, oradaki elektriğin vücuda geçtiği ve kan dolaşımını arttırarak annenin rahatlayabileceğinden bahsetmiştir.

Ayrıca, otistik çocukların müzik terapi sonucunda tam bir iyileşme göstermediklerinden bahsetmiştir. Ancak otistik çocuklarla ilişki kurmanın kolaylaştığını, izolasyonlarının kırıldığını, insanlar arasında yabancılık çekmediklerini ve dertlerini hareketler ile anlatabildiklerinden bahsetmiştir.

Aslı N.Özkan-Nurdan Kırımhoğlu-Ömür Elçioğlu “Tarihsel Süreç İçinde Müzikoterapi”http://www.webnatural.com/index.asp?a=5&cat_id=4&alt_cat_id=38&d=1458, 07.01.2007, 12s.

Tarih sürecinde çeşitli medeniyetlerde müzikle tedaviden bahsedilmiştir. Ayrıca, Müzikoterapi de ülkenin milli, otantik ve basit müziklerinin etkili olduğunu ve hastalığın çeşidine göre değişik makam ve enstrümanlardan yararlanıldığına dikkat çekilmektedir. Hangi müzik türünün hangi hastalar yada hastalıkların tedavisi için yararlı yada zararlı olduğu konusuna değinilmiştir.

Atilla Aydoğdu, “Müzik ile Beyin Arasındaki İlişki” Akşam Gazetesi, 27 Ocak 2005, s.6.

Müziğin insanlığın yaratılmasından itibaren var olduğu belirtilmiştir. İki aylık bebeklerin bile, ahenkli bir müziği ayırt edebileceğinden söz etmektedir. Son yıllarda, müziğin beyindeki işleyişinin nasıl ve nerede olduğuyla ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Atilla Çoşkun Toksoy, “Elementer Müzik Yapmak: Orff Yaklaşımı Çerçevesinde Müzik ve Hareket Eğitimi” Müzikte Temsil ve Müziksel Temsil, İ.T.Ü, T.M.D.K, Müzikoloji Bölümü Kongresine Sunulan Tebliğ, 7-8 Ekim 2005, İstanbul, 12s.

Tebliğ’de Orff’un müzik eğitimi anlayışını ve yönetimini belirleyen “elementer müzik yapmak” kavramı açıklanmaya çalışılmakta, Orff’un müzik ve hareket eğitimi yöntemi genel hatlarıyla ele alınarak, müzik eğitimine sunduğu imkanlar tartışılmaktadır.

Aydın Sayılı, “İbn Sînâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara,1984, 801s.

Bu eserde, 18 bilim adamı tarafından yazılan İbn Sînâ’nın çeşitli yönleri ile ilgili makalelere yer verilmiştir. Eserin, 257-273 sayfaları arası Arslan Terzioğlu’nun “İbn Sînâ ve çocuk psikiyatrisi” adlı makalesi bulunmaktadır. Bu makale, çocuk psikiyatrisi bakımından çocukların yetişmesinde ve psikişik hastalıkların tedavisinde müzikle tedaviden söz etmektedir.

Eserde 19 makale yer almış olup, makale yazarları ve konuları şöyle sıralanmıştır:

Sayılı, Ord. Prof. Dr. Aydın: (Giriş) İbn Sînâ ve Bin Yıllık Yaşantısının Dile Getirdikleri/1

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh: İbn Sînâ'nın Yaşam Felsefesindeki Yeri/13

Crombie, A.C. (Çev:Türkel-Küyel, Prof.Dr. Mübahat): Ortaçağ Bilim Geleneği Üzerine İbn Sînâ'nın Etkisi/21

Terzioğlu, Prof. Dr.İng.Med.Habil.Arslan: İbn Sînâ'nın Tabâbeti ve Avrupa'ya Tesirleri (13 şekil ile birlikte) /41

Al-Daffa, Dr.Ali-Stroyls, Dr.John: İbn Sînâ as a Mathematician./67

Sayılı, Ord.Prof. Dr. Aydın: İbn Sînâ and Buridan on the Dynamics of Projectile Motion/141

Sayılı, Ord. Prof. Dr. Aydın: İbn Sînâ'da Işık, Görme ve Gökkuşağı/203

Ünver, Ord. Prof. Dr.A.Süheyl: İbn Sînâ Aforizması Hakkında/243

Keklik, Prof. Dr. Nihat: İbn Sînâ'ya Göre Çocukta ve Gençlerde Mutedil Mizacın Şartları/249

Terzioğlu, Prof. Dr. İng.Med.Habil.Arslan: İbn Sînâ ve Türk Çocuk Psikiyatrisi/ (14 şekli ile birlikte) /257

Kâhya, Doç. Dr.Ersin: İbn Sînâ'da Böbrek Hastalıkları ve Tedavileri/275

Kâhya, Doç. Dr.Ersin: Renal Diseases and Their Treatments in İbn Sînâ/293

Sarı, Dr. Nil Akdeniz: İbn Sînâ'ya Göre Kuduz ve Osmanlı Tıbbına Etkisi/309

Sarı, Dr. Nil Akdeniz: İbn Sînâ's Views on Rabies and His Influence on Ottoman Medicine (Summary)/317

Dağ, Prof. Dr. Mehmet: İbn Sînâ'nın Psikolojisi/319

Madkour, İbrahim (Çeviren:Türkel-Küyel,Prof.Dr.Mübahat): Şifa'nın Metafizik (Fizikten sonrası) ine Giriş/405

Aydın, Doç. Dr. Mehmet: İbn Sînâ'nın Mutluluk (Es-sa'âde) Anlayışı/433

Kaya, Dr. Mahmut: Mâhiyet ve Varlık Konusunda İbn Rüşd'ün İbn Sinâ'yı Eleştirmesi/453

Bayraktar, Dr. Mehmet: Fârâbi ve İbn Sinâ'da Ontolojik Delil Üzerine/461

Bayraktar, Dr. Mehmet: Al-kindî ve İbn Sinâ'da Atomculuğun Tenkidi/471

Bayram, Dr.Mikaîl: İbn Sinâ ve Ahi Evren/481

Türkel-Küyel, Prof. Dr. Mübahat: Kut, Fârâbi ve İbn Sinâ'daki al-'Akl al-Fa'âl İçin Bir Temel Oluşturabilir mi?/489

Türkel-Küyel, Prof. Dr. Mübahat: İbn Sinâ'da "al-'Akl al-Fa'âl" in Kökleri/519

Türkel-Küyel, Prof. Dr. Mübahat: : İbn Sinâ ve “al-’Akl al-Fa’âl” /671

Türkel-Küyel, Prof. Dr. Mübahat: İbn Sinâ ve “Mistik” Denen Görüşler/749

Kansu, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz: İbn Sinâ’nın Başı’nın Morfolojisi Üzerine Bir Gözlem (2 resim ile birlikte) /793

Kansu, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz: Sur la Morphologie du Crane d’Avicenne (resume) /799

Ayten Görgün, “Ninni Değil Mozart Bebekleri”, Hürriyet Gazetesi, 11 Nisan 1999, s.3.

Anne adaylarına, bebeklerin mutlu birer çocuk olabilmesi için, anne karnındayken ve doğduktan sonra ninni söylemeleri belirtilmiştir. Müziğin bebeği bir yandan rahatlatırken bir yandan da zekâsının, sosyal becerilerinin, yaratıcılığının ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağladığı söz edilmiştir. Newyork Rochester’da ki Eastman Müzik okulundan emekli profesör Donald Shetler, anne karnında müzik dinletilmiş iki yaş ve üstü çocukların büyük bir çoğunluğunun tek parmaklarını kullanarak piyanoda nota çalabildiklerini belirtmiştir.

Müzik dinlemeyen çocuklar ise, piyanoya “dan dan” diye vurduklarından söz etmiştir. Ayrıca öğrenme aşamasında yumuşak ve melodik müzik dinleyen çocukların yazı yazmayı ve okumayı çok daha iyi öğrendikleri belirtilmiştir.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:28, No:315, İstanbul, Ocak 1976, s.19-21.

Hastaların rehabilitasyonunda meşguliyet tedavilerinin, modern psikiyatrinin en önemli konularından biri olduğu vurgulanmıştır. Meşguliyet tedavilerinden biri olan müzikle tedavinin dünya’da hergeçen gün önemsendiği ve sadece psikiyatride değil tıbbın diğer alanlarında da uygulandığına dair bilgiler verilmiştir.

Müzikle tedavinin ülkemizde şimdiye kadar bilimsel bir araştırma kavramı olarak ele alınmadığını, bazı ruh sağlığı hastanelerinde ve psikiyatri kliniklerinde uygulanıyorsa da bunun tedavi yönünden bilimsel bir nitelik taşımadığı belirtilmiştir. Müzikle tedavinin tarihi gelişimine geniş yer verilmiş ve birçok medeniyette müziğin ruhun eğitimi ve arınması gibi insan ruhu üzerindeki etkilerinden söz edilmiştir.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:28, No:316, İstanbul, Şubat 1976, s. 6-7.

Dünya edebiyat tarihinde geçen müziğin insan ruhuna etkileri ile ilgili örneklere yer verilmiştir. Batı’da müzik tedavinin 1970 sonrası çocuk psikiyatrisi kapsamında, tedavi programı olarak uygulandığına dair bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca, ülkemizde müzikle tedavinin tarihi gelişiminden söz edilerek, ilk defa uygulayan uluslardan birinin Türkler olduğu ile ilgili önemli bilgiler yer almıştır.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:29, No:318, İstanbul, Nisan 1976, s.18-19

Eski Türklerin ruh hastalarının müzik yolu ile tedavi edilebileceklerine inandıkları ve bu tedavi yöntemine çok önem verdikleri anlatılmıştır. Korku, heyecan, kuşku ve ruhî bunalım gösteren çocuk ve yetişkinlerin nabız atışlarındaki değişme ve bunun meydana getirdiği ruhî huzursuzluk üzerinde duran Eski Türk hekimlerinin, hastalara çeşitli melodiler dinlettikleri ve bu arada nabız artışlarını da kontrol ederek, hastaya uygun olan müziği bulduklarını ve bu uygun şarkılarla tedavi ettikleri ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:29, No:319, İstanbul, Mayıs 1976, s.14-17.

Müziğin abstre bir sanat olduğu, herkese başka türlü heyecan verdiği, her dinleyenin müziği kendi psikolojik durumuna uygun bir şekilde algıladığı ve ona göre bir anlam verdiği belirtilmiştir. Bireylerin, müziğe karşı reaksiyonları arasında büyük farklar olabileceği ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Müzikte tedaviyi ustalıkla uygulayan bir uzmanın bazen içine kapanık hastalarla bile iletişim kurabildiğinden söz edilmiştir. Ayrıca, Müziğin çocuklara, yetişkinlere ve ruh hastalarına rahatlık verici bir etkisi olduğunun kabul edildiğine dair bilgiler verilmiştir.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:29, No:320, İstanbul, Haziran, 1976, s.13-16.

Zeka geriliği olan çocuklarda ve otistik çocuklarda müzik tedavisi ile başarılı sonuçlar alınabildiğine dair bilgiler verilmiştir. 1940 yılından beri zeka geriliği görülen çocuklarda müzikle tedavi uygulamaları yapıldığından söz edilmiştir. Grup dinamiğinin kuvvetlenmesinde müziğin bir katkısının olduğu ve müzikle kusursuz bir tedavi ortamının sağlandığı belirtilmiştir. Zeka geriliği olan çocukların uyarılmasında bando müziğinin başarılı sonuçlar verdiği vurgulanmıştır. Müzik aracılığı ile zeka geriliği olan çocukların kendi başlarına kalmaktan kurtulup, grup halinde aktiviteye katıldıkları sosyal birlikteliğin sağlanabildiği belirtilmiştir.

Otistik çocuklarda müzik tedavisinin 1947’den beri uygulanmış olduğu ve bu gibi çocukların içe dönük kişiliklerinden kurtularak dış dünyaya açılabilirdiklerinden söz edilmiştir. Terapistin yararlanacağı yöntemin, çocuk tarafından ister davula vurarak, ister kendi kendine sallanarak meydana getirilen ritmik örneğe, kendi sesini veya müzik aletini uydurmasını ile olduğu belirtilmiştir. Önemsiz gibi görülen bu çalışmaların problemlerin çözümünde başarılı sonuçlar verdiği, çocuğun güvenliğini artırdığı kişiliğinin gelişmesine katkı sağladığı yönünde bilgilendirilmiştir.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:29, No:322, İstanbul, Ağustos, 1976, s.11-14.

Müzikle tedavinin değişik psikiyatrik bozukluklarda başarı ile uygulanabilen bir tedavi yöntemi olduğu belirtilmektedir. Tıbbın diğer alanlarında müzikle tedavi uygulamaları sonuçlarına değinilmiştir.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:29, No:325, İstanbul, Kasım, 1976, s.18-19.

Konserle uygulanan tedavi ile ilgili düşüncelere yer verilmiştir. Konserde sadece müziğin algılandığından, harekete hiç yer verilmediğinden söz etmiştir. Eski dönemlerde insanların müziği, konserlerden çok dansa, hareket halinde algıladıklarını belirtmektedir.

Orff’un okul metodunda ise, müzikle tedavi metodu uygulanırken konuşmaya, konuşarak yürümeye ve sözlü müziğe geniş yer verildiğini

vurgulamaktadır. Yalnız tek taraflı algı ve duyguya yer verildiği için konserle tedavi yetersiz görülebileceğini, ancak iyi bir konserin de olumlu etkisinin olabileceğini belirtmiştir.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:30, No:329, İstanbul, Mart, 1977, s.22-24.

Orff çalgıları olan metalophon, xylophone, borular ve vuruşlu aletlerle yapılan bir grup terapisinde, tedavinin ustaca yönetilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Ayrıca önceden müzik ile uğraşmış olan hastaların piyano, keman, flüt, lavta gibi aletleri de kullanabilecekleri belirtilmiştir.

Bu tür çalgılar ile yapılan grup çalışmasında ki sessiz atmosfer hastaların saldırılarını önlemekte olduğu ve aynı zamanda ritmik düzenle yürütülen hareketlerinde krizlerin gerilemekte olduğu vurgulanmıştır.

Sonuçların değerlendirilmesinde hemen hemen tüm araştırmacıların ortak olan düşüncesi şöyle belirtilmiştir: Müziğin doğrudan doğruya hiçbir hastalığı iyi etmediği ama müzik aracılığı ile hastanın daha kolay iyileşebildiği ve sosyabilitesinin artarak hayata daha kolay adapte olabileceği söylenmiştir.

Bekir Grebene, “Müzikle Tedavi” Musikî Mecmuası, Yıl:30, No:335, İstanbul, Eylül, 1977, s.10-13.

Manisa Ruh ve akıl Sağlığı Hastanesi erkek servislerinde yatan 30 kronik şizofren hasta ile yapılan bir uygulama anlatılmıştır. Uygulamanın amacı, kronik şizofrenlerde müziğin tedavi değerinin ve müzik türleri karşısındaki etkileme tarzlarının araştırılması ile ilgilidir.

Yapılan çalışmada gençler ile yaşlıların müziğe verdiği reaksiyonların farklı olduğu belirtilmiştir. Genç yaşlarda enstrümantal ve hızlı ritimli müziğe duyulan ilginin, ileri yaşlara doğru gittikçe azaldığı ve genç yaştaki hastalarda dans etme şeklindeki aktivitenin, orta ve ileri yaşlara nazaran belirgin bir şekilde belirgin bir şekilde fazlalık göstermekte olduğuna dair bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca, müziğin kronik şizofrenler üzerinde tedavi edici bir değerinin olduğu belirtilmekte olup, bunun sadece sosyal ilişkileri kapsamadığı yönünde bilgiler yer almıştır.

Doğan Hızlan, “Ana Rahmindeki Her Bebeğe Kulaklık” Hürriyet Gazetesi, 27 Ağustos 2000, s.31.

Güney Afrikalı ünlü bir müzik eğitimcisi olan Sheila Woodward’ın bir araştırmasında ki pratik sonuçları aktaran Hızlan, Mozart’ın iki piyano için sonat’ını dinleyen öğrencilerin IQ’sünün 10 puan yükseldiğini ve zeki daha zeki yaptığından söz etmektedir.

Doğan Hızlan, “Ne Arabesk Ne Pop İle de Mozart Olsun “ Hürriyet Gazetesi, 23 Eylül 2002.

1. Ankara İl Milli Eğitim Müdür Vekili Onur Kaya, özellikle orta öğretim çağındaki çocukların ergenlik dönemi nedeniyle bazı duygusal sorunlar yaşadıklarını, bu yüzden de servis araçlarında çocukların yaşama sevincini yitirmesine neden olan arabesk yerine çocuk şarkıları ve pop parçaları çalmalarını önermiştir.
2. Yukarıdaki öneriye cevaben de köşe yazarı olan Doğan Hızlan, şöyle söz etmektedir:

Arabesk müziğin karanlık, kasvetli dünyası öğrencileri karamsar yaptığından söz etmektedir. Bununla birlikte, pop müziğinde onları eğlendirebileceğini, güne daha neşeli başlamalarını sağlayacağını ama onlara çağdaş bir müzik zevki aşılamayacağını anlatmaktadır.

Ayrıca, gençlere müzik eğitimi ve kulak terbiyesi verilecekse onlara dinletilecek tek müziğin Klasik batı Müziği olduğunu belirtmektedir. Ancak, çocuk okulunu bitirdikten sonra müzik türü seçimini özgürce yapabileceğinden söz etmektedir.

Emel Armutçu, “Her Beden Bir Enstruman”, <http://www.evkultur.com/evimizdekiler/herbeden/herbeden.htm>, 07.01.2007, 3s.

Dünyada, Carl Orff ekolünün özellikle çocukların ve yetişkinlerin içindeki yaratıcılığı ortaya çıkarmak için çeşitli metodların olduğundan söz etmektedir. Beden ile müzik yapmanın müziğe uygun hareketlerle dans etmenin yararlarını belirtmektedir. Beden perküsyonu sayesinde bedenin daha iyi tanınabildiğini ve

düzenli olarak dokunularak, yani ritim tutularak bedene masaj etkisi yaptığından söz edilmektedir. Bununda, insanı rahatlattığı vurgulanmaktadır.

Ayrıca, Orff Pedagojisi, çocuklara ve yetişkinlere eğitimde, her türlü hareketi, dansı, sesi ve müzik aletini kullanmayı ve bunlarla insanların içindeki yaratıcılığı ortaya çıkarmayı amaçladığı belirtilmiştir.

Emre Yücelen, “Anaokulu ve Müzik”, http://www.muzikdersi.com/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=6, 09.10.2006, 2s.

Yapılan araştırmalarda çocuğun gelişiminde müzik olgusunun önemli olduğu vurgulanmıştır. Birçok uzman çocuklara anne karnından itibaren müzik olgusunun aşılması gerektiğini belirtiyor. Anaokulu yıllarının ise çocuklara müzik olgusunun en iyi öğretilebileceği zamanı kapsadığı söyleniyor. Uzmanlar bu yaşlarda verilen müzik eğitimini beş ana aşamada açıklıyor.

Bunlar şöyle sıralanır:

1. Müzikle hareket etme yeteneği,
2. Sesleri keşfetme ve belirleme yeteneği
3. Şarkı söyleme potansiyelini keşfetme yeteneği
4. Şarkı söyleme yeteneği
5. Basit müzik aletleri çalma yeteneği

Çocuklarda oluşan bu yeteneklerin her birinin terapi de önemi vardır.

Emre Yücelen, “Çocuk ve Müzik”, http://www.muzikdersi.com/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=, 09.10.2006, 3s.

Çocuğun başka şeylerin yanısıra, güvenlik hissi, grup içinde yer edinebilme, kendi sorunlarıyla yüzleşme ve başarılı olmaya duyduğu gereksinimden söz edilmiştir.

Müzik eğitimi programı ile çocuğun sınıf içindeki, toplumda ve dünyada anlayabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, çocuğun müzik etkinliklerine katılımıyla davranışlarında olacak değişiklikler açıklanmıştır.

Emre Yücelen, “Çocuklarda Müzik Terapi”, http://www.muzikdersi.com/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=6, 09.10.2006, 2s.

Çocuklarda görülen psikiyatrik bozukluklardan biri olan mental retardasyon (zeka geriliği) bozukluğunda müzik terapi birçok açıdan kullanılabildiğinden söz ediyor. Müziğin bu çocuklarda toplumsal gelişime katkıda bulunduğunu, hareket ve duyu sistemleri ile ilgili problemlerin giderilebildiği, dikkat-konsantrasyon gibi zihinsel melekelerin kuvvetlendirilmesine yardımcı olabildiği belirtmektedir. Ayrıca, müzik terapi ile çocuktaki birtakım davranış kusurlarının da değiştirilebileceğinden söz etmektedir.

Emre Yücelen, “Müzik, Çocuk Gelişimi ve Öğrenme”, http://www.muzikdersi.com/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=, 09.10.2006, 2s.

İlkokul çağı çocuklarının, günlük yaşantılarındaki tek düzeliği gidermek için onların bedensel, ruhsal ve zihinsel sağlıkları açısından müzik derslerinin öneminden söz edilmiştir. Ayrıca, müzik eğitimi verilirken öğretmenler tarafından çocukların sosyal gelişim ve duygusal gelişim üzerindeki etkilerini değerlendirmeleri belirtilmiştir.

Emre Yücelen, “Piyano ve Zeka Gelişimi”, http://www.muzikdersi.com/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=6, 09.10.2006, 5s.

Piyano eğitimi alan çocukların zekâsının geliştiğinden bahseden makale, özellikle matematik ve fen dallarında daha başarılı olduklarını belirtiyor. Ayrıca, müziğin zekâ ile bağlantısı üzerine yapılan araştırmalardan bahsediyor. “Mozart Etkisi” adını taşıyan deneylerden birinin klasik müzik-IQ ilişkisi üzerine kurulmuş olduğundan söz etmektedir.

Esra Tüzün,”Yoğun Bakımda Ciguli Mucizesi”, Sabah Gazetesi, 9 Aralık 2006, s.6.

Makalede, doğuştan kalbinde bozukluk olan ve raporlara göre ölüm riski taşıyan Yiğit Kayış isimli 7 yaşındaki çocuğun geçirdiği zorlu ameliyatların ardından

kalbinin durmuş olduğu anlatmaktadır. Doktorların müdehalesi ile tekrar hayata dönmesini sağlandığını, ancak komada olan Yiğit'in bir türlü gözlerini açmadığını belirtmektedir.

Memorial Hastanesi Yoğun Bakım Sorumlusu olan Dr. Erol Can, Yiğit'in Cigulinin binnaz şarkısını çok sevdiğini ve o şarkı ile oynadığını duyması ile hemen o şarkının albümünün temin edilerek yoğun bakımdaki Yiğit'e kulaklıkla bu parça dinletilmiş ve birkaç saniye sonra gözlerini açarak annesine gülümsediğinden söz etmektedir. Yiğit'in bu olaydan sonra hayatını sağlıklı bir çocuk olarak devam ettirdiği belirtilmektedir.

F.Birgül Özsoy,"İlköğretim Okullarında Müzik Eğitimi",
[http://www.muzikdersi.com/portal/index.php?option=com_content&task=view](http://www.muzikdersi.com/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=1)
&id=1, 09.10.2006, 3s.

İlköğretim okullarında verilen müzik eğitimi sorunlarından bahseden bu makalede, müziğin çocukların gelişimindeki önemine de değinmiştir. Müzik dersinin, çocuğun müzik yeteneğinin geliştirilmesi, nitelikli müzik dinleyicisi olması gibi çocuğa güzel davranışlar kazandırılmasına yönelik bilgiler çocukların tedavisinde önemli unsurlardır.

Günaydın Gazetesi, "Ecem'in Müzikli Terapisi Umut Oldu", 14 Haziran 2006,
s.13.

Minik kızı Ecem'in 3 yaşında otistik olduğunu öğrenen baba, gittikleri bir terapi merkezinde kızına müzikle terapi uygulamaları yapıldığından söz etmektedir. Uygulanan yöntemden olumlu neticelerin alınarak, bugün 8 yaşında olan kızının konuşabildiğini belirtmektedir.

Haşmet Altınölçek, "Müzik Öğretmenleri Açısından Müziksel İletişim ve Terapinin Anlam ve Önemi", Bildiri, 2. İstanbul Müzik Öğretmenleri Sempozyumu, 20-21-22 Eylül 2006, 7.s

Müziğin insanlar üzerinde güçlü bir etkisinin olduğu ve bir takım psikolojik uyarıları da yarattığından söz edilmiştir. Bunların müzikten etkilenimler ve bunlara gösterilen tepkiler bağlamında, insanın müzikle kurabileceği iletişimin bir göstergesi olduğu belirtilmiştir.

Tarih boyunca birçok filozof ve bilginler, müziğin eğitim ile doğrudan bağlantılı olduğunu ve doğrudan insan ruhu ile birleşen bir sanat olduğu yönündeki düşünceler aktarılmıştır. Ayrıca, müzik eğitiminin öğrencilere sağladığı terapötik faydalardan ve onun tıbbi tedavilere sunabildiği eşsiz yardımdan söz edilmiştir.

Haşmet Altınölçek, “Öğrencilerin Psikolojik Sorunlarını Gidermede Müziğin Terapötik Etkileri”, Ulusal Bildiri, I. İstanbul Müzik Öğretmenleri Sempozyumu, Kadıköy Halk Merkezi, İstanbul, 2005, 7s.

İnsanların müzikle sadece iletişim kurmakla kalmadıkları, müziği psikolojik sorunlarını gidermek içinde bir yardımcı araç olarak kullandıklarından söz edilmiştir. Müziğin tedavi edici etkilerinden bahsedilirken zihinsel özürlü veya emosyonel sorunları olan çocukların ve erişkinlerin psikolojik rahatsızlıklarını belirlemede ve bunlara çözüm getirmede yol göstermede yol gösteren bir iletişim aracı olduğu da belirtilmiştir. İnsanın aklını, bedenini, duygularını etkileyen müziğin, öğrencilerin yaşamında etkili bir araç olduğu anlatılmıştır.

Haşmet Altınölçek, “Türklerde Psikiyatrik Hastaların Rehabilitasyonunda Müziğin Terapötik Etkileri” Popüler Psikiyatri, sayı:34, (Dergi 58 sayfa, İstanbul, Kasım-Aralık 2006, s.16-19)

Türklerde müzikle tedavi tarihi kapsamı içerisinde psikiyatrik hastaların rehabilitasyonunda müziğin terapötik etkilerinden söz edilmiştir. Müzikle tedavinin ruhsal ve bedensel sorunları olan çocukların ve erişkinlerin psikiyatrik sorunlarını belirlemede ve bunlara bir çözüm getirmede yol gösteren bir iletişim yöntemi olduğu anlatılmıştır.

Haşmet Altınölçek, “Türkler Tıbbında Müzikle Tedavi” Türkler, Cilt:5, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.742-747.

Türk tıp tarihinde müzik tedavisi ile ilgili bilgilerin yer aldığı makalede, özellikle İbn-i Sinâ'nın sağlıklı çocukların yetişmesinde müzikle tedaviye verdiği önemden söz edilmiştir.

Haşmet Altınölçek, “Yerel ve Küresel Kültürlerde Müzikle Tedavi” Müzikte Temsil ve Müziksel Temsil, İ.T.Ü, T.M.D.K, Müzikoloji Bölümü Kongresine Sunulan Tebliğ, 7-8 Ekim 2005, İstanbul, 8s.

Bu tebliğde, yerel ve küresel kültürlerde müzikle tedavi ve bunun uygulama biçimleri tarihsel olarak irdelenerek, geçmiş ve günümüzdeki tedavi biçimleri açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca müzikle tedavi konusunun ülkemizde hak ettiği yeri bulabilmesi için öneriler getirilmiştir.

Hürriyet Gazetesi, “Müzikle Tedavi” 13-08-2000.

Müziğin sadece ruhun değil bedeninde gıdası, hatta ilacı olduğu iddia ediliyor. Ayrıca, insanın sağlıklı olabilmesi için müziğin en eski ve evrensel ilaç olduğundan söz edilmiştir. Mozart'ın müziklerinin de bebekler ve konsantrasyon problemi olan çocuklar üzerinde olumlu etkilerinin olduğu belirtiliyor.

Nazlı Güven, “Engelleri Tiyatro, Müzik ve Resim Sayesinde Aşıyorlar”, Sabah Gazetesi, 30 Ekim 2004, s.21.

Aura Psikoterapi Sanatla Tedavi Merkezi, özürlü olan öğrencilerini sanatın çeşitli dallarını kullanarak eğitmekte olduğundan söz etmiştir. Gönüllerin eğitmekte olduğu çocuklar, atölyelerdeki dersler sayesinde iyileşme görüldüğü belirtilmiştir.

1995 yılından beri çocukları eğiten merkezin kurucusu Marmara Üniversitesi görevlilerinden Dr. Nevin Eraçar'dır. Merkez'de şimdiye kadar 30 çocuğun tedavi edildiği ve eğitilen öğrencilerin kendi ayaklarının üzerinde durabildikleri söz edilmiştir. Engelli çocukların, tiyatro, müzik ve resim sanatı ile rehabilite edildikleri belirtilmektedir.

Okan Sağlambilen, “Müzik ve Ruh Etkileşimi”, Mehtername, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Mehteran Bölük Komutanlığı Eğitim ve Kültür Bülteni, Yıl:4, Sayı:43, Mart 2005, s.1.

Müziğin duyguları yoğunlaştıran bir özelliğinin olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, tarihte Türkleri’nde Mûsikînin bu özelliğini etkin bir biçimde kullanmış olduklarını anlatmaktadır. Günümüzde de tıpla müziğin iç içe bir anlam kazandığını ve müziğin tedavi edici etkilerinin olması nedeniyle de tedavide kullanıldığından söz etmektedir.

Osman Şevki Uludağ, “Türk Hekimlik Tarihinde Mûsikî ile Tedavi”, Hayat Tarih Mecmuası, Sayı:8,1 Ağustos, 1978. s.40-42.

Klâsik müziğimizde yer alan bazı makamların çeşitli hastalıklara iyi geldiği tecrübelerle anlaşılmış olduğunu ve haftanın belli günleri akıl hastanelerinde Mehter müziği ve fasıl müziği çalındığından söz eder. Hekimler nabız atışlarının hastalık anında değişkenlik göstermesinden bazı anlamlar çıkarmışlardı. İnsan nabzının belli usuller çerçevesinde attığı hekimlerce kabul edilmiş ve her nabız hareketinin bir makama, bir nağmeye uygun olduğuna karar verilmişti. Bilindiği gibi müzik usulü, belli vuruş ve zamanları gösteren nağmelerin ölçüsüdür. İşte bu esas çerçevesinde, belli zaman vuruşlarını kaybeden veya sık sık kesilen nabızların kötü sonuçlar hazırladığından söz etmektedir.

Ömür Gedik, “Müzikle Tedavi”, Hürriyet Gazetesi, 13.08.2000

Müziğin sadece ruhun değil bedeninde gıdası hatta ilacı olduğu anlatılmıştır. Ayrıca Mozart’ın müziğinin özellikle yeni doğmuş bebekler konsantrasyon problemi olan çocuklar üzerinde olumlu etkilerinin olduğundan söz edilmiştir. Fazla hareketli çocukların yatıştırılmasında da müziğin etkili olduğu belirtilmiştir.

Ömer Naci Soykan, “Müzik ve Beden”, Müzikoloji Derneği Sempozyumu Bildirileri (27-28 Kasım 1999/20-21 Ekim 2000), Kitap Matbaacılık, İstanbul 2001, s.107-112.

Tüm sanatlar gibi müziğinde insanın benliğine seslendiğinden söz eder. Ama bu benlik, yalnızca bedensel varlıktan ibaret olmadığını belirterek, insanın ruh-beden bütünlüğüne sahip olmasını vurgular. Ancak bu bütünlük insana hazır olarak verilmediğini, insanın onu kendisinin oluşturması gerektiğini belirtmektedir. Bu oluşumun gerçekleşmesinde ise, müziğin öneminin büyük olduğundan söz etmektedir. Bu bağlamda; sağlıklı çocukların yetişebilmesi için, müziğin ruh ve beden bütünlüğünün oluşturmasında katkısı önem arz eder.

Pınar Somakçı, “Türklerde Müzikle ile Tedavi”, T.C Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi sayı:15, Yıl:2003/2 s.131-140

Türklerde müzikle ile tedavi, tarihi bir perspektif içerisinde ele alınmış ve günümüze kadar Türk Medeniyetlerindeki gelişmeler üzerinde inceleme ve araştırmalardan söz edilmiştir. Günümüzde gözardı edilen müzikle tedavinin faydaları vurgulanmıştır. Hekimbaşı, Gevrekzade Hasan Efendinin “Emraz-ı Ruhaniyeyi Negama-ı Musikîyye” adlı eserinde söz ettiği, hangi çocuk hastalıklarında hangi makamların iyi geldiği belirtilmiştir.

Posta Gazetesi, “ Müzik Çocuğun Gıdasıdır. “, 23 Ekim 2005, s.20.

Erken çocukluk eğitiminin vazgeçilmez iki unsurunun hareket ve müzik olduğunu belirtmiştir. Müzikle beraber yapılacak bir aktivitede şarkıda geçen kelimeleri çocuğa öğretmesi çocuğun zihninin gelişmesine neden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, çocuğa farklı müzik seviyelerinde farklı hareketler yaptırılması, çocuğun sağlıklı büyümesine yardımcı olabileceğinden söz edilmiştir.

Selim Aydın, “Tedavi ve Zihin Gelişiminde Müzik”, www.sizinti.com’dan, 2005-05-03, 4s.

Çocuğun doğum öncesi müzik dinlemesinin, gelişimi hızlandırdığı, hatta bazı çocuklardaki belli değişim bozukluklarını hafifletebildiği veya iyileştirme yoluna koyduğuna dair çalışmaların olduğundan söz edilmektedir. Ayrıca, müzik dinlemenin veya bir müzik aleti çalmayı öğrenmenin, çocuklar üzerinde ne gibi tesirler yaptığına

dair Californiya Üniversitesi'nden Fizikçi Gordon Shaw ile Wisconsin Üniversitesi'nden psikolog Dr. Frances Rausher'ın beraber yaptıkları çalışma sonuçlarını açıklamaktadır. Müzik dinleme ve piyano çalmayı öğrenmenin, aynı zamanda çocukların matematik fen derslerini kavrama kabiliyetini belirli seviyede arttırmış olduğundan da söz etmektedir.

Rahmi Oruç Güvenç, “Türk Müzik Terapi Geleneği”, Osmanlı, Cilt 10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999. s.814-819.

Türk müzikterapi geleneği ile ilgili bilgilerin yer aldığı makalede, Çocuk psikiyatrisi bakımından müzikle tedavinin önemiyle ilgili bilgilerden söz edilmiştir.

Recep Uslu, “Hasan Efendi, Gevrekzâde”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, Cilt 16, İstanbul, 1997, s.316–318.

Geleneksel Osmanlı Hekimliğinin son temsilcisi olan Gevrekzâde Hasan Efendi'nin biyografisi verilmiş ve eserlerinden söz edilmiştir. Eserlerinden “Netice’ül- fikriyye fî tedbiri veladeti’l-bikriyye” adlı kitabın konusu çocuk ve kadın hastalıklarıyla ilgili olduğu ve müzikle tedavi kısmının şair-hekim şuûrî Hasan Efendi'den (Ö.1693) aktarıldığı ve hangi müzik makamının hangi çocuk hastalığına iyi geldiği belirtilmiştir. “Risâletü’l mûsikiyye mine’d- devâi’r-rûhâniyye” adlı eserinin Ruhî hastalıkların mûsikiyle tedavisinden bahsettiği ve eserin adının “Emrâz-ı rûhâniyye-i Nagamât-ı mûsikiyye” olarak verilmesinin yanlış olduğu söz edilmektedir.

Recep Uslu, “Hasan Sezâî, Gülşenî'nin Bilinmeyen İki Musikî Eseri”, Akademik Araştırmalar Dergisi, Sayı:12, İstanbul, 2002, s.43.(ek bölüm)

XVIII.yy.'da yaşamış, Gülşenî Hasan Sezâî, 1734 yılında yazdığı “Zübde-i makâle-i ilm-i Musikî” adlı eserinde; müziğin insan ruhu üzerindeki etkisini açıklamış, güzel nağmelerin insan ruhunda uyandırdığı zevkten bahsetmiştir.

Sabah Gazetesi, “Bebeklere Müzikli Terapi”, 10 Temmuz 1999, s.2

Uluslararası başarılarla sahip olan eğitimci, doktor, yazar ve besteci Dr. Steven Halpern, çocuklar için hazırladığı müzik albümleriyle de ün kazandığından söz etmektedir. Müziğin üzerine yararlı ve zararlı etkileri konusunda araştırmaları da

olan Halpern'in, piyano ağırlıklı bir albümü çıkmıştır. Bu albüm'ün ismi “Anne ve bebek için şarkılar” anlamına gelen “ Conciones de Cuna” olup, çocukların sağlıklı büyümeleri için hazırlandığı belirtilmektedir.

Vakit Gazetesi, “Rahatlatıcı Müzikler Cd’de Toplandı”, 1 Haziran 2005, s.3

Dünya genelinde icra edilen meditasyon albümlerinde kullanılan rahatlatıcı ve uzun sesler ve ritimlere huzur veren Türk enstrümanlarının icraları ve doğa efektleri eklenerek modernize edilen Cd’lerin çıktığını belirtmektedir. Herbiri farklı enstrümanların performansı ile oluşmuş Relaxation Music isimli seriye dahil albümler, çocukların ve yetişkinlerin sakinleştirdiği ve rahatlatıcı özelliğinin olduğu söz edilmektedir.

Vatan Gazetesi, “Müzik Her Ruhun İlacı”, 30 Nisan 2006, s.2

Özellikle çocuklarda görülen zekâ geriliği, hiperaktivite ve öğrenme bozukluklarında müzikle tedavinin çok iyi sonuçlar verdiğinin kanıtlanmasından söz etmektedir. Türk Tedavi Musikîsi Uygulama ve Araştırma Grubu (TÜTEM)’in uygulamalarını Nöropsikiyatri İstanbul hastanesi’nde devam ettireceğini belirtmektedir.

5.3. Yabancı Kitaplar

Adolf Von Grolman, Mûsikî ve İnsan Ruhu, Çev.: Selâhattin Batu, Remzi Kitabevi, İkinci Baskı, İstanbul 1965, 62 s.

Müziğin insan ruhu ile ilişkisi üzerine düşüncelerinin yer aldığı kitap üç bölümden oluşmuştur. Bu üç bölümde çocukların müzikle terapisinde kullanılacak müziğin niteliği açısından fikir vermektedir. Çünkü insan bir müziği dinlerken hem duyduğu âhenge, hemde bu müziğin uyandırdığı düşüncelere kendini bırakarak etkilenebilmektedir. 1. bl. Ruh âhengi ve ruh melodisine dair (s.5-19) düşünceler ile ilgilidir. 2.bl. Mûsikîcinin sorumluluğu kaderi (s.20-42) ile ilgilidir. 3.bl. zaman ve edebiyatın sesi ve âhengi (s.43-58) ile ilgilidir.

Brynjulf Stige, “Kültür Merkezli Müzik Terapisi” Barcelona Publisher, 2002, 361s.

Kültürel bağlamda toplumsal müzik terapi ve yöntemi ile ilgili bilgiler, bireysel müzik terapisi, müzik terapi yöntemi ile ilgili yeni bir model önerisi ve müziğin gücü gibi konular ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1.bl. Terimler/13

1. Niçin kültür/15
2. Anlamı/47
3. Müziğin gücü/79

2.bl. Görüş anlayış/111

4. Kültürel bağlamda toplumsal müzik terapi/113
5. Ekolojik müzik terapisi ve dolaylı öğrenim/135
6. Bireysel müzik psikoterapisinde yardımcı metin/155

3.bl. Anlamlandırma/179

7. Müzik terapisini yeniden tanımlama/181
8. Müzik terapi yöntemi ile ilgili bir model/207
9. Yeni alanlar ve gündemler/231

4.bl. Soruşturma

10. Etnografik olarak bildirilmiş olan klinik araştırmalar/251
11. Katılımcı araştırma işlemi/253
12. Üçüncü bir araştırma terapisine doğru/277

Sözlük/325

Referanslar/339

Yazar indeksi/357

Casmire Colombe, “Müziğin İnsan ve Hayvanlara Etkisi” Çev: Mustafa Refik, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2006, 140s.

Müziğin insanlar ve hayvanlar üzerindeki etkilerinden söz edilmiştir. Özellikle melodilerin ve müzikal seslerin beyin üzerinde çok büyük etkilerinin

olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, akıl hastalarının, bazı sakatlık ve hastalıklarının müzikle tedavisi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Kitap 4 bölümden oluşmuştur. Bölümlerin konuları şöyledir:

- 1.bl. Müziğin ahlâk üzerine tesirleri,/21
- 2.bl. Akıl hastalıklarının müzikle tedavisi,/45
- 3.bl. Bazı sakatlıklar ve hastalıkların müzikle tedavisi,/73
- 4.bl. Müziğin hayvanlar üzerindeki etkileri,/93

Kitabın yukarıda belirtilmiş olan üç bölümü konumuzla ilgilidir.

Diana Deutsch, “Müziğin Psikolojisi”Academic Press, London,1999, 807s.

Bu kitabın amacı, müzikal fenomeni zihnin fonsiyonları açısından yorumlamak, müziği algıladığımız, hatırladığımız, yarattığımız ve uyguladığımız şekiller karakterize etmektir. Artan sayıdaki psikologlar, müzikal materyallerin tanımlama, dikkat ve hafıza mekanizmalarını geliştirmedeki değerini fark etmişlerdir. Buna paralel olarak, müzisyenlerde teorik fikirlerin deneyimlenmesi hakkında ilgi uyanmıştır.

Bölümler kısaca şöyledir:

1. bl. Müzikal seslerin doğası (s.1-20)
2. bl. Konser salonları: Sihirden sayı teorisine (s.25-46)
3. bl. Müzik ve işitme sistemi (s.47-83)
4. bl. Müzikal tonların algılanması (s.89-109)
5. bl. Analiz ve sentezle timbre çalışması (s.113-158)
6. bl. Şarkı söylemenin algılanması (s.171-210)
7. bl. İntervaller, skalalar ve tonlama (s.215-258)
8. bl. Kesin Perde (s.265-294)
9. bl. Müzikde ki mekanizmanın gruplanması (s.299-342)
10. bl. Perde kombinasyonlarının süreçlendirilmesi (s.349-404)
11. bl. Tempolu besteler ve tonlar (s.413-437)
12. bl. Hiyerarşik beklenti ve müzik stili (s.442-471)
13. bl. Ritim ve müzikteki zamanlama (s.473-497)
14. bl. Müzik performansı (s.501-579)
15. bl. Müzik algılaması (s.627-645)

16. bl. Müzikal kabiliyet (s.627-645)
17. bl. Müzik algılaması ve performansının nörolojik açıları (s.653-712)
18. bl. Karşılaştırmalı müzik algılaması (s.725-782)

İndex/793

E.Thayler Gaston (ed.), “Music in Therapy” Callier-Macmillan Limited, London, 1968, 490s.

Klinik ve hastanelerde yapılan çeşitli müzik-terapi uygulamalarından örneklerin bulunduğu, 10 bölüm halindeki kitap çeşitli ilim adamlarının makalelerinden oluşmuştur.

Bölümlerin konuları şöyledir:

1. bl. Terapide müziğin kuruluşu, /7
2. bl. Zihni fonksiyonlarının gelişmesi gecikmiş çocuk ve yetişkinler için müzik,/45
3. bl. Ruhi fonksiyonları sakat çocuk ve yetişkinler için müzikterapi,/97
4. bl. Düzensiz davranışlı çocuk ve yetişkinler için müzik terapi,/173
5. bl. Düzensiz davranışlı yetişkinler için müzik terapi,/229
6. bl. İhtiyar hastalar için müzik terapi,/269
7. bl. Müzik ve müzik eğitimi,/291
8. bl. Dans terapi,/327
9. bl. Müzik terapinin gelişimi,/345
10. bl. Planlanan ve uygulanan araştırma,/407

Irvin Yalam, Grup Psikoterapisinin Teori ve Pratiği, Çev: Ataman Tangör-Özgür Karaçam, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2002, 660s.

Grup terapisi uygulamaları ile hastalara nasıl yardımcı olunabileceği bilgilerinin bulunduğu 17 bölüm halindeki kitap, grup terapistlerinin yıllarca terapiyi yaşamın çok boyutlu bir laboratuvarı olarak değerlendirmiş olduklarından söz etmektedir.

Bölümlerin konuları şöyledir:

1. bl. Tedavi Edici Etmenler (s.21-28),
2. bl. Bireylerarası Öğrenme (s.40-71),

3. bl. Grup Bağılılığı (s.80-105),
4. bl. Temel Edici Etmenler: Bir Bütünleşme(s.110-170),
5. bl., Terapist: Burada ve Şimdi'de Uğraşma (s.182-234),
6. bl. Terapist: Aktarım ve Saydamlık (s.252-313),
7. bl. Hastaların Seçimi (s.282-313),
8. bl. Terapi Gruplarının Bileşimi (s.316-339),
9. bl. Grubun Yaratılması:Yer, Zaman, Büyüklük, Hazırlama (s.345-361),
10. bl. Başlangıç (s.381-398),
11. bl. İlerlemiş Grup (s.418-458),
12. bl. Sorun Hastalar (s.466-498),
13. bl. Terapistin Teknikleri: Özel Biçimler ve İşleyişe Yönelik Yardımlar (s.505-547),
14. bl. Özel Terapi Grubu (s.557-561),
15. bl. Grup Terapisi ve Karşılaşım Grubu (s.599-615),
16. bl. Grup Terapistinin Eğitimi (s.628-653)

Not: Grup terapisti ve grup terapileri ile ilgili bilgiler, çocukların rehabilitasyonu için uygulanacak müzik tedavisi için önem arz etmektedir. Çünkü, müzik terapi uygulamaları bireysel ve grup halinde aktif ya da pasif olarak uygulanmaktadır.

Juliette Alvin, Music Trerapy, Oxford Univercity Press, London, 1966, 180s.

Eski çağlardan beri müziğin tedavi'de nasıl uygulandığını ve müziğin insanları nasıl etkilediğine dair bilgiler ile modern dünya'da ki uygulamalardan örneklerin bulunduğu, 6 bölümden oluşan kitap çeşitli ilim adamlarının çalışmalarından kurgulanmıştır. İçindekiler kısmında, resimler listesi/ix, referanslar/x belirtildikten sonra, bölümlerin tanıtımına geçilmiştir.

I. bl. Tarihsel Geçmiş/2

Önsöz/3

1. Müziğin başlangıcı/7

Sesin evrensel başlangıcı/7

Müzik, büyü ve din/11

Müzik ve şeytan/12

Müziğin biyolojik başlangıcı/16

Müzikal enstrumanlar/18

İnsan sesi/20

2. Tedavide Müzik/21

Büyüye dayalı tedavilerde müzik/22

Büyücü hasta ilişkisi/24

Dinsel tedavide müzik/28

Rasyonel tedavide müzik/37

Müzik terapisti/51

Müzik elemanları/60

II.bl. Tıbbi Tedavi’de Modern Müziğin Uygulanması/73

3. Müziğin fizyolojik ve psikolojik etkileri/73

Müziğe psikolojik cevaplar: Bireysel/77

Müziğe psikolojik cevaplar: Toplulukla/87

Müziğe fiziksel cevaplar/89

4. Devamlı düşünüş tarzı/95

Tarentizm/95

5. Müzik terapi uygulaması/100

Müzik ve zihinsel sağlık/100

İlaca yeni yaklaşımlar, psikoloji, müzik ve onların müzik terapisine etkileri/103

Müzik terapiye yaklaşımlar/109

Fiziksel düzensizliklerin tedavisinde müzik/111

Zihinsel rahatsızlıkların tedavisinde müzik/120

Bireysel tedavi/143

6. Şimdiki ve gelecekteki eğilimler/156

Notlar/165

Index/175

Resimler listesi/38

38 ve 39. sayfalar arasında

Kötü ruhlara karşı müziğin etkisi

Sesin en çok zekâsı normalin altında ki ve sakat hastalar üzerindeki etkisi

Duygusal yönden rahatsız edilen çocukların ritme fiziksel olarak cevapları

Serbest improvizelerde ki

102 ve 103. sayfalar arasında

Normal bir aletin elverişsiz bir duruma uyarlanması

Titreşimin dokunma ile algılanması

Bir psikiyatrik hastanedeki müzik terapi grubu

Çocuk felci mağdurları için müzik dersi

Birkaç hastaneye yatırılmış normalin altındaki hastalar için müzikal gösteri.

Mary Priestley, “Music Therapy in Action” Printed in Great Britain By The Anchor Press Ltd., London, 1975, 265s.

Müzik terapi ile ilgili pratik uygulamaların, tekniklerin ve düşüncelerin bulunduğu 3 bölüm halindeki kitap, çeşitli bilim adamlarının çalışmalarından kurgulanmıştır. İçindekiler kısmında içerik şöyledir:

Önsöz/9

Kitabın tanıtımı/11

Müzik tedavi nedir?/15

1.bl. Hazırlık/23

Eğitim ve iyileşme/23

Analitik(çözümsel) müzik terapi/32

Hareket alanının seçilmesi/40

Repertuar ve enstürümanlar/46

2.bl. Pratik uygulamalar ve teknikler/57

Büyük geriye doğru/57

Kadına kilitlenmek/64

Erkeğe kilitlenmek/70

Psikodinamik hareket ve rahatlama dönemi/77

Küçük iyileşme grubu, ses grubu ve kayıt dönemi/87

Müzik Klübü/95

Tedavi etme öğretilmesi ve oda müziği/103

Sanat terapileri ile çalışma ve diğerleri/110

Müzik terapinin analitik teknikleri/120

Analitik müzik terapinin daha fazla teknikleri/129

Analitik müzik terapi yöntemleri/137

Heyecan uyandıran unsurlar/146
Özel uygulama/162
Özel bir kişi ile müzik terapi/169
Hastane hastasının müzik terapi notları/176

3.bl. Müzik terapi ile ilgili düşünceler, fikirler/193

Müzik terapinin amaçları/193
Müziğin içi/199
Müzik terapi nasıl çalışır?/213
Müzikal ilişki/222
Karşı karşıya gelme/227
Yabancı iletişim/234
Müziğin anlamı/245
Müziğin tedavide kullanımı/251
Gelecek/259
Bibliyografya/267
Index/269

Paul Nordoff-Clive Robbins, “Engelli Çocuklarda Müzikle Terapi”, St. Martin’s Yayınevi, Newyork, 1971, 176s.

Kitapta zihinsel özürlü, fiziksel özürlü yada duygusal sorunlar yaşayan çocuklar üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Müzik evrensel bir deneyimdir. Bundan herkes bir şekilde kendine ait birşeyler bulur. Melodisi, harmonisi, ritmi ayrıca verdiği mesaj evrenseldir. Çok çeşitli insan duyguları, düşüncesi, derinliği barındırır. Herkes için müzik kültürel bir mirastır ve çok önemlidir. Ama özürlü çocuklar için daha da önemlidir. Çünkü, Onları normal insanların dünyasından alıp başka dünyalara, duygu ve düşüncelere alıp götürmektedir ve hayal güçlerini kullanarak keşiflere çıkmalarını sağlamaktadır.

Sonuç olarak, Müzik dinlerken, o müziğin anlattıkları ile bir yolculuğa çıkarız ve ruh halimiz o müziğin ruh haline bürünür. Onun ritimlerinde ki temposuyla ruhumuz çoşar veya yavaşlar. Müzikle Terapi kişilerin duygularını arttırır. Engelli çocuklarda daha da büyük pozitif etkilerinin görüldüğü kitapta açıkça belirtilmiştir.

Kitaptaki bölümler şöyledir:

I.bl. İşin Başlangıcı/21

- II.bl. Genişletilmiş Araştırma/39
- III.bl. Yeni Müzik Terapisine Giriş/49
- IV.bl. Bireysel Müzik Terapi Tepki Kategorileri/59
- V.bl. Deneysel Grup Aktivitesi Çalışma Raporları/75
- VI.bl. Pif-Paf-Poltrie, Terapi için Oyun/87
- VII.bl. Müzik Terapisi ve Otistik Çocuklarda Kişilik Değişikliği/101
- VIII.bl.Eğitilebilen Çocuklarda Müzikal Grup Aktiviteleri/141
- IX.bl. Grup Müzik Terapisinin Nedenleri/133
- X. bl. Son Söz: Müzisyen Bir Terapist/141

Rodolf E.Radocy-J.David Boyle”Müzikal Davranışın Psikolojik Esasları”, Charles C. Thomas Publisher, Springfield, İllinois, U.S.A, 1979, 349s.

Bu kitap, okuyucuya, insanın müzikal davranışlarını anlaşılır bir şekilde, bir psikolojik perspektif açısından sunmaktadır. Ayrıca, müzik eski dönemlerden beri kültürel unsur olduğundan söz etmektedir. Kitap 11 bölümden oluşmakta olup, bölüm başlıkları şunlardır:

- 1. bl. Tanıtım/3
- 2. bl. Ses algılama esasları/8
- 3. bl. Ritmik esaslar/67
- 4. bl. Melodik ve harmonik esaslar/109
- 5. bl. İnsan ve olağanüstü bir şey, müzik/163
- 6. bl. Etkili davranışlar ve müzik/181
- 7. bl. Müzikal tercihler/221
- 8. bl. İşlevsel müzik/239
- 9. bl. Müzikal yetenek/262
- 10. bl. Müzik öğrenimi/285
- 11. bl. Gelecek araştırma talimatları/318

Index/337

Rolando Benenzon, “Teoria De La Musicoterapia”, Mandala Ediciones S.A., Madrid,1991, 154s.

Müzik terapisinde büyük gelişmelerin olmasına rağmen, öğretim ve uygulama yöntemlerindeki teorik yapılarının derinleştirilmesine ihtiyaç olduğunu

belirtmektedir. Ayrıca, üniversitelerde müzik terapisi ile ilgili yeterli eğitim programı ve uygulamanın olmamasının kaygı verici bir olduğundan söz etmektedir.

Kitap'ın içeriği ağırlık olarak müzik terapinin temel ilkeleri ile ilgili öğretici görüşleri içermekte olup, 4 bölümden oluşmuştur.

Bölümlerin konuları şöyledir:

1. bl. Müzik terapinin temel unsurları,/10
2. bl. Öğretici müzik terapisi, kavram, amaçlar, su, vücut,/31
3. bl. Marcelito'nun hikayesi (Müzik terapisi ile ilgili örnek uygulama),/96
4. bl. Öğretici müzik terapisinin tekniği, /106

5.4. Yabancı Makaleler

AA. Darrow “İşitme Engellilerin Müzikal Hisleri Algılaması” Florida Üniversitesi, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=A...>,23 USA Kasım 2006, 1s.

Müzikal hislerin algılanması kişiden kişiye farklılık gösteren bir şey olduğu ve buna rağmen bazı duyguların (mutluluk, üzüntü, korku, sinirlenme, gibi...) çoğu kişide aynı etkiyi bıraktığı bu makalede konu olarak yer almaktadır. Bu hislerin öğrencilerin üzerinde bıraktığı etki, çeşitli müziklerin duyurulması ile bir deney ile araştırılmıştır.

Makalede yer alan bu araştırmaya Midwestern devlet okulundaki 62 ilkokul ve lise öğrencisi katılmıştır. Katılımcılar, işitme engellilerden oluşan bir gruptu. Bu grupta orta seviyede problemlili olan öğrenciden daha fazla duyum problemi olan öğrenciye kadar farklılık gösteriyordu. 12 film müziğinden alıntılar yapılarak, öğrencilere dinletiliyor ve bu müziklerdeki üzüntü, mutluluk, öfke gibi temel duygular araştırılıyordu. Her dinletilen müzikten sonra öğrencilerde bıraktığı etki, his, duygu soruluyordu. Yaş ve cinsiyet ayrımının etkisi yoktu. Tını, ritim, müziğin metni duyguların aktarımında ana faktördü. İşitmeyen çocuğa müziği algılamasına yardım amaçlı müziğin resmini çizerek canlandırma yöntemi uygulanmıştır. Sonuç olarak, daha iyi durumda olan öğrenciler, bestecinin yansıtmak istediği duyguya yakın hisler hissettiği ortaya çıkıyordu.

AG Eldin Seif, “Zihinsel Sorunlu Çocuklarda Yüzme Programı ve onların gelişiminin üzerine etkisi” <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=A...>, 23 Kasım 2006, 1 s.

Bu makalede down sendromlu çocuklar üzerine yapılan bir deney ele alınmıştır. 3aylık bir programda kullanılan araçlardan biri müziktir. Sonuçlar pozitif olmuştur. Çocukların kendine özgüveni artmış davranış biçimlerinde olumlu gelişmeler olmuş ve çevikliklerinin artmasına sebep olmuştur.

Boethius S. Boalt, G.Anderson, G.Carlberg, “Çocuk Psikoterapisindeki otobiyografik hafıza yöntemleri metodu” <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=A...>,23 Kasım 2006, 1 s.

Bu makalede, kelimeler ve müziğin geçmişle bağlantı kurulmada ki rolü yapılan deneyle araştırılmıştır. Bir gruba, kelimeler verilerek çocukların geçmişindeki anıları ile bağlantı kurulması istenmiş, diğer bir gruba da çeşitli müzikler dinletilerek aynı işlem yapılmıştır. Sonuç olarak da, pozitif anıların daha akılda kalıcı, negatif anılarınsa, çoğunlukla beyinden silinmiş olduğu ortaya çıkmıştır.

B.Rabensteiner,”Mongoloid çocuklarda sosyal davranış, müzikalite ve görsel algı.” <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=A...>,23 Kasım 2006, 1s.

Makalede, eşit zekaya ve yaşa sahip 49 mongoloid ve 48 mongol olmayan seçilmiş deneğin ve bunların sosyal tavırları, konuşma bozuklukları(davranış gözlemi), müziksellikleri ve görsel algıları ile ilgili bir çalışmadan bahsedilmektedir. Bu çalışma sonuçlarından bazıları şöyledir; sosyal adaptasyon ile ilgili mongolların lehine önemli farklılıklar bulundu. Konuşma bozukluklarının her türü mongol çocuklarda daha fazla görüldü, kekemelik bariz bir farkla erkeklerde daha fazlaydı.

Mongol grup müzikalite testinde açık farkla daha iyi idi, özellikle ritmik kısımlarda yüksek derecede iyi bir fark görüldü. Renklerin, geometrik şekillerin ve bu şekillerin üç boyutlu ilişkilerinin görsel ayrımı ile ilgili ortalama farklılıkların bariz olmadığını vurgulanmıştır.

C.Gold, T.Wigram, C.Elefant, “Otistikler için Müzikle Terapi “, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=A...>, 23 Kasım 2006, 2 s.

Makalede sözlü ve sözlü olmayan geleneksel formlarla sunum yaparak otistik spektrum hastalıklı çocuklar (ASD) ve yetişkinler, aktif hem de geliştirici metotlar ve karışık müzikle terapi yaklaşımlarını içeren müzik terapi karışıklılıklarına pozitif cevaplar vermek için bulunmuştur.

David E. Wolfe, Judith A. Jellison,”Okul Öncesi Çocuklarıyla Müzik Videoları Hakkında Röportajlar”Journal of Music Trerapy, National Association, U.S.A, 1995, 285s.(s.264-285)

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi çocukların eğitim amaçlı videolardan bir parça müzikal bölümü seyrettikten hemen sonra ilk düşüncelerinin kaydedilip, araştırılmasıdır.

Sonuç itibarı ile bu araştırmada, okul öncesi çocukların televizyonda seyrettikleri şarkıların içindeki mesajları da algılayıp, kendilerini geliştirebilmiş oldukları gözlemlenmiştir.

Dmitrieva Es, Via Gelman, Ka Zaitseva, “Müziğe karşı yetenekli olan çocuklarda, konuşma duygusal parçalarının algısının psychophysiological mekanizmalarının ontogenetik özellikleri”, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=A...>, 23 Kasım 2006, 1 s.

Müziğe yetenekli çocukların beyinsel mekanizmaları bu yönde gelişmiştir. Yapılan deneyde müziğe yetenekli ve normal çocuklar üzerinde denenmiştir. 47 okul çocuğu 3 ayrı grup yapılmıştır (7-10, 11-13,14-17).

Duygusal tonla ve ciddi bir tonla 1 cümle iki şekilde gruplara duyuruluyor ve çocukların duygunun türünün algılanması bekleniyor. Bu deneyde cinsiyet ve yaşa göre analiz yapılmıştır. Erkek müzisyenlere göre bayan müzisyen deneklerin 1-3 yıl daha önce duygusal algılayışı olduğu sonucuna varılmıştır.

Howell Richard, Flowers Patricia, Wheaton Joe, “Klavye Uygulamalarının Fiziksel Sakatlıkları Olan İlkokul Çocuklarının Ritimsel Tepkileri “ Journal of Music Trerapy, National Association, U.S.A, 1995, 285s. (s.90-112)

Bu çalışmada, fiziksel sakatlıkları olan 8 öğrenci 10 hafta boyunca yeni bir keyboard müzik yazılımı kullanılarak bir deneye tabi tutulmuştur.

Metod olarak, ortopedik sakatlığı olan, 6-13 yaş arası 5 kız 3 erkek toplam 8 ilkokul öğrencisinden bir deney grubu oluşturulmuştur. Okulda bir müzik sistemi kurulmuştur. Öğrenciler ve velilere bu çalışma tanıtılmış. (kâğıt ve görsel olarak)

Nasıl şarkılar çalınacak, hangi method uygulanacak... v.s. Müzik dersleri haftada Salı, Perşembe 2 kez bireysel olarak yapılmış ve dersler 10-15 dakika sürmüş, ders sonunda performansları kayıt edilmiştir. Müzik öğretmenleri haftada 1 kez öğrencileri evinde ziyaret etmiş fakat bu ziyarette müzik dersi veya yeni bir şey öğretmemiş sadece fikir ve yöntem göstermiştir.

Sonuç olarak, bu çalışma tutarlı ritmik cevaplar vermeleri ve geliştirmeleri için fiziksel sakatlığı olan çocukların müzik becerilerini arttırmak için, prototip müzik sisteminin etkilerini araştırmış ve büyük oranda, bu müzikal deneyler, özürlü 8 ilkokul öğrencisinin ritmik becerilerinin gelişmesinde faydalı olduğu gözlemlenmiştir. 6 tane süper başarı elde edilmiştir.

Jakie Robarts, “Tacize Uğramış Çocukların Müzikle Terapisi “ Nordoff-Robbins Müzik Terapi Merkezi, Clin Child Psychol Psychiatry, Londra,11 Nisan 2006,(s.249-69)

Birçok bilim adamının müzik terapi ile ilgili düşüncesini belirtmektedir. Ayrıca, tacize uğramış çocukların rehabilitasyonunda müziğin etkili olabileceğinden söz etmiştir.

Jellison A. Judith, Gainer W.Elizabeth, “Müzik Eğitimi ve Müzik Terapisinde Çocuğun Katılımı ile İlgili Bir Durum Çalışması “ Journal of Music Trerapy, National Association, U.S.A, 1995, 285s.(s.229-248)

Bu makaledeki durum çalışmasında, herhangi bir özürü olan çocuğun, bütün okul yılı boyunca hem müzik eğitimindeki hem de müzik terapisindeki davranışları

incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı; Hem çocuğun katılımını tanımlamak, hem de onun eğitim programına dair süreç kararı vermek için bilgi sağlamaktır.

Metod olarak, Teksas'ta bir devlet okuluna giden 11 yaşında Ann isimli bir kız çocuğu gözlemlenmiştir. Çocuğun müzik eğitimi ve müzik terapisi ekim ayından mayıs ayına kadar olan 8 aylık geçen süreç video'ya kaydedilmiştir.

Kaydedilen görüntüler ve bilgiler sonucunda davranışlar kodlanmış ve olumlu sonuçlar alındığı ortaya çıkmıştır.

Lucrecia Arroya, “Bedenin ve Ruhun Gıdası-Müzik” Orff-Schulwerk Eğitim Danışmanlık Merkezi Dergisi, Çev: Nazan Laslo, Avusturya Liseliler Vakfı Yayını, İstanbul, Mart-2004, s.4-6.

Müzik ve dilin beyni çalıştırmaya yarayan mükemmel araçlar olduğunu belirtmektedir. Çocuklarda uygulanan elementer müzik ve hareket eğitimi ritim ile dili, jest ve dans adımını, şarkı söylemeyi ve basit vurmalı çalgılar çalmayı bütünleştirdiğinden söz etmektedir.

Bu eğitimde, çocukların bir yandan tekerlemeler, şarkılar, şiirler ve öyküler söyler, anlatırken öbür yandan da hareket içinde olduklarını ve dans ettiklerinden, elleri ile ritim tuttuklarından, tını çubukları ve perküsyon aletleri çaldıklarından söz etmektedir.

M.A Evelyn M. Buday,”Müzikle Öğretilen İşaret ve Konuşulan Kelimelerin Otistik Çocuklardaki İşaret ve Konuşma Taklidi Üzerindeki Etkisi “ Journal of Music Trerapy, National Association, U.S.A, 1995, 285s.(s.188-201)

Chicago devlet okulundan (otistik çocuklara eğitim veren bir okul) 10 tane çocuk seçilmiş ve bunların işitme, görme, motor geriliği gibi rahatsızlıkları vardır. Bir hemşire tarafından işitme, görme testleri yapılmış, 2. olarak da, müziğe karşı ilgileri değerlendirilmiştir. Çıkardıkları sesler, verdikleri tepkiler, el çırpmaları ve müzikten zevk alıp almadıkları test edilmiştir.

Sonuç olarak, müziğin denekleri pozitif etkilediği, doğru taklit etmelerini sağladığını göstermiştir. Aynı zamanda, kelimeleri de doğru taklit ettikleri ortaya çıkmıştır. Kısa süreli hafıza çağrışımlarına da yol açmıştır.

M.M. Rainey Perry, “Ağır ve Çok Engelli Çocuklarda İletişim Gelişimi ve Doğaçlama Müzik Terapisi Üzerine..” [http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez /query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=A..](http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=A..), 23 Kasım 2006, Melbourne Üniversitesi, Avustralya, 1 s.

Makalede bilinçli ve etkinsöz edimli iletişim gelişiminin farklı seviyelerinin ağır ve çok engelli çocuklarda ki müzikal etkisi müzik terapi literatüründe daha önce araştırılmadığından bahsedilmiştir.

Nitelikli bir araştırma projesinde; iletişim gelişimi bir yana, etkisöz edimli ve kısmen bilinçli iletişim sahibi çocuklarla müzikal etkileşim üzerine belirgin etkileri gibi konuların incelendiğinden söz etmektedir.

Bu projeye; okul çağında ki on ağır ve çok engelli çocuk katılmıştır. En yaygın tıbbi teşhis beyin hasarındır. Video kayıtları ve diğer verilerin analizi, çocukların iletişim düzeyindeki gelişimin bireysel müzik terapisine yansıdığını göstermiştir. Özellikle, farklı iletişim gelişim düzeyindeki çocuklar, etkileşime başlamaları, sezgileri ve söz almak için katılımı sürdürme yeteneklerine ve etkileşime dikkatini odaklayarak karşılıklı etkileşime bağlanmak açısından farklılık göstermekteydiler. Sıra ile konuşma, birlikte oyun oynama ve şarkı söyleme, müzik terapi sırasındaki önemli iletişim formları olarak bulunmuşlardır.

Engelliliğe bağlı iletişim sorunları makaleye göre şunlardı: Nesneleri kullanmada dikkatin tamamını odaklayamamadan kaynaklanan zorluklar, etkileşimli ortamın yorumlanmasında ki zorluklar, iletişim için yeterince motive olamamak, ağır biçimde kısıtlanmış etkileşim yöntemleri, etkileşime ilgi azlığı ve dış çevreden kaynaklanan etmenler...

Ayrıca; Bu makalede müzik terapinin ağır ve çok engelli bireyler için, iletişimde ki genel sorunlarla nasıl ilişkilendirilebileceği üzerine ileriye yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Nil Sari, “Osmanlı Müzik Terapisi” 39. İlaç Tarihi Kongresi, Cilt:3, Progedit, 5-10 Eylül 2004, İtalya, s.7

Müziğin etkili bir tedavi yöntemi olduğu ve birçok kişi tarafından yüzyıllardır terapi olarak her türlü hastalıkta kullanıldığından söz etmektedir. Ayrıca, müzik

terapinin teorisinden, Osmanlı da Türk Müziği makamları ile yapılan terapiden bahsetmekte ve müzik terapinin nasıl uygulandığını anlatmaktadır. Osmanlı’da müzikle terapinin dinleme yoluyla uygulandığını, birebir ilişki(bireysel tedavi) ile değil, sosyal bir aktivite olarak bir grup hastanın yine bir grup çalgıcı ve şarkıcıyı dinlemesiyle yapıldığını belirtmektedir.

Orsmond Gael, Miller Leon “Sakathğı Olan Çocukların Müzikal Doğaçlama ile İlişki Kurması” Journal of Music Trerapy, National Association, U.S.A, 1995, 285s.(s.153-166)

Bu çalışmada, çeşitli sorulardan oluşan bir anket, 12 farklı eğitim merkezindeki(en az 80 öğrencisi olan) öğretmenlerine dağıtılıyor. Daha sonrasında 36 çocuk özel eğitim merkezlerinden seçiliyor. Bu öğrencilerin aday gösterildikleri kriterler şöyledir:

- 1- Ortalamanın üstündeki zamanını çeşitli türlerde müzik veya tonları seçip dinlemekte harcar.
- 2- Bir tınıyı veya melodiyi (bilinen veya bilinmeyen) çok az zorlukla seçebilir.
- 3- Bir müzik aleti çalmayı bir müzik almadan, doğaçlama olarak kendi kendine öğrenmiştir.
- 4- Tek bir duyusuyla melodiyi iyi bir performansla çalıp, söyleyebilen çocuklar...

Buradaki her başlık için müziğe yeteneğı olan bir çocuk ile yeteneğı olmayan 2 çocuk karşılaştırılıyor. 18 çocuğun ilgisi olduğu ortaya çıkıyor.

Neticede, bu sonuçlar özürlü bazı çocukların müzikal aktivitelere eğilimi olduğu görüşünü destekliyor.

Fakat, bu örnekte çok sıra dışı bir yetenek örneğine rastlanmamış. Ama çeşitli sesleri organize etme becerileri olduğu gözlemlenmiş ve buda özürlü çocukları geliştirmede oldukça faydalı bir metod olarak görüldüğü bu makalede bilgi olarak sunulmuştur.

Robb L.Sheri, Nichols J.Ray, Rutan L. Randi, Bishop L. Bonnie, Parker C. Jane, “Müzik Destekli Rahatlamanın Preoperative Anxiety Üzerindeki Etkileri” Journal of Music Trerapy, National Association, U.S.A, 1995, 285s.(s.3-21)

Bu makalede, ameliyat olması gereken çocukların ameliyat sayıları arttıkça geriliminin azıldığı sanılsa da aksine çocuğun stresinin arttığı ve bu korkuları, çekinceleri tespit edilip, iyileştirmek amaçlı olarak yapılmış bir araştırmadan söz edilmektedir. Bu araştırmada müziğin, bütün çocuk hastalar üzerindeki psikolojik etkilerinden faydanılıyor.

Metod olarak, 20 pediatrik, yanmış 8-10 yaşları arasında ki hasta çocuk, walkman aracılığı ile 4 farklı müzik türünden birini seçtirmek sureti ile bir çalışma yapılıyor. Seçilmesi istenen müziklerden bazılarının isimleri şöyledir:

- 1- Daniel Kabiella – Fragrances of a dream and timeless motion
- 2- Tanya Goodman- A Child's Gift of Lullabies
- 3- Plantium Disc Corporation Relaxation Series - Cool Mountain Stream v.b.

Sonuç olarak, Mann-Whitney testi kullanılarak yapılan bu araştırmada Deneyssel ve kontrol grubu arasında hiçbir fark görülmemiştir.

Sebastian Jentschke, Stefan Koelsch, Angela D. Friederici, “Çocuklarda Müzik ve Dil İlişkisini Araştırma” Max Planck Institute of Cognitive and Brain Sciences, Leipzig, Germany, 2005, (s.231-242)

Bu makalede, 11 yaşındaki çocukların müzik çalışması olan yâda olmayan, dil zayıflığı olan yâda olmayan 5 yaşındaki çocukları denek olarak almışlardır. 2 grup çocuk hepsi sağ elini kullanan, Almancayı ana dili gibi konuşan ve hiçbir işitsel, beyinsel, okuma –yazma problemi olmayan çocuklardır.

İlk grup 28 çocuk 11 yaş civarındır. 14 çocuk, Saint Thomas erkek korosundan ve devlet müzik okulundan, (10 yaş–11 yaş, 7 kız ve 7 erkek),

Diğer grup, 14 çocukta müziksel çalışması olan Lepzig deki devlet okulundandır. (10 yaş–11 yaş, 8 erkek–6 kız) Wechler Intelligence Scale for Children Program (test)

Sonuç olarak, Sözel kısımdaki bölümünde çocuklarda hiçbir değişiklik olmamıştır. Erp çalışmasında, 2 ayrı yaş grubundaki çocukların müzik algılaması ve işitsel cümle algılama süreçlerini araştırmıştır.

Staum J. Myra, Brotons Melissa,”Evsizler Barınağındaki Çocuklar İçin, Müzik Sonuçları: Sosyal Hedefler ve Tercihlerdeki Baskın Olan Şeyler” Journal of Music Trerapy, National Association, U.S.A, 1995, 285s.(s.249-263)

Bu çalışmanın amacı, yiyecek, giysi veya müzik önceliğini belirlemek. Bir çocuğa seçenek verildiğinde, müzik terapisi aracılığı ile potansiyel baskın tercihlerin önceliklerini belirlemektir.

Metod olarak, yaşları 5 ile 10 arasında değişen ve barınakta yaşayan 6 evsiz çocuk denek olarak gözlenmiştir. Bu çalışmanın 2. önemli amacı, müzik terapi aktivitelerini empati, paylaşım ve sosyal becerilerin önemini öğretmekteki etkisini belirlemektir.

SONUÇ

Müzik çağlar boyunca çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanılmıştır. Ruhsal ve bedensel sorunu olan hastaların psikiyatrik sorunlarını giderilmesinde sadece ilaçla tedavi etmenin bazen mümkün olmadığı bilinmektedir. Bunun için müzik terapinin önemslenmesi gerekir.

Müzik, çocukların bozulmuş olan ruhsal dengesini yeniden kurabilmesine yardımcı olabilen ve çocuğun çevresine gereği gibi uyumunu sağlayabilen bir araçtır. Dolayısıyla da, hasta çocukların davranışlarını değiştirmede, onlara yeni ve daha iyi bir davranış biçimi kazandırmada fayda sağlayabilir. Yapılan çalışmada konuyla ilgili pek çok araştırma ve uygulamanın yapıldığına dair belgeler yer almıştır.

Belgelerden de anlaşıldığı gibi müzik, öğrenmede dikkatin, belleğin, zihnin, ilginin, yeteneğin, kişiliğin ve psiko-sosyal gelişimlerin oluşmasına yardımcı olur. Bundan dolayı da öğrencinin, toplum içinde sürekli gelişen, neşeli ve mutluluk dolu bir varlığa dönüşmesini sağlar.

İşte, insan yaşamında böylesine etkili ve güçlü bir iletişim aracı olan müzik, yalnızca ruhsal yapının iyi olduğu durumlarda değil, kötü olduğu durumlarda da insanı etkilemektedir. Bu sebeple, eski çağ medeniyetlerinden günümüze kadar geçen zaman sürecinde müziğin, insan sağlığı üzerinde etkili olabileceği düşünülerek tedavide kullanılmıştır.

Müziğin insanlar üzerinde güçlü bir etkisinin bilincinde olan eski Yunanlı hekimler, müziğin tıp ile ilişkisi olduğunu ve bilimsel anlamda araştırılması gerektiğine inanmışlardır. Bunlardan; Platon (M.Ö.400) Aristoteles (M.Ö.384-322) ve Phthagoras (M.Ö.585-500) gibi bilginlerde, müziğin ruh ve beden üzerindeki etkilerini araştırarak bu konudaki düşüncelerini eserlerinde belirtmiştir.

Türklerde müzik tedavi tarihine bakılacak olursa, konuyla ciddi bir biçimde ilgilendikleri görülmekte ve Şamanizm dönemlerinden beri, ruh hastalarının müzikle tedavisine ilişkin çeşitli araştırmalar ve uygulamalar yaptıklarına dair bilgiler vardır. Bunlar arasında Fârâbi'nin(870-950), “al-Madhal fi'l Mûsîki, İbn-i Sînâ'nın(980-1037), “Al-Kanun fi't-tıbbı, Şu'ûrî'nin “Ta'dilü'l Emzice” ve XIX.yy. başlarında yaşamış olan Topkapı Sarayı hekimbaşı Gevrekzade Hasan Efendi'nin “Risâletü'l-mûsikiyye mine'd devâi'r-ruhââniyye” ve “Neticetü'l- Fikriyye fi tedbiri velâdetü'l-Bikriyye” adlı eserleri sayılabilir. Bu eserlerde, kimi Türk Müziği makamları kullanılarak, ruh hastalarının müzik ile tedavi edilişinden söz edilmektedir.

Tarihi kayıtlar, ruh hastalarının müzikle tedavi edildiği “Aesculape Mabedleri”den sonra, Selçuklu ve Osmanlılarda da, bu tür tedavinin ruh hastalarına şifanelerde uygulandığını belirtmektedir.

Müziğin terapideki önemi, ruhsal ve bedensel sorunları olan çocukların ve erişkinlerin psikiyatrik sorunlarını belirlemede ve bunlara bir çözüm getirmede yol gösteren bir iletişim yöntemi olmasıdır.

Çocukta müzikal aktiviteler, hareket fonksiyonunun gelişmesine, kişisel başarı ve müzik yeteneğinin ilerlemesine, hafızalarının gelişimine, erken ve hızlı okuma becerisinin oluşmasına olanak verir.

Yine çocuklar üzerinde yapılan araştırmalarda, müzik dinleme ve çalgı çalmayı öğrenme, matematik ve fen derslerini kavrama kabiliyetlerini belirgin seviyede arttırdığını belirtilmektedir.

Bazı müziklerin ritmik ve melodik yapısal özelliğinden dolayı çocuklarda korku, endişe gibi duygular yaratabilir. Bu nedenle, çocuklara hoşlanıp, mutlu olabilecekleri müzikler dinletilmeli ve öğretilmelidir. Çocukları sıkacak müzik parçalarından uzak durulmalıdır. Aksi halde, hoş olmayan tepkilere maruz kalınabilir. Çünkü, müziğin heyecandırıcı ve sakinleştirici etkilerinin olması yanında hastalık yapıcı etkilerinin de olduğu yapılan gözlemlerle belirlenmiştir.

Öğrencilerin psikolojik durumlarının giderilmesinde müzik önemli bir görevi üstlenmektedir. Öğrencinin bireysel veya bir grupla beraber çalışmasından onun aktiviteye katılmasından yarar umulmaktadır.

Müziğin eğitsel işlevlerinin psikolojik sorunların çözümünde tedavide yardımcı olabileceği, müzikle tedavideki başarı oranı, bu alanda yapılacak çalışmalara ve özellikle müzik terapistlerinin gösterecekleri başarıya bağlı olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Adasal, R.,** 1955. *Ruh Hastaları “Psikozlar”*, No:45, A.Ü. Tıp Fakültesi Yayınları, C.2, Ankara.
- Altınölçek, H.,** 05.Nisan.2007. *Beden Sağlığı’nda Müziğin Terapötik Etkileri, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Uluslararası Türk Kültüründe Beden Sempozyumu*, İstanbul. s.5.
- Altınölçek, H.,** 1998. *Bir İletişim Aracı Olarak Müzik ve Müzikle Tedavi Yöntemleri, T.C. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Yapılmış Olan ve Yayınlanmamış Olan Doktora Tezi*, Eskişehir. s.22
- Altınölçek, H.,** 2005. *Öğrencilerin Psikolojik Sorunlarını Gidermede Müziğin Terapik Etkileri, Bildiri, I. Müzik Öğretmenleri Ulusal Sempozyumu, Kadıköy Halk Eğitim Merkezi*, İstanbul. s.2,3
- Alvin, J.,** 1966. *Music Therapy*, Oxford University Pres.
- Alvin, J.,** October, 1956. *L'influence de la Musique su l'enfant Inadapte, Enfance*.
- Arıkan, Ç.D.,** 1966. *Ruh Hastalıklarının Tedavisinde Psikososyal Bir Boyut*, Şafak Matbaacılık, Ankara.
- Baymur, F.,** 1985. *Genel Psikoloji*, İnkılâp Kitapevi, İstanbul.
- Benenzon, R.,** 1991. *Teoria De La Musicoterapia, Mandala Education*, S.A, Madrid.
- Cebeci, M.,** 1996. *Bergama Turizm Müdürü*.
- Combarieu, J.,** 1920. *Historie De La Musique*, Paris, Cilt.I, 103, Bonlevard Saint-Michael.

- Çetinkaya, Y.,** 1995. *İhvan-ı Safâ'da Müzik Düşüncesi*, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Çoban, A.,** 2005. *Müzikterapi*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Çobanoğlu, E.,** 1962. Ruh Hastalıklarının Güzel Sanatlarla Tedavisi, *Ankara Üniversitesi Tıp Fak. Mecmuası* 13, Ankara. s.257, 262.
- Eyüboğlu, İ.Z.,** 1993. *Tasavvuf Tarikatlar Mezhepler Tarihi*, Der Yayınları, İstanbul.
- Evliya Çelebi,** (çev.: Ahmet Cevdet), 1944. *Seyahatname*, İstanbul: Cilt I, III, Semih Lütfü Kitabevi.
- Evliya Çelebi,** (der.: Mehmet Aksoy), 1962. *Seyahatname*, İstanbul, İskit Yayınları.
- Finkelstein, S.,** (çev.: M.Halim Spatar), 1996. *Müzik Neyi Anlatır?*, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Gökay, Fahrettin K.,** 1939. *Ruh Hastalıkları*, 5. Basım Başarı Matbaası, İstanbul.
- Grebene, B.,**1978. *Müzikle Tedavi*, Güven Yayınları, Ankara.
- Grebene, B.,** Haziran 1976. Müzikle Tedavi, *Musikî Mecmuası*, Yıl:29, No:320, İstanbul. s. 14,15
- Güneş Gazetesi,** 24.09.1990.
- Güvenç, R.O.,** 1999. *Türk Müzikterapi Geleneği*, Osmanlı, Yeni Türkiye Yayınları, Cilt:10, Ankara.
- Güvenç, R.O.,** 1991. *Türk Musikîsi Tarihi ve Türk Tedavi Musikîsi*, Metinler Matbaası, İstanbul.
- Haines, J. - Gerber, L.** 1992. *Leading Young Children TV Music*, Merril On İmpiring of Macmillan Poblishing Company Newyork,USA.
- Kalender, R.,** 1987. Türkler'de Musiki ile Tedavi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fak. Dergisi, Cilt XXIX, *Ankara Üniversitesi Basımevi*, Ankara. s.363

- Kitab-ı Mukaddes**, 1958. *Eski ve Yeni Ahit*, Fotostat ve Poligraf Ofset, İstanbul.
- Oskay, Ü.**, 1982. *Müzik ve Yabancılaşma*, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Özerdim, M. N.** 1963, ‘*Konfüçyüs’ Büyük Bilgin ve Müzik Hakkında Notlar*, Milli Eğitim Yayınları, Çin Klasikleri No: 2, İstanbul.
- Öztuna, Y.**, 1970, *Türk Musikisi Ansiklopedisi*, Cilt I, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Priestley, M.**, 1975, *Music Therapy in Action*, The Anchor Press Ltd., London.
- Samuk, F.**, 1980. *Türkiye’de Akıl Hastanelerinin Dünü ve Bugünü*, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği Vakıf Yayınları, İstanbul.
- Sayılı, A.**, 1984. *İbn-i Sînâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Sun, M. - Seyrek, H.**, 1993. *Okul Öncesi Eğitimde Müzik*, Ya-pa Yayınları, İstanbul.
- Terzioğlu, A.**, 1984. *İbn-i Sînâ ve Türk Çocuk Psikiyatrisi*, İbn-i Sînâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı (haz. Aydın Sayılı), Ankara. s.262
- Tuğlacı, P.**, 1985, *Osmanlı Şehirleri*, Milliyet Basımevi, İstanbul.
- Turabi, H.A.**, 2005, *Gevrekzâde Hâfız Hasan Efendi ve Mûsikî Risâlesi*, Rağbet Yayınları, İstanbul. s.21
- Ulus Gazetesi**, 09.11.1964
- Uslu, Recep**, 2001. *Mehmet Hafid Efendi ve Musiki*, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Ünver, Süheyl**, 1938. Büyük Selçuklu İmparatorluğu Zamanında Vakıf Hastanelerinin Bir Kısımına Dair, ‘*Vakıflar Dergisi*’: I'den ayrı basım, Ankara. s.17
- Yiğitbaş, M. S.**, 1972. *Musiki ile Tedavi*, Yelken Matbaası, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

1973 yılında İstanbul'da doğdu. Sırasıyla, Moda İlköğretim Okulu, Kadıköy Kız Lisesi, Kadıköy Halk Eğitim Merkezi Türk Müziği Bölümü (4 yıl), İ.T.Ü Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümünü bitirdikten sonra 2002 yılında Temel Bilimler Bölümünün açmış olduğu Türk Müziği Yüksek Lisans Programına girdi. Birçok Türk Sanat Müziği Korolarında çalıştı. Halen, çeşitli okullarda ve okul öncesi sınıflarda müzik eğitimi vermeye devam etmektedir. Kudüm ve piyano çalmaktadır.